МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ СЛІДСТВА ТА КРИМІНАЛЬНОЇ МІЛІЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВА ОЧИМА МОЛОДИХ УЧЕНИХ

Тези доповідей підсумкової науково-теоретичної конференції наукового товариства курсантів
(*Київ, 4 березня 2014 року)*

Частина ІІ

Київ 2014

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Навчально-науковий інститут
підготовки фахівців для підрозділів слідства та кримінальної міліції

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВА ОЧИМА МОЛОДИХ УЧЕНИХ

Тези доповідей підсумкової науково-теоретичної конференції наукового товариства курсантів
(*Київ, 4 березня 2014 року)*

Частина ІІ

Київ 2014

ББК Х 623
Ц 58

Редакційна колегія:

Алексійчук М. М., кандидат юридичних наук (голова), доцент;
Кравець В. М., кандидат юридичних наук, доцент (заступник голови);
Цюприк Н. О., (відповідальний секретар);
Василинчук В.І., доктор юридичних наук,професор

Рекомендовано вченою радою навчально-наукового інституту підготовки кадрів кримінальної міліції Національної академії внутрішніх справ 20 лютого 2014 року (протокол №6)

Тези доповідей подано в авторській редакції

58 **Актуальні проблеми очима молодих учених** [Текст] / [тези доп. Підсумкової наук.-теорет. конф. (Київ, 4 берез. 2014 р.)]. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2014. – 233.с.

ББК Х 623

© Національна академія внутрішніх справ, 2014

Коваленко Валентин Васильович,

доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, ректор Національної академії внутрішніх справ

Шановні колеги!

Дозвольте мені від імені Вченої ради, ректорату та від себе особисто привітати в стінах навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів слідства та кримінальної міліції учасників щорічної підсумкової науково-теоретичної конференції "Актуальні проблеми очима молодих учених".

Сьогодні ми працюємо у досить складних умовах. Непрості соціально-економічні реалії вимагають від нас концентрації зусиль, самовідданості та виваженості у прийнятті практичних рішень. Безперечно, якість вищої освіти, професіоналізм, патріотизм, вірність справі – це ті чинники, які сьогодні формують соціальну політику всіх провідних країн світу, адже висококваліфіковані, самовіддані фахівці є запорукою стабільності економіки та правопорядку в державі.

Щорічно в академії проводиться низка заходів наукового характеру за участю студентської молоді та молодих учених. Знаковою подією у житті нашого навчального закладу є також проведення сьогоднішньої конференції. Я радий бачити в залі авторитетних фахівців – науковців, викладачів, а також наше молоде поповнення – кращих вчених-початківців, які роблять перші, але досить впевнені та результативні кроки у науці.

Необхідно зазначити, що за останній час спостерігається значна активізація науково-дослідної роботи курсантів, що в першу чергу є наслідком сумлінного ставлення до цієї роботи наукового-педагогічного складу академії. Окремо хочу подякувати керівникам гуртків та науковим керівникам, які допомагають молодим вченим у підготовці наукових робіт, тим хто передає свій багатий науковий, педагогічний та життєвий досвід.

Участь та перемоги наших курсантів в наукових заходах можна перераховувати довго. Але окремо хочу відмітити найактивніших, і сподіваюсь, майбутніх науковців:

Титко Анну за отримання диплому І-го ступеня Національної академії наук України як переможець конкурсу Національної академії наук України на здобуття премії для молодих учених і студентів вищих навчальних закладів за найкращі наукові роботи в 2012/2013 навчальному році; Питецьку Ладу Борисівну за ІІ місце та Колесника Вадима за ІІІ місце у Конкурсі наукових робіт курсантів, слухачів і студентів вищих навчальних закладів МВС України; Антосину Романа, Стаєнну Тетяну та Колосюка Валентина за стипендію Президента України курсантам Вищих навчальних закладів МВС; Дурдинця Мирослава за іменну стипендію Верховної ради України курсантам Вищих навчальних закладів МВС; Крикунлова Ігора, Сидоріну Анастасію за стипендію та Тріпник Оксану за премію Київського міського голови.

Академія також пишається здобутками науково-педагогічних працівників інституту, які успішно працюють на науковій ниві та вносять суттєвий вклад у розвиток студентської науки. Впевнений, що сьогоднішня конференція стане не лише підсумком проведеної науково-дослідної роботи, а й надасть імпульс для подальших творчих пошуків у науковому забезпеченні розбудови правової держави та організації боротьби зі злочинністю, особливо з такими її небезпечними проявами як, злочинність у сфері нано-технологій, транснаціональна злочинність, наркобізнес, та іншими антисоціальними наслідками процесів інформатизації та глобалізації.

На завершення ще раз вітаю всіх присутніх зі знаменною науковою подією, якою є сьогоднішня конференція, та хочу побажати її учасникам плідної роботи, активного обміну думками, досвідом та науковими здобутками. Бажаю Вам нових звершень у науковій і педагогічній діяльності, творчого натхнення, здоров’я та успіхів.

НАРКОМАНІЯ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Курсант 2-го курсу **Абдуллаєва А. Е.**
Науковий керівник: начальник наукової лабораторії проблем кримінальної міліції, кандидат юридичних наук **Стрільців О.М.**

Наркоманія – одна з глобальних суспільних проблем в Україні, породжена моральною кризою сучасної культури, втратою цінностей та сенсу життя. Це хворобливий психічний стан, зумовлений хронічною інтоксикацією внаслідок зловживання наркотичними засобами і який характеризується психічною або фізичною залежністю від них;

Наркотик – з грецької "narkotikos" – "той, що затьмарює свідомість". Вже сама назва відображає негативну дію цих засобів на психіку людини. Речовини рослинного або хімічного походження, повторне застосування яких призводить до звикання та хворобливої пристрасті (потягу до постійного їх прийому у щораз більших дозах), ведуть до наркоманії або токсикоманії.

Офіційно на обліку в МВС Україні перебувають близько 150 тисяч осіб, які допускають немедичне вживання наркотиків. Разом з тим статистика взятих на облік наркоманів відображає лише верхівку айсберга з назвою: «Наркоманія в Україні». За даними міжнародних організацій ВООЗ і UNAIDS, тільки ін'єкційних наркоманів в країні налічується близько 325 тисяч. Найбільш уражена наркоманією Дніпропетровська, Донецька, Луганська, Запорізька області, Автономна Республіка Крим і Київ.

Крім того, Україна посідає І-ше місце у Європі за темпами росту ВІЛ–інфекції: на початок 2014 року офіційно зареєстровано 186,5 тис. ВІЛ-інфікованих, з яких наркомани складають 64%.

Причинами поширення наркоманії є: моральна незрілість особистості; порушене соціальне мікросередовище; індивідуально-біологічні особливості особистості;

індивідуально-психологічні особливості і нервово-психічні аномалії особистості тощо.

Найбільш розповсюдженими у нашій державі з наркотичних засобів, які використовують наркомани, є препарати групи опію. Опій - випущений молочний сік, виділений з надрізів на недозрілих коробочках різних сортів маку, або екстракт пропареної соломи маку.

Не менш поширеним є наркотичним засобом є похідні коноплі, які вживаються наркоманами шляхом паління в чистому виді або в суміші з тютюном, що призводить до психічних станів з яскравими зоровими і слуховими галюцинаціями.

В останні роки справжнім раєм для наркоманів стали аптеки. Це джерело отримання "кайфу" відрізняється відносною доступністю, дешевизною і, найголовніше, легальністю, тобто відсутністю кримінальної відповідальності. Саме в аптеках наркозалежні купують легальні наркотики - "Терпінкод", "Коделак", "Нурофен плюс" та інші кодеїновмісні препарати, призначені для знеболення і лікування кашлю. Є любителі інших аптечних продуктів: ефедриновмісних препаратів, транквілізаторів, снодійних, антигістамінних, протинабрякових і навіть деяких дієтичних засобів.

Світова та вітчизняна практика сформувалися три основні напрямки боротьби з наркоманією та укріпленню здоров`я людини:

-перший – рішуча боротьба з незаконним виробництвом та поширенням наркотиків;

-другий – розробка й запровадження профілактичних та реабілітаційних заходів, спрямованих на відмову від уживання нелегальних наркотиків та обмеження використання дозволених законом (алкоголь, тютюн, ліки, що призводять до звикання), широке інформування населення про шкоду від наркотиків;

- третій – зменшення шкоди від немедичного вживання наркотиків.

Вказані напрями знайшли своє відображення у прийнятому Кабінетом Міністрів України 28 серпня 2013 року за № 735-р. розпорядженні «Про схвалення Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року». Ця Стратегія визначає сутність та сучасні напрями державної політики щодо наркотиків, що формується на засадах інтегрованого і збалансованого підходу до зменшення обсягу пропонування наркотиків, що знаходяться в незаконному обігу, та зниження попиту на них, подолання наркоманії як небезпечного соціального явища.

Стратегія включає конкретні заходи виконання яких дозволить досягнути ефективних позитивних змін у динаміці розвитку наркоситуації в Україні, посилення тенденції до зниження попиту на наркотики, що знаходяться в незаконному обігу, за рахунок поліпшення профілактичних і лікувально-реабілітаційних заходів, у тому числі впорядкування впровадження програм замісної терапії, удосконалення порядку віднесення речовин до наркотичних, розроблення і виконання програм запобігання поверненню до зловживання наркотиками та можливим рецидивам кримінальної поведінки осіб, які відбувають покарання і звільняються з місць відбування покарання. Зазначені заходи дадуть змогу зменшити кількість суб'єктів ін'єкційної наркоманії на 20 відсотків та відповідно обмежити поширення ВІЛ-інфекції.

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ

Курсант 302 навчальної групи **Антосина Р.С.**
Науковий керівник: професор кафедри кримінології та кримінально - виконавчого права, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник **Мінченко С.І.**

Актуальність теми. Теоретичний аналіз наукових основ розпізнання та розкриття серійних вбивств з певного часу все більше привертає увагу і вітчизняних, і зарубіжних фахівців.

Інтерес, що виявляється з боку вчених і практиків до даної проблеми, обумовлений загальносвітовою тенденцією зростання даного виду злочинів, їх особливої суспільної небезпечності, величезними труднощами, з якими стикається оперативно-розшукова та слідча практика при виявленні і викритті серійних вбивць.

На основі аналізу російських і зарубіжних літературних джерел та слідчої практики розглядаються різні точки зору з приводу визначення характерних рис особистості серійних вбивць і скоєних ними злочинів. Слід зазначити, що поняття серійних вбивств не можна розширювати до нескінченності, як це роблять деякі автори, відносячи до даних діянням різні види багато епізодних, множинних злочинів, що мають досить широкий спектр мотиваційного забарвлення. Серійні вбивства можуть бути визначені «як неодноразові, умисні, обумовлені певним мотивом дії, спрямовані на позбавлення життя інших осіб, що здійснюються з інтервалом в часі».

Всі неодноразово скоювалися вбивства (і не тільки ці злочини) обумовлені тими чи іншими мотивами. Питання впирається лише в те, що собою представляють мотиви, якими керуються серійні вбивці. Відповіді на це питання цитоване визначення не містить.

Що ж допомогло Чикатило, Головкіну, Онопрієнку, Холмсу, Банді та іншим діяти роками, проливаючи ріки крові? Без сумніву деякі елементи розслідування даних злочинів зумовили ускладнення слідчих і оперативних працівників, але прямої вини працівників правоохоронних органів у цьому немає. Дійсно як можна запідозрити у вбивствах людину, яка абсолютно позитивно усіма навколишніми сприймається.

Даний феномен отримав назву «маска нормальності». «Маска нормальності» - назва наукової роботи Херві присвячена психопатичній особистості (1976). У даній роботі під «маскою нормальності» Херві розуміє здатність психопатів здаватися абсолютно нормальним, психічно повноцінними людьми.

Семантичний аналіз даного терміна визначає його як вдавана поведінка, спрямована на відповідність прийнятим у суспільстві нормативам. Основний акцент даного визначення зводиться до наявності елемента усвідомленого вольового контролю за поведінкою з боку носія «маски нормальності». Без сумніву більшість серійних вбивць характеризується підвищеним інтелектуальним потенціалом, що детермінує певною мірою наявність артистичних здібностей, проте дані характеристики не пояснюють як можна вести подвійне життя досить довгий час. Іншими словами «маска нормальності» не може бути пояснена усвідомленими хитрощами зі створення злочинцем собі позитивного іміджу, так як подібні спроби рано чи пізно стануть зрозумілими оточуючим людям.

«Маска нормальності» серійного вбивці тісно пов'язана з modus operandi(спосіб дій) злочинця. Досягнення стану психічної стабільності виникає внаслідок одномоментного викиду несвідомої енергії можливе тільки при унікальній сукупності обставин, в яких кожен елемент деформованої психіки знаходить вихід у навколишнє середовище.

В основі злочинної поведінки серійного вбивці лежать ті чи інші мотиви. Які ж глибинні психологічні фактори відображають ці мотиви, в чому їх суб'єктивний сенс?

Чотири можливих мотиви штовхають людину на серійні вбивства:

1. Маніпуляція, 2. Домінування, 3. Контролювання, 4. Сексуальна агресія.

Численні розслідування та вивчення загальних характеристик серійних вбивств показали, що найбільш загальним мотивом є сексуальна агресія

Причинами злочинності можна вважати генетичну схильність, вживання алкоголю і наркотиків, особливості виховання, соціального середовища, яке оточує людину і його власної активної життєвої позиції.

Вияв істинного психологічного статусу серійного вбивці повинні були бути детерміновані механізмами психічної захисту, в першу чергу механізмом витіснення і сублімації.

Психіатри поділили маніяків на три групи. Перші, які вчиняють злочини на сексуальному ґрунті, під впливом так званого "основного інстинкту". Другі, це ті, хто йде на зовні невмотивоване жорстоке вбивство. І, нарешті, останні - людожери, канібали.

У психіатрії точка зору більш складна. Існує два чітких критерії: осудна людина чи неосудна. Якщо особа усвідомлює повноту своїх дій та здатна адекватно оцінювати їх наслідки, це робить її осудною та зобов'язує понести відповідне покарання, у разі ж, не усвідомлення особою своїх дій та спричинених ними наслідків, убивця може уникнути покарання рівносильного вчиненим діям. Але переважній більшості випадків сучасна психіатрія визнає маніяків осудними, а це означає що вони підпадають під кримінальну відповідальність. Є і такі, що здійснюють серійні злочини під впливом, наприклад, галюцинацій , але таких вкрай мало.

Розпізнати маніяка, особі без відповідних на те знань, майже неможливо. Це загальна думка як правоохоронців так і психіатрів. Маніяки, відчуваючи в собі певні дивацтва, відмінності від загальної маси населення. намагаються добре вдягатися, ясно говорити, словом, не виділятися з натовпу. Вони навіть намагаються виглядати краще за інших, бути зразковими сім'янинами, чудовими працівниками та повноцінними членами соціуму. Вживають всіх заходів, щоб не викликати підозри.

УЯВНА ОБОРОНА, ЯК ОБСТАВИНА ЩО ВИКЛЮЧАЄ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ

Курсант 2-го курсу **Аргат Р.М.**
Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Шуляк Ю.Л.**

Новелою чинного Кримінального кодексу України 2001 року є нормативне регулювання кримінально-правової ситуації уявної оборони. Відповідно до ч. 1 ст. 37 КК України «уявною обороною визнаються дії, пов'язані із заподіянням шкоди за таких обставин, коли реального суспільно небезпечного посягання не було, і особа, неправильно оцінюючи дії потерпілого, лише помилково припускала наявність такого посягання». У ч. 2–4 ст. 37 КК України законодавець передбачив спеціальні правила кримінально-правової кваліфікації окремих різновидів уявної оборони: 1) різновид уявної оборони, який виключає кримінальну відповідальність (ч.2 ст. 37 КК України); 2) різновид уявної оборони, який прирівнюється до перевищення меж необхідної оборони (ч.3 ст. 37 КК України); 3) різновид уявної оборони, який прирівнюється до необережного злочину (ч.4 ст. 37 КК України).

Обставини, що виключають злочинність діяння, пов'язані з діями людини, що вчиняються за наявності її свідомості та передбачення настання заборонених законом наслідків, однак, збіг певних чинників спонукають її вчиняти діяння, яке зовні нагадує злочин. Точніше, таке діяння за своїми зовнішніми ознаками збігається з ознаками того чи іншого злочину, але вважається правомірним.

Характерними ознаками обставин, що виключають злочинність діяння, є:

- те, що дії за наявності таких обставин вчиняються з метою відвернути небезпеку заподіяння тяжкої шкоди правоохоронним об'єктам;

- те, що таке відвернення вчиняється, в одному випадку, шляхом заподіяння шкоди тому, хто умисно вчиняє злочин, в іншому, - шляхом спричинення шкоди одним цінностям, що охороняються законом, для відвернення небезпечної шкоди, що загрожує іншим, більш важливим цінностям;
- те, що дії, вчинені за названих обставин, мають зовнішню схожість з діями та їх наслідками, зазначеними в нормах кримінального закону як такі, що входять до певного складу злочину;
- те, що такі дії за наявності обставин, про які йдеться, визнаються правомірними, або інакше - зазначені обставини виключають злочинність діяння.

Головна відмінність уявної оборони від інших обставин, що виключають злочинність діяння, проявляється у суб'єктивній стороні, а саме у відсутності вини особи, яка завдає шкоди іншій особі, помиляючись відносно реальності суспільно небезпечного посягання і вважаючи, що вона захищає охоронювані законом права і інтереси. Розглядаючи необхідну оборону, Ю.В. Баулін зазначав, що особа, яка обороняється, може допускати помилки при захисті від суспільно небезпечного посягання, і виділяв наступні види помилок: 1) в наявності суспільно небезпечного посягання; 2) у необхідності негайного нанесення шкоди посягаючому; 3) відносно своєчасності оборони; 4) відносно особи посягаючого; 5) відносно оцінки характеру та небезпечності посягання; 6) відносно оцінки обстановки захисту.

Проаналізувавши ці помилки, можна визначити, що серед них до уявної оборони відносяться наступні: 1) відносно наявності суспільно небезпечного посягання; 2) відносно особи, що посягає; 3) відносно характеру і небезпечності посягання.

СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Курсант 402 навчальної групи **Андреюк Р.І.**
Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки, кандидат юридичних наук **Томма Р.П.**

Економічна злочинність може бути визначена за соціально-правове змінне негативне масове явище, що складається з сукупності економічних злочинів, що вчинено у той чи інший період у будь-якій країні чи в будь-якому регіоні. Поняття "економічний злочин" практично не розроблено ні в кримінально-правовій, ні в кримінологічній науках; і далеко не всі кримінологи виділяють економічну злочинність як самостійний вид злочинності.

Економічна злочинність має високий ступінь соціальної небезпеки, що визначається негативними тенденціями, властивими економічній злочинності на сучасному етапі, до яких необхідно віднести:

– високий ступінь її поширеності (більшість скоєних у країні злочинів є економічними);

– високий ступінь шкоди, яка спричиняється економічною злочинністю (збиток від неї часто не піддається обчисленню);

– ступінь її латентності, навряд чи не найвищий порівняно з іншими видами злочинності ("тіньовий" сектор економіки, за деякими оцінками, перевищує легальний);

– високий рівень рецидиву і професійної злочинності, значний відсоток жіночої злочинності і злочинності високоосвічених суб'єктів у середині економічної злочинності;

– корупційний характер економічної злочинності, що чітко прослідкується;

– транснаціональний, міжнародний характер найбільш небезпечних різновидів аналізованої злочинності;

– високий ступінь ураженості економічної злочинності організованою.

Саме високій рівень організації вчинення злочинів є найбільш небезпечним чинником, що характеризує сучасну

економічну злочинність. Чітка організація, стійкі зв'язки членів угруповання -- це саме ті елементи, що дозволяють вчиняти з найбільшою ефективністю економічні злочини, створюючи при цьому складні та заплутані схеми. Тому організована злочинність представляє найбільшу зацікавленість при розробці методик попередження економічної злочинності.

Організована злочинність у будь-яких своїх проявах є, насамперед, злочинним бізнесом, в основі якого - економічні причини. Деформація економічної свідомості, будучи основними причинами вчинення організованих злочинів у сфері економіки, на рівнях групової та індивідуальної свідомості найчастіше виявляються у переконаності щодо неможливості правомірними шляхами вирішити економічні проблеми, що стоять перед групою чи індивідом, стосовно забезпечення гідного рівня життя тільки неправомірними засобами.

Надмірне державне втручання в економіку неминуче призвело до уповільнення темпів економічних реформ, до корумпованості держапарату. Соціологами встановлено, що занадто широкі рамки державного втручання (жорстка монополія державної влади, її непрозорість) створюють умови для зловживань, задоволення об'єктивних суспільних потреб не завдяки проголошеному правовому порядку, а всупереч йому. Інакше кажучи, створюється і зміцнюється плацдарм для існування і розквіту організованої злочинності. При досить високому рівні розвитку ринкових відносин у сфері комерційного посередництва, торгівлі, перерозподілу матеріальних цінностей впровадження даних відносин у сферу виробництва відбувалося надзвичайно повільно. Звідси -- падіння виробництва, збереження товарного дефіциту при бурхливому зростанні цін на товари і послуги.

Розквіту економічної організованої злочинності на початку 90-х рр. сприяли також і різке зниження контрольно-ревізійної діяльності, постійне скорочення апарату контролю. Соціалістична система господарювання була цілком зруйнована, і сьогодні ми маємо принципово новий стан суспільства й економіки, де велику роль відіграють механізми локального (у соціально-економічному просторі) та корпоративного (монополістичного) регулювання, що є характерним для будь-якого перехідного періоду.

Суть цих специфічних механізмів полягає в тому, що окремі інститути економічних систем через визначені причини -- високий рівень концентрації виробництва або капіталу, корпоративну владу і т. п. -- набувають здатність свідомо, але локально, обмежено впливати на параметри виробництва, постачальників і споживачів (обсяг, якість, структура), ринку (ціни на продукцію контрагентів, розширення продажу за рахунок маркетингу), соціального життя тощо.

У результаті дії такого механізму сьогодні маємо економіку, що базується переважно на неекономічному суперництві корпоративно-бюрократичних структур (кланів), зіткненні їх влад і регулюючих впливів. Одним з найважливіших наслідків функціонування названого механізму (відомого в економіці як механізм локації ресурсів) є дивергенція економіки країни на сильно і слабко корпоратизовані сектори.

До першого сектора відносяться підприємства, що є монополістами в технологічних (високий рівень концентрації виробництва), ринкових (здатність локально регулювати діяльність постачальників і споживачів, ціну) відносинах, що мають вирішальні маси ліквідних ресурсів, бюрократично-корпоративну владу (паливно-енергетичний, оборонний, фінансово-торговельний комплекси і частина промисловості). Тут з'являються надприбутки, не відомі за своїми масштабами світовій практиці.

Другий (немонополізований сектор) відрізняється відсутністю чи низьким рівнем концентрації згаданих вище параметрів До нього відносяться сфера відтворення робочої сили, ринок споживчих товарів, велика частина сільського господарства тощо.

Підсумовуючи, ми можемо зазначити, що економічна злочинність - це складне, системно-структурне, багатогранне, соціальне, кримінально-правове явище, взаємозумовлене особливостями соціального середовища, що характеризується наявністю стійких злочинних зв’язків. Ці зв’язки виникають у процесі економічної діяльності між суб’єктами економічних відносин, які мають корисливу або іншу особисту зацікавленість в отриманні протиправної економічної вигоди.

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЦТВА

Здобувач наукової лабораторіїз проблем досудового розслідування НАВС **Бабич Н.В.**

Із прискоренням темпів розвитку науково-технічного прогресу, ускладненням технологічних процесів та технічних засобів, проблеми забезпечення безпеки виробництва стають все більш актуальними. Наразі вони належать до найбільш серйозних комплексних проблем сучасного етапу соціально-економічного розвитку України. Переконливим доказом цього є численні факти виробничого травматизму.

За даними Міжнародної організації праці, рівень смертельного травматизму в Україні залишається одним з найвищих порівняно з європейськими країнами та США. З розрахунку на 100 тис. працівників порівняно з Німеччиною вищий у 2,5 рази, США – у два рази, Італією у 1,3 рази, але нижчий, ніж у РФ у 1,5 рази.

Загалом же, виробничий травматизм, як наслідок нещасних випадків та аварій, є проблемою усіх країн світу. Його рівень, динаміка, а також матеріальні наслідки зумовлені головним чином соціально-економічними чинниками, станом техніки та технологій, організацією праці, діючими у країні нормативно-правовими документами у галузі охорони праці, системою контролю за їх виконанням, а також наявністю дієвих засобів захисту життя і здоров’я людини у процесі трудової діяльності.

За таких умов перед органами внутрішніх справ, які покликані захищати гарантоване Конституцією України право людини на безпечні умови праці та збереження її життя і здоров’я в процесі трудової діяльності, постають складні завдання, ефективне вирішення яких можливе лише за умови правильного розуміння та оцінки усього комплексу чинників, які впивають стан безпеки виробництва, діяльність учасників виробничого процесу та усвідомленням складних зв’язків між людиною, машиною і виробничим середовищем.

Дослідження емпіричних даних свідчить, що майже у кожному випадку розслідування злочинів проти безпеки виробництва – складний, трудомісткий та кропіткий процес, який додатково ускладнюється необхідністю визначення, пошуку, залучення та використання спеціальних знань. Головна та не єдина проблема одержання та практичної реалізації результатів використання спеціальних знань пов'язана, з одного боку неналежною увагою сучасної науки до проблем використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів проти безпеки виробництва, а з іншого – відсутністю досвіду розслідування таких злочинів у слідчих органів внутрішніх справ.

Розв'язання згаданих проблем убачається можливим за допомогою проведення комплексного дослідження загальних засад та специфічних особливостей використання спеціальних знань під час розслідування злочинів проти безпеки виробництва.

Аналіз слідчої практики дозволяє зробити узагальнення про найбільш важливі та нагальні її проблеми, що, у свою чергу, визначає перспективні напрями їх наукового розв´язання.

Зокрема, першочергової уваги потребують питання щодо правових та організаційних засад використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів проти безпеки виробництва; визначення форм використання спеціальних знань під час розслідування цих злочинів; особливостей використання спеціальних знань під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій; особливостей підготовки та проведення судових експертиз.

Практичне значення комплексного дослідження проблем використання спеціальних знань під час розслідування злочинів проти безпеки виробництва полягає в тому, що його висновки й рекомендації можуть бути використані:

– у правозастосуванні – в удосконаленні практики розслідування злочинів проти безпеки виробництва;

– у науково-дослідній сфері – в розробці теоретичних та прикладних проблем розслідування злочинів проти безпеки виробництва;

– у навчальному процесі – при підготовці навчальних посібників, лекцій і проведенні занять з курсу "Криміналістика"

за відповідними темами, а також у рамках підвищення кваліфікації слідчих та оперативних працівників.

Відтак, дослідження проблем використання спеціальних знань під час розслідування злочинів проти безпеки виробництва та впровадження його результатів у практичну діяльність органів внутрішніх справ, сприятиме підвищенню ефективності розслідування згаданих злочинів та доповнить методику розслідування новими знаннями.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Курсант 204 навчального взводу Донецького юридичного інституту МВС України **Білицька Н. В.**
Науковий керівник: викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук **Меживой О.В.**

Кіберзлочинність – явище новітньої, цифрової доби. Саме це й робить «кіберів» набагато небезпечнішими й ефективнішими за своїх «класичних» колег-шахраїв. Це люди, які працюють головою і роблять свої «справи», не відходячи від свого комп'ютера або сидячи на лавочці з ноутбуком і мобільним телефоном. Для сучасних «технарів» це часто ідеальний спосіб заробити і реалізувати себе. Злочинці не стоять на місці. Їхні методи вдосконалюються і стають дедалі складнішими. Відповідно, реагують і правоохоронці. Останнім часом рівень кіберзлочинності швидко зростає в Україні. Експерти зазначають, що Україна - дуже важливий центр хакерства, поряд із Росією, Бразилією, Китаєм та меншою мірою - Індією. У цих країнах досить освічене молоде населення, високий рівень безробіття та обмежені можливості працевлаштування.

СБУ і МВС в особі Управління боротьби з кіберзлочинністю опинилися на вістрі війни з «кіберами». На жаль, їхніх зусиль замало. Особливо, зважаючи на наші українські реалії. Якщо раніше українські програмісти-хакери

писали вчинені віруси для злому і розкрадання даних в багатих західних країнах, то тепер у зв'язку з посиленням боротьби американської і європейської влади з комп'ютерними злочинами їхня увага звернулася і на Україну.

Розповсюдження комп'ютерних вірусів, шахрайства з пластиковими платіжними картками, крадіжки коштів з банківських рахунків, викрадення комп'ютерної інформації та порушення правил експлуатації автоматизованих електронно-обчислювальних систем - це далеко не повний перелік інтернетзлочинів. Такі злочини характеризуються наступними особливостями: високою латентністю, складністю їх виявлення та розслідування, складністю доказу в суді подібних справ, високим збитком навіть від одиничного злочину.

Кіберзлочини можна класифікувати на два види: традиційні злочини, що вчиняються за допомогою комп'ютерних технологій та Інтернету та нові злочини, що стали можливі завдяки новітнім комп'ютерним технологіям.

За оцінками експертів, в останні місяці в управлінні з боротьби з кіберзлочинністю тільки в Києві фіксується до двадцяти випадків крадіжки грошей через клієнт-банк. Суми становлять від 20 тис. до 40 млн. грн. Однак подібні факти замовчуються, повідомлень в ЗМІ про них практично немає. Ні потерпілим, ні банкам, ні міліції не вигідний галас навколо того, що відбувається. У ряді випадків бувають ситуації, коли такі шахрайські схеми реалізуються організованими групами, у які входять представники банків та силових структур.

Українською проблемою є як недостатня кількість державних експертів в області комп'ютерно-технічної експертизи, так і складнощі з введенням в правове поле досліджень фахівців комерційних організацій. Типовий термін проведення комп'ютерно-технічних експертиз становить від півроку і вище через високу завантаженість профільних державних установ. Весь цей час підозрюваний може перебувати в СІЗО.

На все це накладається набуття чинності 19 листопада 2012 року нового КПК, який встановлює нові і поки «незрозумілі» правила взаємодії всіх учасників процесу. У зв'язку з посиленням європейського законодавства кіберзлочинці можуть перекочувати в менш захищену Україну.

Українське ж законодавство у сфері захисту інформації, на думку Ю. Омельченка, вимагає дуже серйозного доопрацювання. «Потенційно існує ймовірність того, що кіберзлочинність буде виштовхуватися з Європи, то вона буде перебиратися в Україну. Та й уже цей процес відбувається», - зазначив експерт.

При цьому директор департаменту Microsoft відзначив, що іноземці дуже високо цінують українські «світлі голови» і щосили вже використовують їх знання для вчинення протиправних дій. У зв'язку з цим представник СБУ Тарас Бєлов нагадав, що минулого року правоохоронні органи «розібралися» з цілою групою таких осіб, які продавали свої - дуже висококласні - хакерські розробки за кордон.

Таким чином, кіберзлочинність - це проблема, з якою зіштовхнулась планета у 21 столітті, і яка обіцяє рости та поглинати все більше коштів. Незважаючи на усі заходи, що їх приймають окремі особи, фірми, а також держава, кіберзлочинність продовжує свою діяльність, збільшуючи прибутки порушників та зменшуючи вміст кишень пересічних громадян. Тому сьогодні особливо важливо переглянути усі існуючі заходи та активно розробляти нові, що принесуть більшу користь та надійніший захист від кіберзлочинців.

Але аналіз сучасного громадського життя показує, що найекзотичніші та малочисельні в недалекому минулому для нашого суспільства злочини зараз отримують дуже широке розповсюдження та серйозний суспільний резонанс.

СУКУПНІСТЬ ЗЛОЧИНІВ ЯК ВИД МНОЖИНИ ЗЛОЧИНІВ

Курсант 206 навчальна група **Бойко К.Р.**
Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Шармар О.М.**

Сукупність злочинів є однією з найважливіших та складних проблем теорії кримінального права, якій приділялась велика. Однак, незважаючи на досить детальне розроблення

даної проблеми в науковій літературі, не існує єдиної одностайної позиції при кваліфікації злочинів стосовно відмінності сукупності злочинів від складеного злочину.

Значний внесок у вирішення проблем кримінально-правової характеристики множинності, в тому числі сукупності злочинів ,зробили у своїх працях вчені, зокрема ,М.І. Бажанова, М.І. Блум, Я.М. Брайніна, Р.А. Галіакбарова ,В.С. Зеленецький, В.О. Навроцький, І.Б. Агаєв, А.М. Алакаєв, Ф.Р. Рагімова, І.В. Рашковець та ін.

Згідно з ч. 1 ст. 33 КК України сукупністю злочинів визнається вчинення особою двох або більше злочинів, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини цього Кодексу, за жоден з яких її не було засуджено. При цьому не враховуються злочини, за які особу було звільнено від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом.

Деякі автори вважають, що сукупність "утворюється" при вчиненні лише різнорідних злочинів. Зокрема, О.М. Яковлєв писав, що "відмінність сукупності злочинів від інших видів множинності злочинних діянь є у тому, що сукупність утворюють не будь-які, а різнорідні злочини (однорідні ж злочини утворюють повторність або спеціальний рецидив)

Як окрема форма множинності злочинів їх сукупність відповідно до ч. 1 ст.33 КК характеризується такими специфічними ознаками:

а) вчинення однією особою двох або більше злочинів, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини КК;

б) за жоден із злочинів на час вчинення останнього з них особа не була засуджена;

в) не повинен розглядатись як елемент сукупності злочин, за який особу було звільнено від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом.

Позиції українських вчених щодо виділення видів цієї форми множинності злочинів можна поділити на дві групи.

Перша група вчених займає позицію, що у теорії кримінального права та у судовій практиці необхідно розрізняти два види сукупності злочинів: а) ідеальну сукупність; б) реальну сукупність.

Бажанов зазначає, що у науці кримінального права традиційно сукупність злочинів поділяється на два види: сукупність ідеальну і сукупність реальну.

Відмежовуючи реальну сукупність злочинів від сукупності ідеальної, слід звернути увагу на таке.

По-перше: на відміну від ідеальної сукупності, де одним діянням вчинюється два або більше злочини, при реальній сукупності вчинені діяння визнаються двома або більше самостійними (окремими) злочинами.

По-друге: якщо при ідеальній сукупності злочини, які її «утворюють», вчинюються одночасно, то при реальній сукупності між такими злочинами обов'язково має бути певний розрив у часі.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КОРУПЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Курсант 402 навчальної групи **Бортник О.В.**
Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки, кандидатюридичних наук **Томма Р.П.**

Як відмічено в Національній антикорупційній стратегії на 2011–2015 роки, схваленій Указом Президента України №1001/2011 від 21 жовтня 2011 року: «Корупція в Україні набула ознак системного явища, яке поширює свій негативний вплив на всі сфери суспільного життя, все глибше укорінюючись у повсякденному житті як основний, швидкий та найбільш дієвий протиправний засіб вирішення питань, досягнення певних цілей. Масштаби поширення корупції загрожують національній безпеці України».

За результатами проведених наукових та соціологічних досліджень, масштаби корумпованості влади мають тенденцію

до невпинного зростання, уже сягаючи критичної межі. При проведенні дослідження Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) 2011 року, 60,1% респондентів заявили, що вони були втягнуті в корупційні відносини з посадовцями протягом останніх дванадцяти місяців.

Корупція порушує конституційні права та свободи громадян, формує в суспільстві атмосферу страху, невпевненості, політичного і правового нігілізму. Вона стає одним з основних факторів політичної, соціально-економічної нестабільності в Україні.

Саме тому, детальне вивчення та належне закріплення отриманих знань даної дисципліни надасть змогу працівникам підрозділів системи МВС України більш активно та системно вести наступальну боротьбу з корупцією та її проявами. Тому, насамперед розглянемо основні поняття антикорупційного законодавства та принципи протидії цьому негативному явищу.

Корупційне правопорушення – умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 4 закону України «Про засади запобігання та протидії корупції в Україні» , за яке законом установлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність;

Корупція – використання особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди такій особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей;

Неправомірна вигода – грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, що їх без законних на те підстав обіцяють, пропонують, надають або одержують безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову.

Основні принципи запобігання і протидії корупції:

Діяльність із запобігання і протидії корупції ґрунтується на принципах:

- верховенства права;

- законності;

- комплексного здійснення правових, політичних, соціально-економічних, інформаційних та інших заходів;

- пріоритетності запобіжних заходів;

- невідворотності відповідальності за вчинення корупційних правопорушень;

- відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

- участі громадськості у заходах щодо запобігання і протидії корупції, державного захисту осіб, які надають допомогу у здійсненні таких заходів;

- забезпечення відновлення порушених прав і законних інтересів, відшкодування збитків, шкоди, завданої корупційним правопорушенням.

З метою стримання зростання корупції та організованої злочинності в країні, необхідно:

- розробити єдиний механізм реалізації нового кримінально-процесуального законодавства (Кримінальний процесуальний кодекс України) в практичну діяльність ОВС та інших правоохоронних органів у протидії економічним злочинам, а саме, організованої злочинності та корупційним проявам (визначити окремо, функції кожного суб'єкту протидії: оперативного працівника (слідчого ОВС), прокурора, слідчого судді у протидії корупції та організованої злочинності), спростити судочинство; удосконалити нормативні акти, що регламентують оперативно-розшукову діяльність та слідчу практику.

- до чинного кримінального кодексу України ввести поняття організованої злочинності; терміново виробити механізм застосування ч.2 ст. 14 Закону України „Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю" та Закону України „Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, оскільки відсутнє забезпечення реальної особистої безпеки та соціальних гарантій потерпілих і свідків, що призводить до зміни їх показань у судах і ввести звітність для суддів і слідчих органів про застосування зазначеного механізму та вимагати від них

його постійного практичного застосування, особливо у справах щодо організованих злочинних груп;

- ефективно використовувати єдиний інформаційний банк даних правоохоронних органів про осіб, події, факти, об'єкти, що мають відношення до організованої злочинності та корупційним діянням (АІПС «Скорпіон» та Єдиний державний реєстр корупціонерів країни);

- створити умови для відміни чи пом'якшення кримінального переслідування стосовно певної категорії членів злочинних організацій та організованих злочинних груп;

- відвернути настання більш тяжких суспільно небезпечних наслідків, які можуть настати при участі особи в діяльності злочинного угрупування;

- надати можливість певній категорії злочинних угрупувань відмовитись від злочинної діяльності;

- створити систему покарань не пов'язану з позбавленням волі за скоєння корупційних діянь (70% - молодь 18-30 років).

Суспільна небезпека неправомірної вигоди визначається тим, що посадова особа, використовуючи свої службові повноваження в злочинних цілях, може заподіяти серйозну шкоду функціонуванню державного апарату, економіці країни, правам та інтересам громадян, підірвати авторитет відповідних установ.

ДОПИТ ЯК ОБ'ЄКТ ДОКАЗУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Курсант 402 навчального взводу **Бортник О.В.**
Науковий керівник: старший науковий керівник лабораторії з проблем досудового розслідування **Садченко М.М.**

На сучасному етапі, разом з розвитком держави не залишається на місці і розвиток сучасної злочинності, з кожним днем збільшується кількість вчинених злочинів, а кількість розкритих знижується. Саме це зумовило прийняття у 2012 році нового Кримінального процесуального кодексу.

Одне з пріоритетних місць в Кримінальному процесуальному кодексі займають слідчі (розшукові) дії.

Розкриття, розслідування та попередження злочинів, викриття винних, відшкодування шкоди, заподіяної злочином, визначаються тим, наскільки науково обґрунтовано, тактично грамотно і законно проведено розслідування. Успіх боротьби зі злочинністю багато в чому залежить від умілого проведення слідчих дій, серед яких одне з центральних місць займає допит.

Тактичним особливостям проведення допиту присвячено багато праць вітчизняних вчених.

Ми підтримуємо думку Є.П. Іщенка та А.А. Топоркова, які визначають допит як сукупність пізнавальних і засвідчувальних операцій, що виконуються слідчим, по кримінальних провадженнях.

Декілька в інший площині розглядають допит Д.М. Балашов і М.Н. Балашов, які розуміють під ним слідчу дію, змістом якої є отримання і фіксація показань свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого або експерта про відомі їм факти, які мають значення для розслідування злочину.

У підручнику під редакцією А.В. Дулова допит визначається як слідча і судова дія, що полягає в отриманні та фіксації показань про обставини, що мають значення в кримінальному провадженні безпосередньо від допитуваної особи, якою є свідок, потерпілий, підозрюваний або обвинувачений і яка проводиться в суворій відповідності з кримінально-процесуальним законом.

А.М. Хлус визначає допит як процесуальну дію, яка полягає в отриманні від допитуваного у встановленому законом порядку показань щодо обставин, які мають значення для правильного вирішення справи**.**

Серед доказів, за допомогою яких встановлюється факт скоєння злочину, вина конкретних суб’єктів, наявність обтяжуючих та пом’якшуючих обставин, що виявляються в процесі розслідування, значну роль відіграють показання. Вчиняючи злочинне посягання, винний, окрім матеріальних, залишає ще ідеальні сліди – образи в свідомості людей. Потерпілий, свідок і сам злочинець зберігають їх в своїй пам'яті, стаючи таким чином носіями інформації, що необхідна для встановлення істини у кримінальному провадженні. Отримання таких відомостей шляхом допиту – є його основним та першочерговим завданням.

Адже саме показання підозрюваного, обвинуваченого, свідка, потерпілого, експерта являються основними доказами у кримінальному провадженні і є першочерговими елементами для подальшого вирішення та розкриття кримінальної справи у судді.

Для того, щоб фактичні дані, отримані в наслідок допиту, набули процесуальний статус доказів, ті повинні відповідати певним умовам.

Говорячи іншими словами, властивостями доказу є такі невід'ємні його ознаки, за умови наявності яких певні відомості набувають якість доказу та, навпаки, при відсутності хоча б однієї з них, відомості не мають доказового значення.

Доказ визнається **допустимим**, якщо він отриманий у порядку, встановленому Кримінальним процесуальним кодексом (ч. 1 ст. 86 КПК). Недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на нього не може посилатися суд при ухваленні судового рішення (ч. 2 ст. 86). Визнання доказів недопустимими здійснюється судом при прийнятті остаточного рішення в кримінальному провадженні (ч. 1 ст. 89 КПК).

Традиційно в науковій та навчальній літературі виокремлюють такі вимоги (критерії, елементи) допустимості доказів.

Допустимість доказів – це їх придатність для використання у кримінальному процесі за формальними ознаками, на відміну від вимоги щодо належності, тобто придатності для використання за змістом.

Належними є докази, які прямо чи непрямо підтверджують існування чи відсутність обставин, що підлягають доказуванню у справі, та інших обставин, які мають значення, а також достовірність чи недостовірність, можливість чи неможливість використання інших доказів. Належними є докази, які містять інформацію щодо предмету доказування.

Доказ визнається допустимим, якщо він отриманий у процесуально встановленому порядку. Недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на нього не може посилатися суд при ухваленні судового рішення.

Достовірність доказів — це відповідність дійсності фактичних даних, які отримані з законних джерел, в результаті ретельної перевірки доказів та їх джерел під час досудового слідства та в суді. Достовірність є відповідністю інформації, отримуваної із доказу, дійсності.

Достатність доказів визначається як наявність у справі такої сукупності зібраних доказів, яка викликає у суб'єкта доказування внутрішню переконаність у достовірному з'ясуванні наявності або відсутності обставин предмету доказування, необхідних для встановлення об'єктивної істини та прийняття правильного рішення у справі.

Також своє відображення у Кримінальному процесуальним кодексі України знайшла нова стаття 232. Проведення допиту, впізнання у режимі відеоконференції під час досудового розслідування.

Дистанційне досудове розслідування передбачає можливість проведення окремих слідчих (розшукових) дій за умови, що учасники таких дій на момент їх проведення перебувають у різних місцях, географічно віддалених одне від одного на відстань, що створює неможливість їх безпосереднього спілкування. Таке спілкування відбувається завдяки використанню спеціального обладнання зв’язку і в режимі відеоконференції з обов’язковою трансляцією зображення і звуку до місць, в яких перебувають особи, котрі беруть участь у слідчій (розшукові) дії. Що дає можливість швидкого отримання результату певної слідчої (розшукової) дії, що може вплинути на весь хід розслідування чи й кримінального провадження загалом.

Порядок проведення слідчих (розшукових) дій у режимі відеоконференції не може порушувати загальних правил отримання показань (ст. 95 КПК), проведення допиту, що встановлені ст.ст. 225-227 КПК, та пред’явлення для впізнання особи чи речі, що встановлені ст.ст. 228 та 229 КПК з урахуванням тих обставин, що таких правил повинні дотримуватися всі учасники слідчої (розшукової) дії і в кожному з місць її проведення.

Отже, результативність допиту визначається, в першу чергу, не кількісними показниками, а вмінням тактично, грамотно, і головне – з суворим дотриманням закону

побудувати та провести зазначену слідчу дію, що в подальшому може слугувати фундаментальною доказовою базою в процесі розкриття розслідування та безпосередньо правильного розгляду справи в судовому процесі.

ПРОТИДІЯ КОНТРАБАНДІ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Курсант 3-го курсу **Бредун Б.О.**
Науковий керівник: викладач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М. М.**

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів є одним із основних джерел наповнення ринку наркотиками. Європа стала пріоритетним ринком для виробників та постачальників наркотиків. Певнемісце в їх планах посідає і Україна. Вона знаходиться на перехресті декількох міжнародни хмаршрутів транзиту наркотиків. Відтак, незаконний обіг наркотичних засобів на регіональному, національному і міжнародному рівнях досяг тривожних масштабів, а пов'язана з ним міжнародна злочинна діяльність становить загрозу для безпеки суверенітету держав. Частина з транзитних наркотиків залишається в Україні. Це, до певноїміри, обумовлює той факт, що останніми роками в Україні спостерігається поширення наркоманії та зростання злочинності, пов'язаної з нею. Тому цілком не випадково, що Уряд поставив серед найважливіших проблему ефективної протидії поширенню в Україні наркотиків і наркозлочинності. Нині реальну загрозу для нашої держави становлять незаконні дії з опієм, героїном, кокаїном, синтетичними наркотичними засобами, які переправляються через територію України. Держава зацікавлена у виявленні і затриманні осіб, які контрабандним шляхом перевозять наркотичні засоби територією держави.Так, у 1991 році на обліку перебувало 31 тис. споживачів наркотиків, у 2013 році – 144 тис.

Тому цілком не випадково, що Уряд поставив серед найважливіших проблему ефективної протидії поширенню в Україні наркотиків і наркозлочинності. Нині реальну загрозу для нашої держави становлять незаконні дії з опієм, героїном, кокаїном, синтетичними наркотичними засобами, які переправляються через територію України. Держава зацікавлена у виявленні і затриманні осіб, які контрабандним шляхом перевозять наркотичні засоби територією держави.

Безперечно, що ефективність протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів, зокрема їх контрабанді, залежить від того, наскільки чинне законодавство відповідає сучасним реаліям життя і як воно застосовується усудовій практиці. Потрібно вказати і на те, що ситуація щодо поширення наркоманії, що виникла в державі, пояснюється не лише кризовими явищами в різних сферах суспільного життя, погіршенням соціально-економічного та соціально-психологічного стану низки груп населення, але й значними недоліками в роботі митних і правоохоронних органів, недостатньому їх матеріально-технічному, інформаційному, правовому забезпеченню щодо протидії контрабанді наркотичних засобів.

Статистика боротьби з контрабандою наркотичних засобів свідчить, що дедалі значніших масштабів набуває збільшення кількості випадків незаконного переміщення наркотиків та психотропних речовині і швидкими темпами зростає кількість злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків.

Варто лише проаналізувати стан боротьби з контрабандою наркотиків, щоб побачити, як контрабандисти постійно вдосконалюють, змінюють форми, методи і спрямованість своєї злочинної діяльності, а саме: активізувався "балканський шлях" незаконного переміщення наркотиків, одночасно виявлено спроби ввезення наркотиків таджицького й афганського походження через територію Росії в Україну, і далі в Західну Європу. Переміщення цим шляхом підтверджується виявленими фактами як митних органів України на російсько-українському кордоні, так і правоохоронцями вже на території нашої країни.

Прийнятим у 2004 році Планом дій Україна – ЄС у сфері свободи, безпеки та юстиції в рамках Європейської політики сусідства питання боротьби з наркотиками віднесено до

пріоритетних напрямків. План передбачає підтримку зусиль на національному та міжнародному рівні, у тому числі в рамках Організації Об'єднаних Націй, а також шляхом укладення відповідних договорів. Одним із таких договорів має бути угода про стратегічне співробітництво між Україною та Європолом. Окрім цього, план передбачає імплементацію нашою країною національної стратегії боротьби з наркобізнесом, що має базуватися на збалансованому підході, відображеному у Стратегії ЄС з наркотиків та планах дій

Ефективна протидія контрабанді може проявлятися у зменшенні обсягів обігу героїну, кокаїну та стимуляторів амфетамінного ряду у середовищі наркоспоживачів, показники чого кваліфіковано може надати лише Міністерство охорони здоров'я України та безпосередньо Український медичний та моніторинговий центр з алкоголю і наркотиків МОЗ України.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОВА ОХОРОНА ПРАВА НА НЕВТРУЧАННЯ В ОСОБИСТЕ І СІМЕЙНЕ ЖИТТЯ ОСОБИ

Курсант 202 навчальної групи **Буймістр Г.В.**
Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права і процесу, кандидат юридичних наук **Волох О.К.**

Сучасний стан правового регулювання персональних даних в Україні потребує поліпшення й узгодження з міжнародними стандартами шляхом прийняття відповідних змін та доповнень до вітчизняного законодавства. Така ситуація поєднана з тим, що в правових дослідженнях приділяється недостатня увага цьому виду інформації, оскільки відсутнє цілісне й адекватне системне дослідження проблеми правових основ захисту персональних даних, ураховуючи прийняття законів України «Про доступ до публічної інформації» та «Про захист персональних даних». Таким чином, правовий концепт Закону України "Про захист персональних даних" обов'язково має включати такі основні цілі, як: чітку мету обробки

персональних даних у базі персональних даних; склад персональних даних; процедуру обробки персональних даних у базах персональних даних з урахуванням специфіки обробки персональних даних у різних сферах державної діяльності.

Передусім, слід зазначити, що захист персональних даних (як будь-якої іншої інформації) в інформаційно-телекомунікаційних системах взагалі є неможливим. На цей факт вказують численні висновки фахівців у сфері інформаційних-технологій, висловлені зокрема під час проведення круглого столу у Верховній Раді України 04.06.2013 р. на тему «Збір, обробка, захист, використання персональних даних та створення єдиного державного реєстру про особу в контексті національної безпеки і захисту прав людини». Вказана точка зору ще у 1997 році була зафіксована Кабінетом Міністрів України у Концепції технічного захисту інформації в Україні, в якій зокрема наголошувалося (і залишається нині актуальним) таке: «За відсутності вітчизняних конкурентоспроможних інформаційних технологій надається перевага технічним засобам оброблення інформації та засобам зв'язку іноземного та спільного виробництва, які здебільшого не забезпечують захист інформації. Комунікаційне обладнання іноземного виробництва, яке використовується у мережах зв'язку, передбачає дистанційний доступ до його апаратних та програмних засобів, у тому числі з-за кордону, що створює умови для несанкціонованого впливу на їх функціонування і контролю за організацією зв'язку та змістом повідомлень, які пересилаються».

На жаль, з 1997 року становище у сфері технічного захисту інформації не змінилося на краще. Програмне забезпечення в органах державної влади та місцевого самоврядування – як і тоді – іноземного виробництва. Відповідно, будь-які аргументи на користь захищеності персональних даних особи в Україні є голослівними, необґрунтованими і взагалі абсурдними.

Отже, Закон було прийнято з дещо іншою метою, аніж захист права особи на невтручання в її особисте життя у зв’язку з обробкою персональних даних (як вказано у статті 1 Закону).Справжня мета прийняття цього Закону чітко простежується, якщо проаналізувати документи, що супроводжували процес прийняття як самого Закону, так і змін та доповнень до нього. Дійсною (але умисно завуальованою) метою прийняття Закон «Про захист персональних даних» було і є відчуження права власності особи на свої персональні дані з добровільним – шляхом отримання у особи згоди на обробку персональних даних – переданням цього права державі, недержавним суб’єктам господарювання, а також іноземним суб’єктам відносин, пов’язаних із персональними даними. Це суперечить Конституції та законодавству України, самій логіці існування правової, демократичної, соціальної держави, якою Україна визнається згідно ст. 1 Конституції України.

Після останніх змін до Закону «Про захист персональних даних» особі («суб’єкту персональних даних») фактично залишається лише право бути носієм інформації про себе. Отже, те, що призвело до такого становища у сфері захисту персональних даних, і є предметом нашого дослідження.

Актуальність теми полягає у тому, що проблема захисту персональних даних останнім часом набула особливої гостроти, про що свідчить поява в судовій практиці проваджень про неправомірне використання конфіденційної інформації про особу. Ця стурбованість обумовлюються, головним чином, недосконалістю діючого законодавства, яке повинно більш чітко регулювати інформаційні правовідносини. Щодо мети, то метою наукової роботи є з’ясування стану вітчизняного законодавства у сфері захисту персональних даних, обґрунтування нових наукових положень і пропозицій щодо удосконалення правового регулювання досліджуваного явища.

На сьогоднішній день основними європейськими документами в галузі захисту персональних даних є Конвенція Ради Європи "Про захист особи у зв'язку з автоматизованою

обробкою персональних даних" та Директива Європарламенту "Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних та про вільне переміщення таких даних", яка є обов'язковою для всіх країн-членів ЄС та яка є предметом для наслідування в галузі законодавства, в тому числі й Україною. Україна як держава, що проголосила курс на євроінтеграцію, має забезпечити правові механізми захисту персональних даних, що відповідають сучасним міжнародним стандартам. Приведення правових норм вітчизняного законодавства до міжнародних стандартів є передумовою для створення та існування системи державного регулювання в сфері захисту персональних даних. Оскільки захист має на увазі певні обмеження, необхідно, орієнтуючись на міжнародно-правові норми, при розробці українських законів створити чіткий механізм таких обмежень. Загальні перспективи законодавчого регулювання інформаційних прав і свобод пов'язані насамперед з необхідністю конкретизації, розвитку та створення механізму реалізації конституційно-правових норм, які регулюють цю сферу.

ЩОДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ УДОСКОНАЛЕННЯМ СТАТТІ 197-1 КК УКРАЇНИ

Курсант 405 навчальної групи **Буртин В.В.**
Науковий керівник:доцент кафедри кримінального права НАВС, кандидат юридичних наук **Шуляк Ю.Л.**

Для забезпечення належного захисту права власності на землю, зменшення рівня зловживань у сфері земельних відносин, а також запобігання поширенню суспільно небезпечних діянь, пов'язаних із самовільним зайняттям земельної ділянки та самовільним будівництвом, на нашу думку, було б доцільно:

— по-перше, вдосконалити диспозицію ст. 197-1 КК, доповнивши її кваліфікуючими та особливо кваліфікуючими ознаками та розширити санкцію. А саме: уточнити

формулювання термінів, встановити кримінальну відповідальність за користування самовільно зайнятою земельною ділянкою чи об'єктом будівництва, побудованим на самовільно зайнятій земельній ділянці, ввести кваліфікуючі ознаки за ці діяння, вчинені службовою особою з використанням свого службового становища, та ввести додаткову санкцію за самовільне будівництво у вигляді обов'язкової спеціальної конфіскації самовільно збудованих об'єктів;

— по-друге, конкретизувати диспозицію ч. 3 і ч. 4 ст. 197-1 КК. Відповідно до вказаних норм права самовільним визнається будівництво, вчинене на самовільно зайнятій земельній ділянці, при цьому виникає необхідність притягнення особи, що вчинила зазначені дії, за сукупністю злочинів: і за самовільне зайняття земельної ділянки, і за самовільне будівництво (ідеальна сукупність). Зрозуміло, що будівництво завжди буде самовільним, якщо земельна ділянка самовільно зайнята, тому диспозиції ч. 3 та ч. 4 ст. 197-1 КК необхідно викласти у такій редакції: «Будівництво на самовільно зайнятій земельній ділянці». Не виключено, що самовільне зайняття земельної ділянки може бути поєднане з подальшим будівництвом на ній, але у більшості випадків ці дії між собою не пов'язані (самовільне зайняття земельної ділянки не завжди передбачає будівництво на ній, а самовільне будівництво може здійснюватися на ділянці, отриманій на законних підставах). При самовільному зайнятті земельної ділянки порушуються права власника ділянки (а саме — право користування), а при самовільному будівництві — лише встановлений державою порядок забудови;

— по-третє, стосовно суб'єктів, яких можна притягнути до кримінальної відповідальності, можливе розширення кола осіб. Як відомо, за загальним правилом, "злочинність і караність діяння визначаються законом про кримінальну відповідальність, який діяв на час вчинення цього діяння" (ч. 2 ст. 4 КК), який встановлює злочинність діяння, або посилює кримінальну відповідальність, або іншим чином погіршує становище особи, не має зворотної дії в часі (ч. 2 ст. 5 КК). Тому, диспозицію ст. 197-1 КК було б доцільно доповнити словами: "а також користування зазначеною земельною ділянкою" та «а також

користування зазначеним об'єктом будівництва», — це надало б можливість притягнути останніх осіб до відповідальності.

Як свідчить практика, самовільне зайняття земельних ділянок та самовільне будівництво — злочин, який, як правило, вчинюється з залученням уповноважених представників влади. Крім того, на нашу думку, було б доцільно передбачити кримінальну відповідальність за самовільне зайняття земельних ділянок та самовільне будівництво, вчинені службовою особою з використанням влади чи службового становища або при перевищенні — для уникнення кваліфікації злочину за ст. 364 КК (зловживання владою або службовим становищем) та ст. 365 КК (перевищення влади або службових повноважень) Загальновідомо, що вчинення злочину спеціальним суб'єктом — службовою особою становить підвищену суспільну небезпеку. В Україні більшість випадків вчинення таких злочинів (а особливо — самовільне зайняття великих площ або особливо цінних земель) вчинюється саме з відома або за згодою службових осіб. Це узгоджується з адміністративно-правовими нормами — положеннями ст. 53-1 («Самовільний захват земельної ділянки») та ст. 97 («Самовільне будівництво будівель та споруд») Кодексу України про адміністративні правопорушення, які передбачають підвищені суми штрафів для посадових осіб у порівнянні з фізичними особами за вчинення зазначених дій. Враховуючи викладене, вважаємо за доцільне диспозиції ч. 2 та ч. 4 ст. 197-1 КК доповнити словами: «або службовою особою з використанням свого службового становища»;

— по-четверте, враховуючи тенденції практики, вважаємо доцільним доповнення ст. 197-1 КК України частиною 5, яка буде передбачати спеціальний вид звільнення осіб від кримінальної відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки за чітко визначених КК України умов та підстав.

ПРОБЛЕМИ ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗА КПК 2012 РОКУ

Ад'юнкт кафедри кримінального процесу НАВС **Вакулік О.А.**

Розбудова незалежної української держави зумовлює потребу у формуванні відповідної правової системи, пошуку і запровадження такого кримінального судочинства, яке б належним чином забезпечувало законні інтереси та захист прав людини, життя якої, честь та гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою цінністю (ст. 3 Конституції України).

Саме тому з перших років незалежності України одним з пріоритетів реформи кримінальної юстиції в Україні є послідовна демократизація, лібералізація кримінального процесуального законодавства, що спрямована на забезпечення верховенства закону, надійний захист прав і свобод особи.

На виконання зазначених завдань, у 2012 році було ухвалено Кримінальний процесуальний кодекс України, у якому втілено задекларовані принципи.

Як зазначає В.І. Фаринник, важливою новелою нового Кримінального процесуального кодексу України є положення щодо відмови від інституту порушення кримінальної справи. За таких умов громадяни матимуть змогу реалізувати право на захист своїх інтересів одразу після надходження заяви чи повідомлення про злочин. Зазначене виключить «конфлікти» між працівниками правоохоронних органів та громадянами, оскільки кожна заява, кожне повідомлення громадянина будуть розглянуті та, відповідно, будуть прийняті рішення щодо них.

Відсутність дослідчої перевірки також дозволить уникнути повторного проведення деяких процесуальних дій (опитування – допит). Цілком зрозумілим є обурення громадян з цього приводу, адже їм необхідно двічі з одного приводу з'являтися до правоохоронного органу. Аналогічна ситуація й щодо проведення експертних досліджень: методика одна, а підсумкові документи лише змінюють назву – довідка спеціаліста (експерта) та висновок.

Таким чином, усувається найістотніша бюрократична перепона у кримінальному провадженні, значною мірою заощаджуються дорогоцінний час, людські та матеріальні

ресурси, зникає необхідність повтор проведення однієї й тієї ж процесуальної дії з тими ж самими людьми та об'єктами (опитування-допит, дослідження спеціаліста-експертне дослідження) тощо.

Дані положення сприймаються позитивно також у зв'язку з тим, що вони цілком і повністю розкривають задекларовані на конституційному рівні права громадян на звернення до органів державної влади за захистом своїх прав і свобод.

Підтримуючи зазначену точку зору, водночас не можна не зазначити, що питання початку досудового розслідування наразі викликають низку проблемно-дискусійних питань.

Згідно ст. 214 КПК України 2012 року слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання зави чи повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинене кримінальне правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування. Відтак, досудове розслідування починається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Складання процесуального документу (постанови), що фактично би визначав момент, з якого розпочинається досудове розслідування, а отже, і момент, з якого особа стає учасником кримінальних процесуальних відносин, не передбачається. А у ст. 303 КПК України, де визначений перелік рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені, рішення щодо внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань не згадується (на відміну від рішення про закриття кримінального провадження, яке передбачає винесення постанови і може бути оскаржене). Убачається також неузгодженість регламентації початку досудового розслідування із положенням ч.3 ст. 110 КПК України, де зазначено, що рішення слідчого приймаються у формі мотивованої постанови.

Позиція законодавця, що не передбачає можливості оскарження внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань викликала критику з боку науковців та практиків, у

тому числі і на стадії обговорення проекту КПК, утім так і не була врахована.

Відтак, після набуття чинності КПК України у 2012 році питання регламентації початку досудового розслідування продовжують викликати справедливі зауваження. Так, Ю.П. Аленін зазначає, що відсутність формального початку кримінального провадження у формі постанови робить неможливим оскарження факту його порушення. Зазначений механізм розпочинання досудового розслідування не передбачає і здійснення за ним судового контролю, що не узгоджується з Рішенням Конституційного Суду України у справі про розгляд судом окремих постанов слідчого і прокурора від 30 січня 2003 року.

О.Ю. Татаров, критикуючи новелу КПК України щодо відсутності попередньої перевірки заяв і повідомлень про кримінальне правопорушення, висловив застереження, про те, що при реалізації ст. 214 КПК України міліція буде зобов'язана провести повноцінне розслідування понад 3 млн. матеріалів кримінальних проваджень. Більша частина цих матеріалів не матимуть судової перспективи, але їх розслідування призводитиме до обмежень прав і свобод громадян, дії яких (можливо, фактично й не вчинені ними) стануть предметом розслідування [3, с. 184]. З цього приводу Ю.П. Аленін також зазначає, що загалом, процесуальний порядок запропонований ст. 214 КПКУкраїни не враховуєзагальні положення процесуальної діяльності танаціональніправовітрадиції.Будь-яка процесуальнагалузьпроцесуального права має передбачати попередній, перевірочний,фільтраційний етап перед основним провадженням. Специфікоюкримінального судочинства є й те, що в ньому кілька основнихпроваджень: досудове розслідування, судовий розгляд, перегляд судовихрішень повинні мати відповідний фільтраційний механізм. Далі автор зазначає, що до ст. 214 КПК України слід у майбутньому, під час подальшого вдосконалення кримінального процесуального закону передбачити: 1) більш детальну регламентацію порядку прийняття, реєстрації заяв, повідомлень та іншої інформації про діяння, передбачені Законом України «Про кримінальну відповідальність»; 2) установити строки розгляду їх (але не менше 10 діб); 3) передбачити можливість перевірки заяв і

повідомлень і визначити процесуальні засоби такої перевірки; 4) передбачити обов'язок службових осіб приймати процесуальне рішення шляхом винесення постанови слідчим або прокурором про початок досудового розслідування або у відмові його; 5) визначити обставини, що виключають досудове розслідування; 6) передбачити право на оскарження до прокурора і слідчого судді рішень про початок досудового розслідування або про відмову в ньому.

Підводячи підсумки викладеному, можна зазначити, що наразі існує об´єктивна потреба у перегляді низки положень КПК України 2012 року, що стосуються початку досудового розслідування

НЕДОЛІКИ АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Курсант 202 начальної групи **Ващенко В.А.**
Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права і процесу, кандидат юридичних наук **Волох О.К.**

Корупція спричиняє руйнівний вплив на усі сфери життя українського суспільства, є серйозною перепоною для реформ в економіці, гальмує становлення ринкових інститутів, перешкоджає надходженню інвестицій та становить загрозу національній безпеці України.

Корупція має загальнонаціональний системний характер і справляє значний вплив на українську політику, економіку та інші сфери суспільного життя. Висока вартість життя та низький рівень правової і політичної культури в Україні обумовлюють поширення корупції як соціального явища. Вона є найсуттєвішою причиною падіння рівня суспільної довіри до всіх інституцій державної влади.

Проблеми ефективної протидії корупції хвилюють українську та світову наукову спільноту. Провідні наукові установи України тривалий час досліджують корупцію в Україні

не лише як певний вид злочинної діяльності, а як соціальне явище, що має складну природу й особливу динаміку розвитку. Протягом останніх років науковці відмічають, що сучасна державна влада почала здійснювати активні кроки на шляху протидії корупції в Україні, хоча в цілому державна антикорупційна політика досі не набула ознак комплексності й системності.

Проблеми формування та реалізації державної політики у сфері протидії корупції в Україні вивчаються аналітичними центрами, зокрема Агентством Стратегічних Досліджень, Центром економічних та політичних досліджень імені О.Разумкова, Інститутом конкурентного суспільства, Фондом місцевої демократії тощо.

Існування системної корупції в Україні негативно позначається і на зовнішній, і на внутрішній політиці держави. Такий стан веде до того, що зникає осуд і виникає спроба виправдати участь громадян у корупційних діяннях. Тож важливим правовим засобом боротьби з проявами корупції є антикорупційне законодавство, яке має визначити засади запобігання та протидії основним проявам корупції в України. При виробленні антикорупційної політики в Україні вагомим є визначення стратегії, тактики та конкретних заходів антикорупційної діяльності. Відтак, основою такої політики є розробка і прийняття антикорупційного законодавства. Тож, під антикорупційним законодавством слід розуміти закони та інші нормативно-правові акти, які встановлюють спеціальні законодавчі положення щодо запобігання корупції, виявлення та припинення її проявів, визначають ознаки корупційних правопорушень та відповідальність за їх вчинення, регулюють діяльність державних органів чи їх спеціальних підрозділів, до компетенції яких входять протидія корупції, координація такої діяльності чи контроль та нагляд за нею.

Існування системної корупції в Україні негативно позначається і на зовнішній, і на внутрішній політиці держави. Такий стан веде до того, що зникає осуд і виникає спроба

виправдати участь громадян у корупційних діяннях. Отже, важливим правовим засобом боротьби з проявами корупції є антикорупційне законодавство, яке має визначити засади запобігання та протидії основним проявам корупції в України. При виробленні антикорупційної політики в Україні вагомим є визначення стратегії, тактики та конкретних заходів антикорупційної діяльності. Відтак, основою такої політики є розробка і прийняття антикорупційного законодавства.

Тож, під антикорупційним законодавством слід розуміти закони та інші нормативно-правові акти, які встановлюють спеціальні законодавчі положення щодо запобігання корупції, виявлення та припинення її проявів, визначають ознаки корупційних правопорушень та відповідальність за їх вчинення, регулюють діяльність державних органів чи їх спеціальних підрозділів, до компетенції яких входять протидія корупції, координація такої діяльності чи контроль та нагляд за нею.

Але на сьогодні залишилися нерозв'язаними проблеми, пов'язані з формуванням самої системи запобігання і протидії корупції в Україні. Аналіз чинного антикорупційного законодавства України свідчить про наявність цілої низки недоліків, що не лише не зникають, а й збільшуються з прийняттям кожного нового законопроекту у розглядуваній сфері. Це стосується і системи суб'єктів протидії корупції, і складу суб'єктів відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, і власне системи заходів запобіганні та протидії корупції.

СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ КРИМІНОЛОГІЧНИХ ЗАСАД ЗАПОБІГАННЯ ПРИЙНЯТТЯ ПРОПОЗИЦІЇ, ОБІЦЯНКИ АБО ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ

Слухач магістратури НАВС **Вербієць А.С.**

На сьогоднішній день питання запобігання та протидії корупції посідає одне з найважливіших місць у сфері забезпечення національної безпеки України танормальних умов життєдіяльності громадян, функціонування бізнес-середовища. Корупціяв Україні набула ознак системного явища, яке поширює свійнегативний вплив на всі сфери суспільного життя,все глибше укорінюючисьуповсякденномужиттіякосновний,швидкийта найбільшдієвийпротиправний засіб вирішення питань,досягнення певних цілей.

Поширення корупційних злочинів в різних сферах діяльності та гілках влади робить їх не тільки небезпечним, але і універсальним явищем. Складність протидії корупційним злочинам обумовлена їх здатністю розповсюджуватися в будь-якій сфері суспільного життя.

Одним із різновидів корупційних злочинів являється стаття 368 кримінального кодексу України, яка до 18 квітня 2013 носила назву «одержання хабара». Так для забезпечення ефективного законодавчого забезпечення питання запобігання і протидії корупції в нашій державі 18 квітня 2013 року були внесені зміни до кримінального кодексу Українизаконом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією». Відповідно до вище вказаного закону в новій редакції було викладено статтю 368 КК України «Прийняттяпропозиції, обіцянкиабоодержаннянеправомірноївигодислужбовою особою». Що саме стосується поняття «неправомірної вигоди» в Україні відповідно до закону «Про засади запобігання і протидії корупції» під нею є грошові кошти або інше майно, переваги,

пільги, послуги, нематеріальні активи, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав.

Питанню запобігання та протидії корупції присвячено багато дисертацій, монографій іншої навчальної та методичної літератури. На сьогоднішній день у зв'язку із змінами до кримінального кодексу виникла потреба вивчення такої правової категорії як «неправомірна вигода», стан дослідження якої на сучасному етапі стоїть на досить низькому рівні, це пов'язане із тим, що «неправомірна вигода» глибоко не досліджувалась.

Дане питання не нове, воно не з'явилося аби звідки. Вперше законодавче закріплення неправомірної вигоди відбулося у законі України «Про засади запобігання та протидії корупції» від 11 червня 2009 року. Під неправомірною вигодою розумілося грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги матеріального або нематеріального характеру, що їх обіцяють,пропонують,надаютьабоодержуютьбезоплатночи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову, без законних на те підстав. З цього моменту розпочинається вивчення неправомірної вигоди, проводиться її аналіз як вченими теоретиками, так і практиками застосування норм закону. Із законодавчим закріплення неправомірної вигоди відбувається внесення змін до ряду законів, не виключенням стає і Кримінальний кодекс України.

Необхідністю прийняття вказаних змін до кримінального кодексу обумовлено тим, що Указом Президента України від 21 жовтня 2011 року N 1001/2011 було схвалено Національну антикорупційну стратегію на 2011-2015 роки, метою якої є зменшення рівня корупції в Україні шляхом усунення передумов її виникнення через упровадження превентивних заходів, зміцнення режиму законності тощо. При цьому для реалізації Національної антикорупційної стратегії необхідні узгоджені дії державних органів та органів місцевого самоврядування, зокрема, щодо удосконалення інституту відповідальності за корупційні правопорушення, а також активізації міжнародного співробітництва у сфері запобігання і протидії корупції, у тому числі приведення антикорупційної політики України у відповідність із міжнародними стандартами у сфері запобігання і протидії корупції.

Правова категорія «неправомірна вигода» з'явилася доволі не давно у правовому бутті нашої держави, походження її пов'язано саме із прийняття закону «Про засади запобігання та протидії корупції» від 11 червня 2009 року. Однак окремі положення цього закону не відповідали на той час чинному законодавству, запропоновані у них заходи вирізнялися безсистемністю, заплутаністю і неефективністю. Крім того, громадськістю та експертами неодноразово висловлювалися критичні зауваження щодо закону. Наголошувалося на неможливості застосування цього акту, оскільки він порушують гарантовані Конституцією України права і свободи громадян. З урахуванням зауважень даний закон був відмінений. На зміну йому був прийнятий закон «Про засади запобігання і протидії корупції» від 7квітня 2011 року, в цьому законі поняття «неправомірна вигода» було дещо видозмінено. Але прийняття вказаного закону не змінило глибоке наукове вивчення вказаного поняття.

ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ВИДИ ПЛАСТИКОВИХ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК ТА ІНШИХ ПЛАСТИКОВИХ РОЗРАХУНКОВИХ ЗАСОБІВ

Курсант 408 навчальної групи **Восконян Б.С.**
Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки, кандидат юридичних наук **Томма Р.П.**

В епоху «перебудови розвитого соціалізму» усі розрахунки по міжнародним картам проходили через Зовнішекономбанк СРСР. Саме він і став першим радянським банком-емітентом, випустивши карти VISA для учасників радянської збірної на літніх Олімпійських іграх 1988 року в Сеулі. Зворотний хід конкуруючої з VISA платіжної системи пішов негайно. І вже у 1989 році Зовнішекономбанк випустив "золоті" картки EuroCard. Це були суперелітні карти (по рекламних слухах, що призначалися для Горбачова й інших високопоставлених осіб).

Незабаром коло власників пластикових карток розширилося і стало більш відкритим. Спільні і державні підприємства, що вийшли з-під опіки відомств, асоціації та інші комерційні структури, що одержували прибуток у конвертованій валюті, відкривали рахунки у Зовнішекономбанку і виявляли цікавість до кредитних карт, кількість яких на той час зросла до п'ятисот (на таку величезну країну, як СРСР!!!). Ну а розпочата ера комерційних банків, незабаром поклала кінець державному монополізму на ринку міжнародних карт.

Сьогодні число власників пластикових карт на пострадянському просторі зростає буквально в геометричній прогресії, так само як і кількість банкоматів, pos - терміналів і торгових точок, що обслуговують власників карт. Безліч нових термінів і понять, пов'язаних з цієї відносно новою, але дуже динамічно розвиваючоюся послугою, а також велике розмаїття карткових продуктів не відштовхують наших співгромадян.

Українські банки можуть запропонувати своїм клієнтам досить широкий спектр пластикових карт, розрахованих на різних споживачів. Пластикові карти широко використовуються як засіб для безготівкового розрахунку, особистих документів, у сфері послуг, обслуговування осіб, що потребують термінової допомоги (медичні карти). Розмаїття розв'язуваних задач призвело до ідеї створення багатофункціональних пластикових карт.

Але як тільки виникає необхідність аналізу процесів впровадження і розвитку системи пластикових платіжних засобів (в подальшому ППЗ) в Україні, зростає вірогідність неточності інформації. Це є, з одного боку, наслідком багаторічної закритості нашого суспільства і недостовірності реклами. З іншого боку, пояснення криється в молодості нашого карткового бізнесу, катастрофічній нестачі спеціалістів, тому будь-який успішний досвід у цій галузі вважається комерційною таємницею, яка використовується банками як зброя конкурентної боротьби. Проте ми будемо спиратися лише на твердо встановлені факти.

Сьогодні вже немає сумнівів у тому що ринок ППЗ є одним із найбільш динамічно зростаючих сегментів української економіки. Електронні платежі увійшли в наше життя і зайняли там досить міцні позиції. Емісія банківських платіжних карток

(в подальшому БПК) міжнародних і локальних платіжних систем досягла досить високих показників навіть за світовими мірками. В Україні усе більше людей віддає перевагу зручним безготівковим платежам за допомогою пластикових платіжних засобів.

Відповідно до законодавства України фізичним особам можна вивозити за кордон валюту на суму не більше 1000 доларів США, а за платіжними документами, якими є і кредитні картки, - до 5000 доларів США. Це теж важлива перевага для їхніх власників.

Банківськи платіжні картки стали доступними не тільки для людей із високим рівнем прибутків, як це було на початкових етапах. Випущено в оборот велику кількість так званих зарплатних карт, і, як наслідок, усе більше організацій віддають перевагу виплаті заробітної плати своїм співробітникам на спеціальні карткові рахунки (в подальшому СКС) у банках.

Міжнародні платіжні системи (в подальшому МПС) високо оцінюють перспективність і потенціал українського ринку і здійснюють певні інвестиції. Цьому сприяє також політика Національного банку України, який приділяє велику увагу розвитку платіжних систем в Україні. А той факт, що системи VisaInternational і EuropayInternational дозволили ведення рахунків за пластиковими картками Visa, EurocardI/MasterCard, Cirrus/Maestro у національній валюті - гривні - є доказом, що український картковий ринок оцінюється сьогодні як стабільний і перспективний.

Слідом за розвитком ринку пластикових карток в Україні також сформувався ринок продуктів і послуг, пов'язаних із випуском карт, обробкою електронних платежів, здійсненням обміну інформацією. Впровадження таких банківських технологій на макрорівні призведе до скорочення готівки в обороті, а також прискорить час проходження платежів, що важливо для всієї української фінансової системи. Для конкретних же банків це теж вигідно, тому що розширюється коло їхніх клієнтів. Банками України вже видаються кредитні картки стандарту системи VISA трьох типів - CLASSIC, BUSINES і GOLD. Але самим реальним для фізичних осіб в Україні є придбання тільки

картки VisaCLASSIC, тому що кредитні картки VisaGOLD відкривають тільки давнім, перевіреним і заможним клієнтам.

Насамперед слід зазначити, що картка є лише інструментом у тій чи іншій платіжній системі. Мета випуску такої картки може бути різної:

- залучення нових і "прив'язування" наявних клієнтів;
- зменшення обсягу використовуваної в розрахунках готівки і, отже, зниження вартості операцій;
- організація більш швидких і зручних для клієнтів розрахунків;
- відпрацьовування нової, більш прогресивної "безпаперової" технології;
- престиж і реклама банку на пластикових картах, що клієнти використовують не тільки як засіб платежу, але і як ознака визначеного соціального статусу.

Розглянемо основні види пластикових платіжних карток:

Елітні міжнародні пластикові платіжні карти

1.**VISA Gold-** платіжна карта для елітних клієнтів міжнародної платіжної системи VISA International. Валюта картрахунку може бути USD чи гривні.

Обмеження по карті: вимога до суми незнижуваного залишку (страхового депозиту) – 1 000 дол. США .

2. **Eurocard/Mastercard Gold** - платіжна карта для елітних клієнтів міжнародної платіжної системи MasterCard International. Валюта картрахунку може бути USD чи гривні, EUR.

3.**VISAPLATINUM** - платіжна карта міжнародної платіжної системи VISAInternational. Валюта картрахунку може бути USD чи гривні.

VISA Platinum, а також додаткові до неї карти, випускаються за заявою клієнта терміном на один рік. По письмовій заяві клієнта до основної карти можуть бути випущені будь-які додаткові міжнародні карти (крім VISA Platinum), але не більше п'яти.

Обмеження покарті: вимога до суми незнижуваного залишку – 5 000 дол. США.

Стандартнікарти: VISA Classic, VISA Classic Domestic, Eurocard/MasterCard Standart

1. **VISA Classic**- банківська карта платіжної системи VISA International. Валюта картрахунку може бути USD чи гривні.

Обмеження по карті: вимога до суми незнижуваного залишку (страхового депозиту) – 100 дол. США.

2. **VISAClassicDomestic** - пластикова карта міжнародної платіжної системи VISAInternational.

Карта дозволяє оплачувати товари і послуги в підприємствах сфери обслуговування, що приймають до оплати карти Visa, одержувати готівку в банкоматах мережі VISA, і банках, що видають готівку власникам карт Visa тільки на території України. Рахунок карти відкривається в національній валюті України. **Обмеження по карті:** діє тільки на території України.Розрахована на широке коло споживачів. Потенційними одержувачами карти Visa Domestic є клієнти із середнім достатком. Карти такого типу дуже інтенсивно застосовуються в зарплатних проектах.

3. Eurocard/MasterCardStandart - банківська карта платіжної системи MasterCardInternational.

Валюта картрахунку може бути USD, EUR чи гривні.

Обмеження по карті: вимога до суми незнижуваного залишку – 100 дол.США.

Розрахована на широке коло користувачів для здійснення платежів. Як універсальний продукт (більш широкий спектр наданих послуг) клієнтам, що бажають використовувати пластикову карту також для оплати товарів і послуг у торгово-сервісній мережі.Як "електронний гаманець" - у поїздках і тривалих відрядженнях, що надає можливість зняття готівки за кордоном.

III Масові карти - VISA Electron, Cirrus Maestro, VISA Electron Domestic Online.

VISA Electron- міжнародна дебетова пластикова картка, видається фізичним особам. Термін користування карткою обмежується одним роком з дня її виготовлення і може бути продовжений на підставі відповідної заяви власника. Валюта картрахунку може бути USD чи гривні. Карта розрахована на широке коло споживачів: корисна для груп власників карток, яким не може бути запропонований продукт, що допускає перевищення нижніх лімітів (тобто допускаються

неавторизовані транзакції). Це ефективний ознайомлювальний продукт для нових власників карток, по яких у банку немає даних про банківські операції чи ступені ризику.

Cirrus Maestro - банківська карта платіжної системи MasterCard International. Валюта картрахунку може бути USD чи гривні. Карта дозволяє оплачувати товари і послуги в підприємствах сфери обслуговування, що приймають до оплати карти Cirrus Maestro і одержувати наявні в банкоматах мережі Eurocard/Mastercard, і банках, що видають готівку власникам карт Cirrus/Maestro в Україні і за кордоном. Розрахована на широке коло споживачів, тому що дану карту можна використовувати за кордоном, та особливу привабливість вона представляє для туристів.

Існують також фінансові пластикові картки, але вони не є предметом нашого дослідження. Це так звані банківські платіжні картки (в подальшому БПК) - пластиковий ідентифікаційний засіб, за допомогою якого власнику картки надається можливість здійснювати оплату за товари, послуги, а також отримувати готівкові кошти. Ідентифікація одержувача БПК повинна забезпечуватися нанесенням на картку номера БПК, терміну дії БПК, а також прізвища, імені і зразка підпису власника БПК.

Крім пластикових платіжних карток в Україні існують і інші види пластикових карток. Це такі, як:

1. Страхові пластикові карти.
2. Ідентифікаційні пластикові картки.
3. Дисконтні пластикові карти (карти знижок).
4. Транспортні пластикові карти.
5. Інтернет-карти.

ОБСТАВИНИ, ЯКІ ПОМ'ЯКШУЮТЬ АБО ОБТЯЖУЮТЬ ПОКАРАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ СТАТТЯМИ 66, 67 КК УКРАЇНИ

Курсант 206 навчальної групи **Гавель Б.О.**
Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Шармар О.М.**

Питання призначення покарання, поняття та сутність загальних засад призначення покарання, завжди вважалися актуальними. Існуючий стан теоретичного дослідження вказаних проблем, а також наявність прогалин у чинному кримінальному законодавстві не сприяють правильному призначенню покарання, є однією з причин помилок у судовій практиці, а отже, не забезпечують досягнення його мети. Усе це викликає необхідність у більш глибокому та повному науковому дослідженні вищевказаної проблеми.

У теорії кримінального права проблеми призначення покарання та обставин, які пом'якшують і обтяжують вивчалися такими вченими як: Л. В. Багрій-Шахматов, М.І. Бажанов, Н.А. Беляєв, Г.С. Гаверов, І.М. Гальперін, М.К. Горя, В.К. Грищук, А.В. Іщенко, Т.Є. Караєв, І.І. Карпець, Г.А. Кригер, Л.Л. Кругліков, В.П. Малков, В.В. Мальцев, Ю.Б. Мельнікова та інші.

Але, незважаючи на досить детальне розроблення даної проблеми, в науковій літературі, такі загальнотеоретичні питання, як визначення поняття загальних засад призначення покарання, системи принципів призначення покарання та обставини, що пом'якшують і обтяжують покарання, залишаються спірними в науці кримінального права, не знаходять вони єдиного вирішення і в судовій практиці.

Мета статті полягає у здійсненні юридичного аналізу загальних засад призначення покарання, зокрема обставин, які пом'якшують і обтяжують покарання, виявлення функціонального взаємозв'язку та їх взаємодії.

Згідно з ч. 1 ст. 66 КК України обставинами, що пом'якшують покарання визнаються: 1) з'явлення із зізнанням, щире каяття або активне сприяння розкриттю злочину; добровільне відшкодування завданого збитку або усунення

заподіяної шкоди; 2) надання медичної або іншої допомоги потерпілому безпосередньо після вчинення злочину; 3) вчинення злочину неповнолітнім; 4) вчинення злочину жінкою в стані вагітності; 5) вчинення злочину внаслідок збігу тяжких особистих, сімейних чи інших обставин; 6) вчинення злочину під впливом погрози, примусу або через матеріальну, службову чи іншу залежність; 7) вчинення злочину під впливом сильного душевного хвилювання, викликаного неправомірними або аморальними діями потерпілого; 8) вчинення злочину з перевищенням меж крайньої необхідності; 9) виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльност о організованої групи чи злочинної організації, поєднане з вчиненням злочину у випадках, передбачених Кодексом).

Відповідно до ч. 1 ст. 67 КК України обставинами, що обтяжують покарання визнаються: 1) вчинення злочину особою повторно та рецидив злочинів; 2) вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою (частина 2 або 3 статті 28 КК); 3) вчинення злочину на ґрунті расової, національної чи релігійної ворожнечі або розбрату; 4) вчинення злочину у зв'язку з виконанням потерпілим службового або громадського обов'язку; 5) тяжкі наслідки, завдані злочином; 6) вчинення злочину щодо малолітнього, особи похилого віку або особи, що перебуває в безпорадному стані; 7) вчинення злочину щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності; 8) вчинення злочину щодо особи, яка перебуває в матеріальній, службовій чи іншій залежності від винного; 9) вчинення злочину з використанням малолітнього або особи, що страждає психічним захворюванням чи недоумством; 10) вчинення злочину з особливою жорстокістю; 11) вчинення злочину з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій; 12) вчинення злочину загально небезпечним способом; 13) вчинення злочину особою, що перебуває у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних або інших одурманюючих засобів).

Проаналізувавши кримінально-правовий досвід інших країн, а саме розглянувши обставини, що пом'якшують покарання, зазначені у кримінальних кодексах різних держав

Європи, на мою думку, доречно було б внести деякі зміни і в українське кримінальне законодавство. Тому, я вважаю, що перелік обставин,які пом'якшують покарання необхідно доповнити обставинами, які стосуються особи винного - ведення винним до вчинення злочинного діяння законослухняного способу життя і вчинене діяння «разюче суперечить його звичайній поведінці», неправомірна поведінка потерпілого, коли його дії містять ознаки правопорушення.

Крім цього, при кваліфікації дій винного, враховуючи наявність обставин, які обтяжують покарання (наприклад, п. 10, ч. 1, ст. 67 КК) і такої ж кваліфікуючої ознаки в складі злочину (вчинення злочину з особливою жорстокістю, передбачене п .4 ч. 2 ст. 115 КК чи способом особливого мучення ч. 2 ст. 121 КК України) вважаємо, що при застосуванні кримінально-правової норми необхідно кваліфікувати за сукупністю статей (основного складу злочину і кваліфікуючої ознаки), а не враховувати це як обставину, яка обтяжує покарання. Наприклад, умисне вбивство працівника правоохоронного органу з особливою жорстокістю потрібно кваліфікувати за п. 4 ч. 2 ст. 115 і ст. 348 КК або умисне заподіяння працівникові правоохоронного органу тяжкого тілесного ушкодження способом особливого мучення необхідно кваліфікувати за ч. 3 ст. 345 та ч. 2 ст. 121 КК України.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАТРИМАННЯ ОЗБРОЄНИХ ЗЛОЧИНЦІВ, ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ В РОЗШУКОВАНОМУ ТРАНСПОРТНОМУ ЗАСОБІ

Здобувач кафедри ОРД та СТ ЛьвДУВС **Гаптич В.О.**

Затримання злочинців, особливо озброєних, належить до однієї з складних та небезпечних дій співробітників міліції. При їх проведенні обов'язково потрібно врахувати всі конкретні обставини та залучити наявні сили і засоби багатьох підрозділів органів внутрішніх справ.

У ході переслідування озброєних злочинців, які намагаються втекти на транспортному засобі, співробітники

ДАІ зобов'язані постійно доповідати черговому підрозділу ДАІ або міськрайоргану про своє місцезнаходження та маршрут руху автомашини зі злочинцем.

З метою забезпечення безпеки працівників міліції й інших учасників руху потрібно діяти з урахуванням обставин, що складаються залежно від цього, своєчасно вмикати світлові та звукові спеціальні сигнали на патрульній автомашині. Крім того, необхідно рухатися зі швидкістю, що забезпечує максимальну безпеку всіх учасників руху, і уважно стежити за діями злочинця.

Співробітникам ДАІ необхідно викликати через чергову частину органу внутрішніх справ спеціально екіпіровану групу для затримання озброєних злочинців. До приїзду вказаної групи потрібно, дотримуючись всіх необхідних заходів безпеки, позбавити злочинців можливості зникнути, примусити їх рухатися на викраденому транспортному засобі у напрямку за заздалегідь визначеними місцями (безлюдна місцевість, наявність перешкод тощо), де можна їх затримати з найменшим ризиком для життя працівників міліції і сторонніх громадян. Про наявність таких місць співробітники ДАІ повинні бути проінформовані заздалегідь.

Для набуття необхідних навичок доцільно регулярно проводити тренування особового складу, в ході яких відпрацьовуються прийоми, що дозволяють примушувати злочинців рухатися у потрібному напрямі.

Відтісняти до узбіччя розшукуваний транспортний засіб з озброєним злочинцем за кермом доцільно лише в крайніх випадках.

Для того, щоб змусити злочинця зупинитися, можна перекривати рух на трасі, спеціально влаштувавши «пробку». Інколи обставини складаються так, що затримання можна провести без втрат, використовуючи чинник раптовості. Водночас, часто виникають ситуації, при яких зволікати не можна. У обох випадках співробітники ДАІ, враховуючи обстановку, що склалася, можуть здійснювати затримання озброєних злочинців, не дочекавшись приїзду спеціальної групи. До таких ситуацій можна віднести:

– дії злочинців стають небезпечними для життя і здоров'я громадян і самих співробітників ДАІ;

– у результаті зволікання і невжиття заходів із затримання озброєних злочинців можуть наступити тяжкі та незворотні наслідки;

– виявлені злочинці проявляють підвищену активність із метою здійснення злочинного задуму.

У цих випадках старший наряду може ухвалити рішення про невідкладне затримання озброєних злочинців. Про прийняття рішення він без зволікання інформує чергового по органу внутрішніх справ, який доповідає про це керівництву.

Для досягнення позитивних результатів при затриманні злочинців бажано створити перевагу в силах, коли на одного злочинця припадає 2-3 співробітники міліції.

Успішне затримання озброєних злочинців значною мірою залежить від таких чинників:

– ініціативи, обережності, сміливості, фізичної підготовленості співробітників;

– уміння швидко і правильно, залежно від конкретних умов, приймати правильне рішення, що забезпечить затримання злочинців, вилучення у них зброї і припинення опору;

– своєчасного і правомірного застосування зброї, якщо інші способи не дали позитивних результатів.

При затриманні озброєних злочинців необхідно діяти рішуче і, водночас, обережно. У важкому становищі, в якому можуть опинитися співробітники ДАІ, велике значення мають винахідливість, кмітливість і тактична хитрість. Раптові та швидкі дії, як правило, бентежать і паралізують волю злочинців, яким у результаті таких дій важко швидко визначити намір та кількість співробітників, що беруть участь у затриманні. Не слід забувати, що в результаті необережності, невитриманості, недотримання заходів особистої безпеки не тільки виникає реальна загроза життю працівників ДАІ, але і ставиться під загрозу завершення всієї операції.

Зброя, звичайно, застосовується з метою здійснення психологічної дії на злочинців, щоб не дати їм можливість чинити озброєний опір, а у виняткових випадках - для їх ураження. Зброя також може застосовуватись для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створить загрозу життю або здоров'ю громадян чи

працівників міліції. При вирішенні питання застосування зброї співробітникам неможна втрачати витримку і проявляти нестриманість. Співробітники, що застосували зброю, зобов'язані:

– у разі поранення злочинця вжити заходів для надання йому невідкладної медичної допомоги, дотримуючись при цьому необхідної обережності від раптового нападу;

– при смертельному результаті забезпечити охорону тіла убитого і збереження обстановки місця події до прибуття представників прокуратури або органу внутрішніх справ;

– про застосування зброї негайно повідомити черговому, а після прибуття в орган внутрішніх справ доповісти рапортом, вказавши осіб, проти яких воно застосовувалося, час, місце, обставини і наслідки застосування зброї, кількість витрачених патронів.

Про кожен випадок застосування зброї складається протокол і негайно повідомляється прокуророві.

Співробітникам міліції слід пам'ятати, що закон надає їм право застосовувати зброю при затриманні озброєних злочинців лише в тих випадках, коли інші заходи не дали позитивних результатів.

Часто співробітники міліції не приділяють належної уваги підготовці до затримання озброєних злочинців. І в результаті затримання проводиться поспішно, не дотримуючись вимог необхідної обережності, маскування та раптовості дій. Старші нарядів, які ухвалюють рішення про затримання озброєного злочинця, заздалегідь не інструктуються, неправильно розподіляються ролі патрульних при здійсненні затримання. Такі помилки, як правило, призводять до негативних наслідків, таких, наприклад, як вбивство злочинця в процесі вчинення озброєного опору співробітникам міліції, а іноді і сторонніх громадян.

Якщо старший наряду приймає рішення про затримання озброєного злочинця, то він повинен детально обговоритивесь порядок дій з колегою по службі, вибрати для цього оптимальне місце і час. Відтак необхідно мати на увазі конкретні обставини, що мають місце. Врахування цих умов забезпечує використання чинника раптовості та свободу маневру, а також ставить злочинця у невигідне становище, ускладнює його можливість

скористатися зброєю і спричинити опір. Наприклад, треба постаратися примусити переслідуваного вийти на широке і відкрите місце, де будуть видимими всі його дії, і там блокувати.

Коли прийнято рішення про затримання озброєного злочинця своїми силами, потрібно швидко, чітко і правильно розприділити ролі між співробітниками, обов'язково зважаючи на необхідність взаємної підтримки і страхування один одного. Затримання повинне проводитися фізично підготовленим працівником, який зможе відразу подолати опір злочинця. Інші співробітники зобов'язані його страхувати та за необхідності надавати допомогу. Бажано проводити затримання несподівано для злочинця. Це можна зробити, якщо знати маршрут і зачекати його в заздалегідь встановленому місці, через яке він змушений буде проїхати.

Тактичні прийоми затримання озброєного злочинця не повинні бути стереотипними, оскільки у кожному конкретному випадку виникають свої індивідуальні особливості. Важливо врахувати місце, де саме буде здійснено затримання.

Іри переслідуванні озброєних злочинців на патрульному автомобілі необхідно пристебнутися ременями безпеки, скло правих дверей автомашини повністю опустити, увімкнути звукові й світлові сигнали. Наблизившись на достатньо близьку, але безпечну відстань, потрібно за допомогою гучномовця запропонувати водієві переслідуваного транспортного засобу зупинитися, попередивши, що інакше буде застосовано зброю. Якщо переслідуваний автомобіль не припинив руху, необхідно зробити декілька попереджувальних пострілів вгору. Іри зупинці затримуваного транспортного засобу патрульна автомашина повинна стати ззаду і з лівої сторони від нього. Працівникам міліції слід тримати зброю, направлену у бік злочинців, що знаходяться в автомобілі. Подальші дії аналогічні тим, що були вже розглянуті вище.

Якщо злочинці не зважають на попереджувальні постріли і намагаються чинити озброєний опір, необхідно вибрати місце, відповідне для застосування зброї. Потім треба наблизитися до переслідуваного транспортного засобу зліва ззаду на таку відстань, щоб можна було вести прицільний вогонь. Для зупинки автотранспорту можна вести стрільбу по колесах.

Стріляти потрібно тоді, коли затримуваний автомобіль знаходиться на рівній дорозі і поряд немає інших транспортних засобів і пішоходів. Після припинення руху автотранспорту проводиться затримання злочинців.

Для затримання злочинців можна виставляти заслони. їх доцільно виставлять в місцях, вигідних не тільки для маскування, але і для проведення заходів щодо затримання озброєних злочинців.

Місця перекриття дороги мають бути поза населеними пунктами, по можливості з найменшою інтенсивністю руху транспорту та пішоходів.

Співробітники будуть в більш вигідному становищі, ніж злочинці, якщо виставлять заслон на ділянці траси з одностороннім рухом, а також на початку спуску або в кінці підйому дороги. Група захоплення озброєних злочинців повинна перебувати біля того місця, де буде застосовано спеціальний пристрій «їжак».

На відстані приблизно 300 метрів від місця розташування вказаної групи у бік можливої появи автотранспорту із злочинцями повинен бути направлений спостерігач з радіостанцією і другим комплектом спеціального пристрою «їжак». Він зобов'язаний своєчасно виявити появу розшукуваної автомашини, повідомити про це групу захоплення і розвернути спеціальний пристрій «їжак», не даючи можливості злочинцям втекти на автотранспорті у зворотному напрямку, а також не допускаючи стороннього транспорту в зону затримання.

Якщо злочинці зупиняться на викраденій автомашині перед спеціальним пристроєм «їжак», або переїдуть через нього, то співробітники міліції повинні, знаходячись в засідці і використовуючи засоби підсилення мови, наказати їм викинути зброю, вийти з автомашини і здатись.

Підсумовуючи вищенаведене, варто керівництву Державтоінспекції і міськрайорганів планувати і постійно проводити в системі службової підготовки заняття з особовим складом, в ході яких навчати співробітників тактиці виявлення і затримання озброєних злочинців, що знаходяться в розшукуваному транспорті.

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯПІДРОЗДІЛАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Слухач магістратури **Гельмич Д.М.**
Науковий керівник: начальник кафедри, доктор юридичних наук, доцент **Охріменко І.М.**

Актуальність обраної теми полягає в тому, що органи досудового слідства держави є одним з основних суб'єктів реалізації її правоохоронної функції. Саме в діяльності цих органів найяскравіше виявляється реально існуючий стан боротьби зі злочинністю та захищеність прав і свобод громадянина від злочинних посягань. Недостатнє дослідження особливостей управління досудового розслідування ОВС визначило актуальність та значущість обраної теми наукового дослідження.

Метою та завданнями дослідження є здійснення комплексного аналізу найбільш актуальних і важливих особливостей управління підрозділами досудового розслідування ОВС України.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у сфері управлінської діяльності підрозділів досудового розслідування ОВС України.

Період політичних та економічних реформ в Україні супроводжується об'єктивними труднощами перехідного періоду: безробіття, невиплата заробітної платні, падіння реальних доходів громадян і, як наслідок, – зниження рівня життя. Подібне положення цілком закономірно породжує зростання загальної кількості правопорушень. Тому забезпечення ефективного державного управління внутрішніми справами – одне з найактуальніших завдань української держави.

Управління в сфері внутрішніх справ спрямовано на втілення в життя законів і підзаконних актів, профілактику правопорушень, створення громадянам, державним органам, підприємствам, установам, організаціям умов для реалізації їх прав і покладених на них обов'язків, виховання в громадян правосвідомості, поваги до норм права й загальнолюдських моральних підвалин.

Слід відзначити, що окремим напрямкам управління досудовим слідством системи ОВС та сутності управління підрозділами досудового розслідування були присвячені наукові праці О.О. Алєксєєва, О.В. Бауліна, А.Г. Каткової, Р.Ю. Савонюка, І.М. Шопіної. Однак, не зважаючи на інтенсивність та широкий спектр досліджень, присвячених різним напрямкам управління в ОВС та проблемам, що тісно пов'язані з цією сферою діяльності, комплексне та узагальнююче дослідження управлінських аспектів в підрозділах досудового слідства на сьогоднішній день відсутнє.

Для того, щоб розглянути питання сутності управління підрозділами досудового розслідування, потрібно дати визначення поняттю "сутність", одже, сутність – філософська категорія, що виражає головне, основне, визначне в предметі, таке, що має зумовлене глибинними, необхідними внутрішніми зв'язками й тенденціями розвитку і пізнається на рівні теоретичного мислення.

На нашу думку, сутність управління підрозділами досудового розслідування полягає у наступному. Управління здійснюється в підрозділах, які забезпечують специфічну функцію – розслідування кримінальних справ, процесуальна самостійність об'єкта управління, кримінально-процесуальна норма є визначальним початком управлінської діяльності та водночас її обмеженням, робітники слідчих підрозділів будують взаємини відповідно до вимог службової дисципліни, норм, викладених в присязі, статутах, інструкціях, правове

регулювання управлінської діяльності підрозділами чітко визначено в законодавстві, складний об'єкт управління – слідчий (слідчий підрозділ) та інші особливості.

Наступна особливість управління слідчими підрозділами полягає в тім, що слідчий, процесуально самостійний об'єкт в системі управління, підвищує значення в управлінні правового режиму, встановленого нормативними розпорядженнями, дія яких виявляється у поширенні регульованих правом управлінських робіт і вдосконаленні статусу окремих ланок (підрозділів і робітників) системи.

Велике значення має знання слідчими законів, особливо кримінально-процесуального. Можна сказати, що норми закону в процесуальній діяльності слідчих відображають закономірності не тільки процесуальної, але й управлінської діяльності, зорієнтованої на виконання службових функцій, оскільки вони враховують специфіку системи управління. Особливість управління слідчими підрозділами визначається тим, що їх робітники, входячи в систему МВС, будують взаємини відповідно до вимог службової дисципліни та норм, викладених у присязі, статутах інструкціях. У той же час відносини вищестоящих і нижчестоящих ланок системи досудового слідства будуються на основі принципу демократичного централізму: вищі органи у відношенні нижчестоящих виконують керівну роль, мають право контролювати їх, а також несуть відповідальність за роботу підлеглих. Крім того, даний принцип припускає суворе дотримання виконавчої дисципліни органами нижчого підпорядкування при їх відомій самостійності в межах своєї компетенції.

Специфікою управління в розглянутій сфері діяльності є те, що керівники слідчих підрозділів здійснюють відомчий контроль за роботою слідчих під прокурорським наглядом та судовим контролем. Межі їх впливу встановлені кримінально-процесуальним законом та іншими нормативними актами.

Прокурор має забезпечувати точне виконання закону слідчими, для чого наділений широкими процесуальними повноваженнями. Начальник слідчого підрозділу, перш за все, організовує роботу слідчого підрозділу, контролює діяльність слідчих, але не має права скасовувати їх незаконні рішення, за винятком діючої ст. 216 КПК України, а зобов'язаний запросити таке рішення в прокурора.

На думку А. Ф. Майдикова, начальник органу внутрішніх справ несе відповідальність за всі управлінські рішення, прийняті підлеглими йому робітниками, та надане йому право скасування або зміни їх рішень. За законом він не має права скасовувати рішення начальника слідчого підрозділу, що відносяться не тільки до процесуальних, але і до управлінських питань (наприклад, про передачу справи від одного слідчого іншому, про організацію наставництва і т.д.). Подібні рішення – компетенція керівників слідчих підрозділів, що приймають їх з урахуванням процесуальної діяльності підлеглих з метою забезпечення її успішного здійснення.

Підводячи підсумок відзначимо, що сутність та особливості управління підрозділами досудового розслідування полягає в специфічній діяльності, спрямованій на розслідування злочинів, встановлення істини в кримінальній справі. Ця діяльність власне зумовлює додаткову відповідальність слідчого, права та обов'язки, покладені на нього кримінально-процесуальним законодавством, специфіку спілкування з громадянами та ін.

ПОСИЛЕННЯ РОЛІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ВИЯВЛЕННІ ТА ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ

Учениця 11-А класу гімназії № 315 м. Київ **Герасименко Д.М.**
Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки, кандидат юридичних наук, доцент **Тихонова О.В.**

Корупція – це одне із явищ, які здатні породжувати кризові стани у різних галузях суспільного та соціального розвитку кожної держави, насамперед це стосується політики, економіки, державного управління, а також є однією із ключових передумов існування організованої злочинності. Відтак, знання природи, причин виникнення та умов, що сприяють існуванню корупції в реаліях сьогодення, дасть змогу запровадити заходи, які повинні обмежити можливості її подальшого розповсюдження та негативного впливу на розвиток України.

Для пересічних громадян корупція є обмежувальним фактором у забезпеченні їх гарантованих Конституцією України прав і свобод людини та громадянина, дотримання принципів, притаманним правовій державі. Адже корупція порушує принципи рівності всіх перед законом та соціальної справедливості. Вона є тим чинником, який підмінює закон та встановлює свої правила в суспільстві. За таких умов громадяни втрачають віру в силу закону, державу та органи влади, які виступають від її імені і мають забезпечувати законні права громадян, а також в дію чинного законодавства. Це призводить до деформації у свідомості громадян моральних та духовних цінностей. Державні послуги надаються не за законом, а за правилами організованої злочинної діяльності. Інакше кажучи, за таких умов невелика категорія населення країни має необмежений доступ до забезпечення своїх прав і свобод, а якщо точніше, своїх особистих приватних інтересів або

інтересів наближених до себе осіб, а інша, переважна більшість населення таку змогу має тільки у формальному вигляді, тобто фактично можливості пересічного громадянина значно обмежені або ж порядок їх забезпечення значно ускладнений.

Лише вдосконалення антикорупційного законодавства не може призвести до позитивних зрушень у вказаному напрямі. Необхідний комплексний підхід до зазначеної проблеми: активна робота правоохоронних та інших органів, перед якими постає завдання запобігання корупції, а також участь у цьому громадськості. Тому протидіяти цьому явищу повинні не тільки правоохоронні органи а всі інститути громадянського суспільства.

Інститути громадянського суспільства, до яких належать насамперед незалежні засоби масової інформації, відіграють важливу роль у виявленні і висвітленні випадків корупції, покарання за корупційні діяння, інформуючи громадськість про наслідки корупції. Висвітлення засобами масової інформації проявів корупції має загальнопревентивне значення, а також безпосередньо впливає на застосування антикорупційних правових норм до конкретних посадових осіб.

Участь засобів масової інформації у виявленні фактів корупції потребує ефективного вирішення на законодавчому рівні двох проблем: отримання об'єктивної інформації та її поширення.

Тому створення ефективного механізму доступу громадян, і насамперед журналістів, до інформації про діяльність органів державної влади та їх посадових осіб є важливим чинником протидії корупції.

До цього часу в Україні не створено ефективної системи впливу інших інститутів громадянського суспільства, зокрема неурядових організацій, на виявлення фактів корупції. В Україні близько 200 неурядових організацій декларують свою антикорупційну спрямованість. Однак їх діяльність не стала реальним чинником, що впливає на ситуацію у сфері боротьби з корупцією.

Основними проблемами у виявленні фактів корупції інститутами громадянського суспільства є:

1) залежність багатьох засобів масової інформації від їх власників, недостатні умови для створення та існування незалежного і прозорого медіаринку;

2) збереження державних засобів масової інформації;

3) недостатня прозорість у роботі органів державної влади, обмеження громадськості у доступі до інформації;

4) відсутність реального впливу неурядових організацій на стан справ у сфері боротьби з корупцією у державі.

З метою посилення ролі інститутів громадянського суспільства необхідно:

1) посилити вплив громадського контролю щодо запобігання та протидії корупції, зокрема шляхом законодавчого закріплення прав, повноважень інститутів громадянського суспільства;

2) розробити і впровадити правовий механізм забезпечення захисту джерел журналістської інформації;

3) підготувати пропозиції щодо розв'язання конфлікту інтересів держави і суспільства в аспекті поширення інформації засобами масової інформації;

4) вирішити проблему неадекватності судових заходів щодо обмеження свободи вираження поглядів і подання інформації;

5) вивчити потенціал громадських організацій та інших інститутів громадянського суспільства та підвищити їх роль у здійсненні заходів протидії корупції опираючись на основні положення Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції;

6) розширити можливості отримання інститутами громадянського суспільства інформації, пов'язаної з діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

7) здійснювати заходи, спрямовані на активізацію інформаційного обміну між громадськими організаціями, іншими інститутами громадянського суспільства, засобами масової інформації та органами державної влади і органами

місцевого самоврядування;

Високої ефективності у виявленні корупційних правопорушень можна досягти лише за умови тісної взаємодії правоохоронних органів із органами державної влади, інститутами громадянського суспільства, а також комплексного вжиття відповідних антикорупційних заходів. Крім того, реалізація антикорупційних заходів повинна забезпечуватись належними механізмами відповідальності. Такий підхід відповідає базовим засадам формування антикорупційних стратегій у сучасному світі.

Законодавство щодо відповідальності за корупційні правопорушення та щодо діяльності правоохоронних органів у цій сфері потребує дальшого вдосконалення в таких напрямах:

1) врахування міжнародних стандартів у сфері відповідальності за корупційні діяння та інші пов'язані з корупцією правопорушення, зокрема в частині визначення поняття корупції, чіткого розмежування кримінальної, адміністративної, дисциплінарної, цивільно-правової відповідальності за корупційні правопорушення, розширення кола суб'єктів корупції, запровадження відповідальності юридичних осіб;

2) надання системності та завершеності, концептуальної обґрунтованості антикорупційному законодавству, що виключить наявність у ньому прогалин і колізій;

3) усунення недоліків у процедурі притягнення до відповідальності за корупційні діяння, зокрема дисбалансу можливостей щодо доказування у справах про корупційні правопорушення між органами досудового слідства та особами, які підозрюються в корупції;

4) наявність єдиної системи ведення міжвідомчої статистики щодо діяльності судових та правоохоронних органів у сфері протидії корупції.

МЕТОДИ РОЗПІЗНАВАННЯ ФОТОЗОБРАЖЕНЬ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Курсант 304 навчальної групи **Гнинюк С.В.**
Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій **Пакриш О.Є.**

Задачі розпізнавання та ідентифікації об'єктів на фотозображенні належать до класу задач штучного інтелекту. Ідентифікація людини за фотозображенням її обличчя теж відноситься до цього класу задач. Дана задача виникає під час пошуку особи у спеціалізованих інформаційних обліках ОВС за її фотозображенням (яке може бути отримане в результаті оперативної зйомки і мати невисоку якість), для забезпечення автоматизованого доступу у службові приміщення, при автоматизованому контролі службових посвідчень та інше.

Вищезазначені питання набувають надзвичайної важливості для правоохоронних органів більшості розвинених країн світу у зв'язку зі зростанням тероризму та злочинності за умови підвищення загальної мобільності населення. Все це обумовлює актуальність теми дослідження.

У роботі описано сукупність математичних методів та алгоритмів, що дозволяють послідовно вирішувати задачі покращання якості фотозображення, виділяти певні об'єкти на фотозображенні, виділяти характерні ознаки об'єктів, виявляти і розпізнавати об'єкти зображень. Практичне застосування в правоохоронній діяльності описаних методів та алгоритмів для вирішення задачі біометричної ідентифікації людини за зображенням обличчя демонструється за допомогою вільно розповсюджуємого програмного забезпечення (программа Picasa 3).

Положення та висновки роботи є цілком обґрунтованими. Результати роботи можуть бути використані для підготовки методичного забезпечення практичних занять з дисципліни "Комп'ютерна обробка оперативної інформації" по

темі" Основи роботи з фотозображеннями. Комп'ютерна робота з фотоінформацією ".

Наукова робота в цілому носить аналітичний характер, але дає можливість зрозуміти яким чином відбувається обробка фотозображення перед ідентифікацією, виділення з цілого фотозображення необхідного нам об'єкта для його порівняння з раніше внесеними в базу даних , в даному випадку облич осіб.

СУТНІСТЬ І СВІТОГЛЯДНО-ПРАВОВИЙ ЗМІСТ ПРАВОМІРНОЇ ПОВЕДІНКИ

Здобувач кафедри філософії права та юридичної логіки НАВС **Голубовський В.Є.**

Дослідивши поняття, сутність правомірної поведінки та її світоглядно-правовий зміст, а також структуру й види правомірної поведінки, можна дійти таких висновків:

1. Запропоновано авторське визначення категорії «правомірна поведінка», згідно з яким це суспільно необхідна, соціально значуща поведінка індивідуальних і колективних суб'єктів, у якій виражено позитивне ставлення до правових цінностей та норм, що ґрунтуються на вимогах природного права, свідомому дотриманні норм позитивного права, це не мотивована страхом отримати покарання за невиконання чи неналежне виконання закону, а усвідомлена, добровільна поведінка активних, свідомих громадян відповідно до ідеалів демократичної, соціальної, правової держави, що гарантує їх забезпечення, охорону та несе відповідальність у разі їх

2. Правомірну та протиправну поведінку можна класифікувати за різними критеріями: соціальної значущості, галузями права, сферою суспільного життя, соціальною спрямованістю, сферами суспільних відносин тощо. Важливим, на наш погляд, є критерій класифікації, що враховує психологічну складову, мотивацію правомірної поведінки. За

цим критерієм можна виокремити соціально активну, звичаєву, конформістську маргінальну, протестну правомірну поведінку.

3. Правомірна і протиправна поведінка знаходяться в діалектичному взаємозв'язку, пронизують усі сфери життєдіяльності людини та є нерозривними, взаємопов'язаними аспектами правової поведінки. Незважаючи на цей взаємозв'язок, загальний простір й однотипність цих двох різних типів правової поведінки, між ними є діаметрально протилежні відмінності: по-перше, протилежна соціальна значущість цих феноменів (якщо правомірна поведінка зміцнює суспільні відносини, сприяє розбудові демократичної, правової держави, то протиправна поведінка руйнує суспільну систему); по-друге, і правомірна, і протиправна поведінка різняться за юридичними характеристиками (правомірна поведінка передбачена дозвільними або ж зобов'язувальними нормами, вона нормативна; протиправна визначена забороннми нормами, вона є антинормна); по-третє, правомірна і протиправна поведінка соціально обумовлені, проте соціальну значущість, соціальну цінність має лише правомірна поведінка.

4. Правова культура є необхідною передумовою і творчим началом правомірної поведінки. Вона передбачає перетворення знань, правових ідей громадян у їх особисті переконання, впливає на вольову діяльність людей, утримує їх від здійснення протиправного вчинку. Використання категорії «правова культура» надає можливість не тільки глибше зрозуміти зміст права, а й розширити методологічні засади вивчення феномена правомірної поведінки. Правова культура виконує роль специфічного критерію, який визначає головні фактори, що впливають на виховання правомірної поведінки та є джерелом правової активності. Правова культура є ефективним інструментом протидії правовому нігілізму, забезпечення стабільності та громадського порядку в суспільстві. Через правомірну поведінку здійснюють упорядкування суспільних відносин. Зрештою, правова культура

стає ключовим фактором, який забезпечує правомірну поведінку громадян і є необхідною умовою розбудови правової держави.

ОХОРОНА ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ

Курсант 204 навчальної групи **Гончаров Д. О.**
Науковий керівник: доцент кафедри адміністративної діяльності **Либаш М.С.**

Кожна країна формує свій правопорядок, а необхідність його зміцнення обумовлюється інтересами громадянського суспільства та держави. Усвідомлення комплексності проблеми забезпечення необхідного рівня правопорядку у суспільстві зумовлює необхідність вироблення якісно нової концепції організації та діяльності органів державної влади. З метою удосконалення правопорядку вельми актуальним постає завдання активного та свідомого залучення громадськості у цей процес, вирішення якого безпосередньо пов'язано із створенням сприятливих умов життєдіяльності суспільства, а саме гарантованим забезпеченням необхідного і достатнього рівня громадської безпеки та громадського порядку у громадських місцях. Це вимагає від державних службовців владних структур, науковців нових ідей та рішень, запровадження ефективних організаційних структур та правових механізмів забезпечення громадського порядку та безпеки громадян в Україні.

Досягненню цього результату буде сприяти саме комплексне вирішення питань у сфері охорони громадського порядку та забезпечення безпеки громадян з позицій адміністративного права, виходячи із доцільності дослідження як державно-правового забезпечення, у тому числі і органами внутрішніх справ, охорони громадського порядку та забезпечення безпеки громадян, так і відповідних організаційно-

правових механізмів діяльності громадських об'єднань щодо активного сприяння громадському порядку та безпеці громадян.

Українське суспільство вступило у новий, виключно відповідальний період своєї історії, який має важливе значення для нашого суспільства. В усіх сферах суспільного життя, а саме: у політичній, економічній, соціальній, духовній, відбуваються різноманітні перетворення, простежується тенденція усе більш активного включення громадян у політичне життя країни, їх участь у різноманітних суспільних процесах, що, за певних умов, може призвести до певної політичної нестабільності у країні. Необхідною умовою підтримання соціальної й політичної стабільності у будь-якій країні є не тільки наявність ефективної економічної стратегії, а й здатність нейтралізувати можливі загрози, забезпечити достатню захищеність своїх громадян, їх життя, здоров'я, можливість вільно реалізовувати свої конституційні права та обов'язки.

Бажання України інтегруватися до Європейського Союзу, початок ринкових реформ обумовлюють оновлення адміністративно-правових норм та створення нових, які будуть відповідати світовим стандартам та вимогам. Усі ці стандарти та вимоги повинні базуватися на пріоритеті прав людини та на принципах захисту цих прав. Діяльність державних органів в Україні повинна бути спрямована на забезпечення законності та правопорядку в країні, гарантування прав, свобод та законних інтересів громадян, підприємств, установ та організацій. Разом з тим, діяльність цих органів, яка спрямована на забезпечення законності та підтримання правопорядку, повинна мати скоординований, організаційний та узгоджений характер.

«Громадський порядок» у широкому розумінні: це порядок, який включає до себе усю систему позитивних та негативних суспільних відносин (відносин державних органів між собою, державних органів та громадських організацій чи громадян), метою яких є охорона життя, здоров'я, честі, гідності громадян, їх законних інтересів, забезпечення громадського спокою як у громадських місцях, так і поза їх межами, збереження усіх форм

власності, створення реальних умов для нормального функціонування державних органів, громадських організацій і трудових колективів, та які регулюються соціальними нормами (як нормами права, так і іншими соціальними нормами неюридичного характеру).

Основною метою громадського порядку повинна бути охорона життя, здоров'я, честі, гідності громадян, їх законних інтересів, забезпечення громадського спокою як у громадських місцях, так і поза їх межами, збереження усіх форм власності, створення реальних умов для нормального функціонування державних органів, громадських організацій і трудових колективів, виховання поваги до суспільства і суспільної моралі.

Громадський порядок є цілісним соціальним утворенням, яке має різні форми прояву, що зумовлює його охорону відповідними органами виконавчої влади:

– протикримінальна безпека, яка базується на активних діях громадян та діяльності правоохоронних органів з припинення правопорушень та злочинів;

– безпека дорожнього руху, оскільки у зв'язку із зростаючими темпами розвитку автомобільного транспорту і дорожнім будівництвом різко збільшилася загроза загибелі людей в результаті дорожньо-транспортних пригод;

– пожежна безпека в громадських місцях (кінотеатрах, стадіонах, музеях, театрах, адміністративних та житлових спорудах);

– санітарно-епідеміологічне благополуччя громадян у громадських місцях має особливо важливе значення у сфері торгівлі продуктами харчування, на підприємствах м'ясної та молочної промисловості, на ринках, транспорті та у дитячих установах;

– екологічна безпека громадян у громадських місцях, оскільки отруйне повітря над багатьма великими містами України, скупчення сміття всередині міст та на звалищах, отруйна вода, вихлопні гази створюють нестерпні умови життя для громадян, і, перш за все, у громадських місцях, які на

відміну від квартири чи будинку відкриті для прямих шкідливих впливів.

Функція забезпечення громадської безпеки поділяється на три групи функцій, у процесі реалізації яких передбачено виконання різних завдань:

1) загальні, тобто такі, які притаманні усій системі суб'єктів забезпечення безпеки та окремим її суб'єктам, а саме: оцінка стану громадської безпеки, прогнозування тенденцій його розвитку; підготовка комплексних цільових програм забезпечення громадської безпеки; виявлення, оцінка та нейтралізація джерел загроз об'єктам громадської безпеки; контроль за станом загроз громадській безпеці; дослідження проблем підвищення ефективності управління та забезпечення громадської безпеки на різних рівнях (державному, регіональному, місцевому у звичайних умовах та у надзвичайних ситуаціях;

2) спеціальні, тобто, які впливають на окремі сфери забезпечення громадської безпеки: організація та проведення заходів щодо захисту прав, свобод і законних інтересів громадянина та людини, їх майна; ліквідація наслідків прояву загроз громадській безпеці; притягнення до відповідальності осіб, що скоїли протиправні посягання на об'єкти громадської безпеки; підготовка та підтримання на належному рівні готовності сил та засобів окремих суб'єктів забезпечення громадської безпеки; забезпечення ефективного функціонування окремих суб'єктів забезпечення безпеки.

3) забезпечуючі (допоміжні) функції, які обслуговують процеси реалізації загальних та спеціальних функцій, за допомогою яких здійснюється правове, кадрове, фінансове, матеріально-технічне та інше забезпечення діяльності суб'єктів громадської безпеки.

Безумовно, попереду ще кропітка робота, але у сучасних умовах розвитку української державності метою стратегії у сфері охорони громадського порядку у громадських місцях та забезпечення безпеки громадян повинно бути верховенство

права, відновлення довіри громадян, високий рівень відповідальності держави та її органів перед суспільством.

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ НАЗЕМНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.

Курсант 2 курсу юридичного факультету Інститут кримінально-виконавчої служби НАВС **Горбачов Д.С.**
Науковий керівник: викладач кафедри загально-юридичних дисциплін ІКВС **Зубко А.В.**

Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні є обов'язковим. Це найпоширеніший вид страхування за кордоном.

В Україні цей вид страхування регламентувався Положенням про порядок і умови проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 28 вересня 1996 р. № 1175.

З 1 січня 2005 р. набрав чинності Закон України "Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів" від 1 липня 2004 р. № 1961-IУ.

До цього закону 22 вересня 2005 р. було внесено зміни і доповнення Законом України № 2902-IУ.

Щодо постанови Кабінету Міністрів України то вона затверджує положення, порядок і умови проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Розміри страхових платежів на 1997 рік за договорами обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів на території України та Положення про Моторне (транспортне) страхове бюро (додаються).

Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» регулює відносини у сфері обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів і спрямований на забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю та майну потерпілих при експлуатації наземних транспортних засобів на території України .

Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності здійснюється з метою забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю та/або майну потерпілих внаслідок дорожньо-транспортної пригоди та захисту майнових інтересів страхувальників.

Суб'єктами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності є страхувальники, страховики, особи, цивільно-правова відповідальність яких застрахована, Моторне (транспортне) страхове бюро України (далі - МТСБУ) та потерпілі.

Не дивлячись на те, що з 1 січня 2005 р. Закон вступив в силу, проблема компенсації можливого збитку залишилася невирішеною. Адже встановлений законом мінімальний рівень відшкодування (ліміт відповідальності) потерпілим в ДТП третім особам у розмірі 51 000 грн на одного потерпілого за нанесення збитку по життю та здоров'ю і 25 500 грн за завдання збитку майну не дає можливості покрити значні збитки, нанесені дорогим автомобілям, яких на наших дорогах стає з кожним днем все більше[3,36 с.].

При добровільному страхуванні цивільної відповідальності власників транспортних засобів об'єктом страхування є збиток, який ви можете заподіяти третім особам або їх майну в процесі використання автомобіля.

Отже, на думку науковців, можна виділити велику кількість проблем, які перешкоджають становленню автоцивілки в Україні, проте до основних відносяться:

−головним завданням вітчизняних страховиків є отримання надприбутку, шляхом нехтування інтересів страхувальників, відшкодування збитку від аварії здійснюється в межах ліміту, тоді як для збільшення клієнтської бази страховики в країнах ЄС відшкодовують реальний збиток від

аварії і метою їхньої страхової діяльності є виключно прозоре та справедливе відшкодування заподіяних збитків;

– масове порушення правил дорожнього руху громадян, що призводить до великої кількості дорожно-транспортних пригод (за даними статистики в Україні смертність на дорогах має високий відсоток);

– незадовільний стан доріг в Україні;

– неплатоспроможність населення, яка пов'язана зі світовою економічною кризою в умовах якої населення більшу частину своїх доходів вимушене витрачати на харчування та негайні потреби.

Для вирішення поставлених проблем потрібне чітке усвідомлення страховиками, що для отримання прибутку необхідно спочатку інвестувати шляхом приймання участі в будівництві нових та сучасних автобанів, що дасть змогу зменшити кількість великих дорожно-транспортних пригод та кількість загиблих.

ПІДСТАВИ ТА ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПРИПИНЕННЯ ТА РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ (ДОГЛЯДУ)

Студент 2 курсу магістратури юридичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка **Горобинська В.О.**

Згідно ч. 2 ст. 755 ЦК України договір довічного утримання (догляду) припиняється в разі настання смерті відчужувача, що виступає в якості юридичного факту, який припиняє договірні відносини між відчужувачем та набувачем, але ЦК України крім припинення договору також передбачає особливі підстави його розірвання. Так, згідно ч. 1 ст. 755 ЦК України договір довічного утримання (догляду) може бути розірваний за рішенням суду: на вимогу відчужувача або третьої особи, на користь якої він був укладений, у разі невиконання або неналежного виконання набувачем своїх обов'язків, незалежно від його вини, а також на вимогу набувача.

Аналізуючи першу підставу розірвання договору довічного утримання (догляду) можемо зазначити, що у разі

розірвання договору у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням набувачем обов'язків за договором, відчужувач набуває права власності на майно, яке було ним передане і має право вимагати його повернення, а набувачу не повертаються витрати на утримання та(або) догляд відчужувача. Також слушною є позиція О.С. Яворської, яка зазначає, що при розірванні договору довічного утримання (догляду) з підстав і в порядку, встановленому ст. 755 ЦКУ, може бути змінений і правовий режим майна, переданого згідно з договором у власність набувачеві. У разі розірвання договору у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням набувачем обов'язків за договором, відчужувач набуває права власності на майно, яке було ним передане, і може вимагати його повернення (ч. 1 ст. 756 ЦКУ). Тобто, право власності поновлюється у відчужувача, а тому має пройти державна реєстрації поновленого права.

Невиконання або неналежне виконання обов'язків не завжди призводить до припинення договору. Відчужувач вправі пред'явити позов про відшкодування збитків до суду. Розмір пред'явити позов про відшкодування збитків до суду. Розмір пред'явити позов про відшкодування збитків до суду збитків визначається у відповідності до грошової оцінки, вказаної у до говорі. У винятковому випадку існує можливість подати позов не про припинення дії до говору довічного утримання, а про обов'язок набувача виконати обов'язки, взяті на себе, або про стягнення грошової компенсації всіх видів матеріального забезпечення, вказаних у договорі.

Договір довічного утримання (догляд) може бути розірваний також з ініціативи набувача але, як слушно зазначає І.Й. Пучковська, що закон не встановлює ніяких умов, причин або випадків для цього. Розірвання може бути викликане неможливістю виконання набувачем своїх обов'язків, приміром, в зв'язку із істотним погіршенням стану здоров'я. Саме в такому випадку в разі задоволення вимог набувача суд може залишити за ним право власності на частину майна з урахуванням часу, протягом якого він належно виконував обов'язки за договором довічного утримання (догляду).

Завершуючи можемо зробити висновок, що однією з підстав припинення договору довічного утримання (догляду) є

смерть відчужувача, а також припиненняґ відбувається на основі його розірвання. Наслідки розірвання договору довічного утримання залежать від підстав його розірвання.

ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ЗМІНИ УМОВ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ

Студент 2 курсу магістратури юридичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка **Горобинський В.М.**

На теперішній час в нашій країні набула значного розповсюдження практика укладання шлюбних договорів між особами, які хочуть одружитися. В таких договорах майбутнє подружжя бажає максимально врегулювати свої майнові відносити, але після реєстрації шлюбу та спільного проживання у подружжя інколи виникає необхідність змінити деякі з умов шлюбного договору. Крім бажання подружжя така можливість передбачена ст. 100 СК України в якій зазначено вичерпний перелік можливих змін умов шлюбного договору. Так, в законі йде мова, що одностороння зміна умов шлюбного договору не допускається. Шлюбний договір може бути змінено подружжям. Угода про зміну шлюбного договору нотаріально посвідчується. На вимогу одного з подружжя шлюбний договір за рішенням суду може бути змінений, якщо цього вимагають його інтереси, інтереси дітей, а також непрацездатних повнолітніх дочки, сина, що мають істотне значення.

Аналіз вказаної норми дає підстави говорити, що хоча СК України і передбачає умови зміни шлюбного договору між подружжям, але при цьому не визначає детального порядку вчинення подружжям дій, спрямованих на зміну умов договору. Крім того, як вірно зазначає І.В. Жилінкова виникає питання про можливість зміни умов договору у судовому порядку. У СК України відповіді на ці та інші питання не містяться.

Також слід звернути увагу на важливу умову, яка передбачена ч. 1 ст. 100 СК України щодо заборони односторонньої зміни умов шлюбного договору та яка відповідає вимогам цивільного законодавства, оскільки

призначення будь якого зобов’язання полягає в його виконанні, а враховуючи те, що шлюбний договір – двостороння угода, відмова від її виконання в односторонньому порядку прирівнюється до відмови від зобов’язання, а це за загальним правилом неприпустимо.

В ч. 2 ст. 100 СК України зазначається, що угода про зміну шлюбного договору нотаріально посвідчується. Отже, перш ніж внести зміни до шлюбного договору подружжя повинне досягти певної угоди, тобто така угода про зміну шлюбного договору має являти собою документ, який містить текст змін і (чи) доповнення до шлюбного договору, підписаний обома сторонами і в обов'язковому порядку посвідчений нотаріально. Вказані зміни до шлюбного договору повинні бути обов’язково взаємними, тобто їх внесення повинно відбуватися за згодою як чоловіка так і дружини і можуть вноситися на протязі всього перебування в шлюбі, а відповідно і дії договору. При цьому потрібно враховувати, що документ про зміну умов шлюбного договору не змінює сам шлюбний договір, а лише вносить до нього певні зміни, які затверджуються у формі додаткової угоди, але ні в якому разі не шляхом підписання нового шлюбного договору.

Чинний СК України в ч. 3 ст. 100 передбачає, що на вимогу одного з подружжя шлюбний договір може бути змінений за рішенням суду, якщо цього вимагають його інтереси, інтереси дітей, а також непрацездатних неповнолітніх дочки, сина, що мають істотне значення. У вказаній нормі перш за все йде мова про те, що ніякі інші особи, крім подружжя яке перебуває у зареєстрованому шлюбі, не мають права заявляти вимоги про зміну шлюбного договору і тільки коли цього вимагають його інтереси, інтереси дітей, а також непрацездатних неповнолітніх дочки, сина, які мають істотне значення, що виступають в якості вичерпних підстав такої зміни.

Відповідно до ст. 100 СК України зміна договору в односторонньому порядку можлива лише за наявності певних підстав.

По-перше, така зміна можлива, якщо судом буде визнано, що цього вимагають інтереси сторони, яка подала заяву, до того ж вони повинні мати істотне значення. Інтереси сторони

визнаються такими, що мають істотне значення, у випадку, якщо їх існування тягне за собою таку зміну співвідношення майнових інтересів сторін, що спричиняє шкоду зацікавленій стороні, за якої вона у значній мірі втрачає те, на що мала право розраховувати при укладанні шлюбного договору.

По-друге, якщо того вимагають інтереси дітей. У даному випадку законодавець не зазначає, які діти маються на увазі – малолітні, інші неповнолітні, повнолітні. Проте, оскільки до підстав зміни умов шлюбного договору законодавець відносить також інтереси непрацездатних неповнолітніх дочки, сина, що зрозуміло, то у вищезгаданому випадку законодавець має на увазі неповнолітніх дітей, тобто таких, які не досягли 18 років.

По-третє, коли того вимагають інтереси непрацездатних повнолітніх дітей.

Отже підстави, викладені в ч. 3 ст. 100 СК України, являють собою вичерпний перелік випадків, коли умови шлюбного договору можуть бути змінені за рішенням суду. Проте, не слід забувати, що випадки зміни шлюбного договору можуть міститися і в ньому самому.

ЩОДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ЦИВІЛЬНОЇ СПРАВИ ДО РОЗГЛЯДУ АПЕЛЯЦІЙНИМ СУДОМ

Студентка 5 курсу ЦЗВФН Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара **Горецька В.С.**

Згідно ст. 1 ЦПК України завданнями цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Вказані завдання спрямовані на забезпечення реалізації конституційного права особи на доступ до правосуддя, передбаченого ст. 55 Конституції України. Актуальним є приділити увагу дослідженню особливостей підготовки справи до розгляду суддею апеляційного суду при

здійсненні цивільного судочинства, що, в свою чергу, слугує запорукою ефективності апеляційного провадження.

Дослідженням даної теми займались науковці Д.Д. Луспеник, К.В. Гусаров, В.В. Комаров, В.М., Кривенко, О.І. Угриновська, Є.А. Чернушенко, та ін. Для детального розгляду даної теми, слід визначити поняття цивільного процесу. Поняття цивільного процесу більшістю науковців визначається як вид врегульованої нормами цивільного процесуального права юридичної діяльності, що є системою дій щодо здійснення правосуддя у цивільних справах, яка охоплює процесуальні дії суду, осіб, які беруть участь у справі, та інших учасників процесу, і здійснюється в межах чіткої цивільної процесуальної форми. Вся сукупність цих процесуальних дій та процесуальні правовідносини, їх взаємопов´язаність та сувора послідовність складають систему цивільного процесу [2].

У науці цивільного процесуального права складові підготовки розгляду справи судом апеляційної інстанції визначають переважно таким чином: реєстрація і оформлення справи в апеляційній інстанції; підготовчі дії судді-доповідача; закінчення підготовчих дій та призначення справи до розгляду у суді апеляційної інстанції [6]. Однак, на етапі вирішення питання про відкриття апеляційного провадження суддя може відмовити у відкритті апеляційного провадження (ч. 4 ст. 297 ЦПК України), що, в свою чергу буде і завершенням стадії апеляційного провадження у такому випадку. Адже не скасована касаційною інстанцією ухвала про відмову у відкритті апеляційного провадження є перешкодою для повторного звернення з апеляційною скаргою цієї особи. Наступним елементом підготовки розгляду цивільної справи апеляційним судом є власне підготовчі дії судді-доповідача, які можна поділити на дві групи: ті, що вирішуються у безумовному порядку, та ті, вирішення яких залежить від наявності певних умов, а саме волі сторін. Ч.1 ст. 301 ЦПК України визначає, що протягом десяти днів з дня отримання справи суддя-доповідач вчиняє підготовчі дії.

Розглянемо першу групу підготовчих дій. Протягом десяти днів суддя-доповідач вчиняє, зокрема, такі дії: з´ясовує питання про склад осіб, які беруть участь у справі та визначає характер спірних правовідносин і закон, який їх регулює. На думку В.М. Кравчука та О.І. Угриновської, яку ми поділяємо, на цьому етапі суддя-доповідач визначає коло осіб, яких потрібно викликати, оскільки не завжди виникає необхідність заслуховувати всіх осіб [4]. Перейдемо до розгляду другої групи питань при підготовці розгляду справи апеляційним судом, тобто тих, вирішення яких залежить від волі сторін (про поважність причин неподання доказів до суду першої інстанції; про виклик свідків; призначення експертизи).

Вчинення підготовчих дій, передбачених п. 6-8 ч. 1 ст. 301 ЦПК України здійснюється за правилами, встановленими главою 3 розділу ІІІ ЦПК України. Зазначені норми повинні застосовуватися із урахуванням специфіки апеляційного провадження, але прямої вказівки про це у ст. 301 ЦПК України немає. Щодо вчинення дій, передбачених п.п. 6-8 ч. 1 ст. 301 ЦПК України, судді належить постановити відповідну ухвалу окремим процесуальним документом, як того вимагають норми ст. ст. 132, 133, 137, 144 ЦПК України, оскільки згідно зі ст. 210 ЦПК України ухвала суду має бути законною і обґрунтованою. Така ухвала оскарженню у касаційному порядку не підлягає. [1] Натомість вчинення підготовчих дій, передбачених п.1-5 ч.1 ст. 301 ЦПК України, здійснюється суддею без постановлення відповідної ухвали, а про вчинення таких дій слід доповісти колегії суддів апеляційного суду при вирішенні питання про призначення справи до розгляду, яка є логічним завершенням підготовки справи.

Таким чином, підготовка цивільних справ до розгляду апеляційним судом як юридична діяльність, складає визначену цивільними процесуальними нормами систему процесуальних дій суду, осіб, які беруть участь у справі, та інших учасників процесу з підготовки справи до розгляду на стадії апеляційного

провадження і є запорукою швидкого й ефективного розгляду та вирішення справи в апеляційному порядку.

Література:

1. Балюк М.І., Луспеник Д.Д. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України(цивільний процес у питаннях та відповідях). Коментарі, рекомендації, пропозиції [Текст]/ М.І. Балюк, Д.Д. Луспеник. - Х: Харків юридичний, 2008.- С.496-497.
2. Бондаренко-Зелінська Н.Л. Підготовка цивільних справ до судового розгляду [Текст]/ Н.Л. Бондаренко-Зелінська.- Х: Харків юридичний, 2009. - С.8
3. Конституція України від 28.06.1996 року, [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80
4. Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку: Постанова Пленуму Верховного Суду України №12 від 24.10.2008 року, Електронний ресурс]. - Режим доступу:http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-08
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. Електронний ресурс]. - Режим доступу:http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1618-15
6. Чернушенко Є.А. Апеляційне оскарження в цивільному процесі України [Текст]: автореферат дис. канд.. юрид. наук: 12.00.03/ Є.А. Чернушенко.- О: Одеська НЮА, 2004. - С. 15.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДПИСІВ, ВИКОНАНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНІЧНИХ ПРИЙОМІВ

Ад'юнкт наукової лабораторії з проблем досудового розслідування **Грига М.А.**

Криміналістичне дослідження підпису є одним з найпоширеніших видів почеркознавчого дослідження. Специфіка дослідження підпису, як об'єкта почеркознавчої експертизи, визначається особливостями його формування, адже, підпис є матеріалом, у якому відображаються ознаки почерку взагалі, що виробилися у конкретної особи для виконання підпису, тому про ідентифікаційні ознаки підпису можна говорити лише умовно.

Ідентифікаційними ознаками підпису слід вважати ознаки, що містяться у конкретних підписах і відображають комплекс прийомів, навичок (почерк), які виробилися у даної особи для виконання підпису.

У зв'язку зі схожістю почерку й підпису, як виду рукопису, в основу поділу ознак на групи та підгрупи покладена розроблена система ідентифікаційних ознак почерку. Однак наявність у підписах властивих тільки їм ознак, які характеризують рухи при виконанні підпису, потребує введення додаткової групи загальних і окремих ознак, які характеризують будову підпису.

Система ідентифікаційних ознак підпису включає наступні групи ознак: загальні та окремі ознаки, які характеризують будову підпису; загальні та окремі ознаки, які відображають ступінь і характер сформованості писемно-рухових навичок; загальні та окремі ознаки, які відображають характеристику рухів за їх траєкторією; загальні та окремі ознаки, які відображають просторову орієнтацію підпису в цілому і рухів, якими він виконуються.

Своєрідність підпису, як посвідчувального знака, визначає деякі особливості методики його дослідження.

У зв'язку з тим, що підпис є особистим посвідчувальним знаком конкретної особи, його дослідження повинно проводитись послідовно у два етапи: вирішення питання про

автентичність підпису і встановлення виконавця не автентичного підпису.

Як результат такої послідовності: у випадку встановлення автентичності підпису відпадає необхідність у проведенні другого етапу; у разі встановлення не автентичності підпису, експерт може констатувати наявність або відсутність наслідування, а іноді і його вид та обсяг ознак, що розрізняються і які можуть бути використані при подальшому дослідженні.

Підпис як посвідчу вальний знак частіше, аніж текст, може бути підроблений технічним способом. Тому, до вивчення ознак підпису необхідно провести його технічне дослідження.

При проведенні технічного дослідження підпису слід встановлювати: наявність сторонніх штрихів в місці розташування досліджуваного підпису; характер вказаних штрихів і спосіб виконання підпису; за можливістю, хронологічну послідовність нанесення даних штрихів і досліджуваного підпису, їх співвідношення.

Якщо виявлені штрихи являють собою комплекс, що характеризує первинний або наступний підпис, то щодо них повинно бути обов'язково проведене почеркознавче дослідження.

З цією метою проводиться роздільне дослідження спочатку первинного, а потім наступного (вторинного) підпису.

Дослідження первинного підпису слід починати з вивчення загальних ознак: транскрипції, загального вигляду і ступеню виробленості, які стосовно наступного підпису вже вивчені. При цьому слід враховувати спосіб виконання вказаних підписів (через копіювальний папір, олівцем, шляхом передавлювання тощо), що впливає на характер їх відображення.

Дослідження інших загальних і окремих ознак первинних і наступних підписів проходить за встановленими правилами. Однак, при оцінці темпу виконання наступного підпису слід враховувати співвідношення штрихів наступного і первинного підписів, оскільки, як правило, темп уповільнюється в штрихах, що збігаються, і збільшується в штрихах, що не збігаються.

При порівнянні досліджуваних підписів із зразками слід звернути увагу на стійкість протяжності рухів по вертикалі і

горизонталі. Це необхідно для оцінки характерності збігів і розбіжностей ознак при відшуканні підпису-моделі.

При порівнянні окремих ознак первинного і наступного підпису особливу увагу слід звертати на місця зміни напрямку рухів, способи початку та закінчення рухів, розміщення місць посилення і послаблення натиску, наявність та відсутність рефлекторних штрихів, місця перетину і приєднання рухів, співвідношення протяжності рухів по вертикалі при виконанні основних елементів.

Оцінюючи розбіжності ознак, важливо встановити причину їх виникнення: відхилення пишучого приладу при рисуванні підпису; неточність визначення виконавцем напрямку рухів в підписі-моделі; уповільненість рухів; навмисна зміна рухів виконавцем з метою створення деякої несхожості з оригіналом.

При виконанні підписів за допомогою технічних прийомів з'являється, як правило, досить незначний обсяг ознак почерку їх виконавця.

Однак не можна виключати випадки, коли копіювання чужого підпису буде настільки недосконалим, що в ньому відобразяться в достатньому для ідентифікації обсязі ознаки почерку виконавця.

Основною задачею роздільного дослідження є виявлення в спірному підписі, а потім в зразках навичок письма можливого виконавця.

При цьому експертом вже виявлено дві групи ознак: 1) ознаки, що збігаються та обумовлені способом виконання і внаслідок цього визнані несуттєвими; 2) розбіжні ознаки, на підставі яких зроблено висновок про несправжність підпису.

Розбіжні ознаки необхідно диференціювати шляхом порівняння із зразками підпису особи, від імені якої виконаний досліджуваний підпис, або з підписом-моделлю, оскільки вони можуть виникнути з ряду причин: виконавець не розібрався в деталях підпису-моделі, в результаті випадкової або навмисної зміни його почерку, або внаслідок прояву ознак його власного почерку.

В першу чергу, ознаки почерку або підпису виконавця слід вивчати в зразках.

В стадії порівняльного дослідження необхідно виявити всі збіжності та розбіжності ознак між досліджуваним підписом (первинним, якщо такий виявлений, і наступним). Оцінка результатів дослідження в цьому випадку є надзвичайно складною, що пояснюється способом виконання підпису та складністю диференціювання встановлених ознак.

Більшість загальних ознак (ступінь координації рухів, темп, ступінь і характер натиску, розміщення відносно бланкового рядка, переважаючий напрям рухів при виконанні основних елементів тощо) не мають ідентифікаційного значення, що зумовлено способом виконання.

Оцінюючи виявлені збіжності ознак слід пам'ятати, що лише за наявності комплексу індивідуальних ознак можливий висновок про виконавця.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИННОСТІ У КРЕДИТНО-ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ

Курсант 402 навчальної групи **Григораш Д.А.**
Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки, кандидат юридичних наук **Томма Р.П.**

Поняття “економічна злочинність” поряд з такими поняттями як “організована злочинність” та “тіньова економіка” знайшли найбільшого поширення і закріпились у понятійному апараті працівників правоохоронних органів. Відомо, що економічні злочини віднесено більшістю вчених до особливо небезпечних. У зв’язку з реформуванням економічної системи зазнає значних змін і економічна злочинність. Створення нових форм власності, функціонування економіки в умовах ринкових відносин, інтеграція в світову економіку супроводжуються загостренням криміногенної ситуації. Тому економічна злочинність здебільшого являє собою пряме продовження криміналізованих економічних відносин.

Вчені справедливо зосередили свою увагу на вивченні такого складного й всепроникаючого в усі сфери суспільного життя явища, як економічна злочинність. В.М. Поповичем

наголошується навіть на необхідність заснування науки "Економічна кримінологія". У зв'язку з цим слід зазначити, що поняття "економічна злочинність" є не лише кримінологічним, але й кримінально-правовим. Підставою для поєднання названих злочинів і злочинності виступає їх зв'язок із конкретними особливостями економічного та господарського механізму. Наукова література налічує не один десяток вагомих праць, що присвячені дослідженню проблем протидії економічній злочинності, різним підходам до їх вивчення, визначенню понять, але всі вони стосуються здебільшого загальних питань, а тому не задовольняють потреб теорії та практики. Окрім того, на даний час в Україні відсутнє визначення злочинів у сфері економічної діяльності.

Для з'ясування суті даних злочинів використовують різні поняття, що в значній мірі ускладнює їх класифікацію та розмежування від подібних. Одні вчені при проведенні класифікації економічної злочинності виділяють злочини у кредитно-фінансовій сфері як один із видів економічної злочинності – тобто злочини, що посягають на банківський та кредитний сектор. Інші вчені виділяють злочини, що посягають на фінансову систему. Отже, досліджуючи злочинність у кредитно-фінансовій сфері, перш за все необхідно провести відмежувати його від понять "економічна злочинність" та "фінансова злочинність", які на сучасному етапі закріпились в понятійному апараті науковців.

Економічна злочинність у широкому змісті – це сукупність вчинених на певній території за відповідний проміжок часу злочинів та осіб, які їх вчинили, безпосередньо направлених на відносини власності, розподілу та використання товарів та послуг, об'єктом яких є відносини в сфері економіки. Ними можуть бути і злочини в сферах власності, фінансовій діяльності, міжнародно-комерційній діяльності, інформаційній діяльності, захисту від монополізму, тощо. У вузькому змісті економічна злочинність – це сукупність передбачених кримінальним законом діянь, родовим об'єктом яких є відповідні суспільні відносини у сфері господарської діяльності. Однією із основних груп економічної злочинності є фінансова злочинність.

Під фінансовою злочинністю розуміється сукупність злочинів, безпосередньо пов'язаних із посяганням на відносини по формуванню, розподілу, перерозподілу і використанню фінансових ресурсів суб'єктів економічних відносин. Тобто до даної категорії слід відносити злочини, які пов'язані із посяганням на кредитну, бюджетну, податкову, митну та інші види фінансової діяльності. Як зазначають науковці, фінансові злочини вкрай різноманітні і складні, тому залежно від обставин прикладне значення можуть мати різні варіанти їх класифікації. Одним із видів фінансової злочинності є саме злочинність у кредитно-фінансовій сфері. Отже, злочинність у кредитно-фінансовій сфері знаходиться у такому співвідношенні до економічної злочинності: економічна злочинність у своїй структурі включає фінансову злочинність (поряд із службовою злочинністю, злочинністю у сфері обслуговування населення, тощо), яка у свою чергу розподіляється на злочинність у кредитно-фінансовій, бюджетній, податковій системах. Отже, злочинність у кредитно-фінансовій сфері – це складна сукупність злочинів, що посягають на безпеку та нормальну діяльність головної ланки фінансової системи, що поставлена під охорону законодавства про кримінальну відповідальність.

Для розгляду стану злочинності у кредитно-фінансовій сфері на сучасному етапі розвитку економічної системи, важливо провести аналіз виникнення та становлення даного виду злочинності в історичному аспекті, з оглядом на розвиток самої системи. Як вже зазначалося у розділі 1, на початку XX століття, коли спалахнула громадянська війна, кредитно-фінансову сферу по суті було ліквідовано. І лише впровадження нової економічної політики відродило кредитно-фінансовій систему. В наступні роки, під впливом кредитної реформи 30-х років та затвердженням державної форми власності, Кредитно-фінансова сфера почала функціонувати в рамках командно-адміністративного управління економікою. На той період була оплотом економіки державна власність і, відповідно, злочинність у кредитно-фінансовій сфері розумілась як протиправні посягання на неї.

Із середини XX століття економічна злочинність, в тому числі й злочинність у кредитно-фінансовій сфері, визначалась як протиправні посягання на порядок управління економікою,

наслідком яких були її розбалансованість, деформація структури механізму виробництва та надання послуг. Досить масового характеру злочинність у кредитно-фінансовій сфері набула в період так званого "застою" (70-80 роки), хоча таке становище владою замовчувалось. Дана ситуація була пов'язана з кризовим станом економічної системи, відсутністю належного фінансового контролю та ін. Значна частина кредитів не поверталась підприємствами, в наслідок чого кредити списувались, проходив процес перекредитування підприємств. Монопольне становище установ кредитно-фінансовій системи призвело до отримання штучних прибутків за звичайні послуги. Зазначені грубі порушення кредитно-фінансових відносин призвели до того, що в СРСР виник стихійний, переростаючий у кримінально організований процес перерозподілу національного багатства, формувалися організовані злочинні клани, які в наступному стали підґрунтям "п'ятої влади".

Таким чином, аналіз теоретичних положень економічної злочинності, фінансової злочинності, злочинності і злочинів у сфері господарської діяльності свідчить, що вони мають більш загальний абстрактний характер і не в повній мірі відображають реальний стан і динаміку злочинності в окремій і одній із важливих сфер – кредитно-фінансовій системі. Очевидно більш об'єктивний аналіз можливий через розгляд реального рівня, динаміки злочинності у кредитно-фінансовій сфері з врахуванням динаміки розвитку самої системи, рівня її криміналізації та латентності.

КОРУПЦІЯ, ЯК ПЕРЕПОНА НА ШЛЯХУ УКРАЇНИ ДО ВСТУПУ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

Слухач магістратури НАВС **Гундза Д.В.**
Науковий керівник: доцент кафедри кримінології та кримінально- виконавчого права, кандидат юридичних наук, доцент **Піщенко Г.І.**

В умовахсоціально-економічнихреформ,які здійснюються в державі нашляхудо задекларованої Європейської інтеграції, пріоритетними напрямами політики мають стати виявлення та

усунення умов, що сприяють або можуть сприяти виникненню корупції.

Корупція в Україні набула ознак системного явища, яке поширює свій негативний вплив на всі сфери суспільного життя, все глибше укорінюючись у повсякденному житті як основний, швидкий та найбільш дієвий протиправний засіб вирішення питань, досягнення 3 ь певних цілей. Масштаби поширення корупції загрожують національній безпеці України. Це потребує негайного вжиття системних та послідовних заходів, які мають комплексний характер.

Ніколо Макіавеллі порівнював корупцію з хворобою, яку «… спочатку важко розпізнати, але легко лікувати, а пізніше – вже легко розпізнати, але майже неможливо лікувати». Що стосується поняття «корупція», то відповідно до закону України «Про заходи запобігання і протидії корупції» корупція - використання особою, зазначеною в частині першій статті 4 цього Закону, наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній в частині першій статті 4 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей.

Для досягнення результатів у боротьбі з корупцією на міжнародному рівні, ще у 1997 році Радою Європи була розроблена і прийнята резолюція «Про двадцять керівних принципів боротьби з корупцією». Ці принципи є основоположними засадами ефективної протидії корупції в Європі останніх 16 років.

Результати індексу сприйняття корупції в 2013 році від міжнародної неурядової організації «Transparency International» свідчать - незважаючи на певні кроки української влади в напрямку подолання корупції, ситуація залишається невтішною. Згідно з результатом Україна посідає 144 місце зі 176 країн, охоплених дослідженням, набравши при цьому 26 балів зі 100 можливих. Нагадаємо, що чим нижче бал, тим ближче країна

перебуває перед корупційною прірвою. Будь-який результат, менший за 30 балів, з точки зору «Transparency International» вважається «ганьбою для нації».

Правосвідомість наших громадян, як суб'єктивно-ідеологічний елемент правового регулювання у сфері запобігання та протидії корупції, навряд чи можна назвати високою, це насамперед пов'язано з тим, що на протязі тривалого часу в свідомість громадян в'їлася така думка, що за допомогою корупції можна вирішити всі свої проблеми, але вони несвідомо помиляються, тому що сам факт потурання корупції, а саме отримання особою неправомірної вигоди від інших осіб – це злочин, породження якого є катастрофою для розвитку держави.

Не можна не вказати і на позитивний момент, а саме про те, що кожного року правова свідомість наших громадян зростає, що призводить до збільшення кількості тих, хто бажає протидіяти корупції.

Загалом, більшість громадян бажають вступу України до Європейського Союзу. Але на шляху цим позитивним змінам обов'язком кожного пересічного громадянина має стати боротьба з корупцією в усіх сферах суспільного життя, тому що не одна корумпована держава на сьогоднішній день і у світовій історії не отримала значного економічного благополуччя.

Потрібно вказати і на те, що для ефективної протидії з корупції потрібна достатньо надійна система антикорупційного законодавства, яка на сьогоднішній день далека від своєї досконалості .

Що стосується самого правового регулювання як основного елемента механізму протидії корупції то на думку С.Г Александрова він включає в собі взаємодією трьох основних елементів: 1) об'єктивного – соціально-правової практики, практичної діяльності; 2) суб'єктивно-ідеального – правосвідомість, юридична наука, правова ідеологія; 3) формально-нормативного – нормативно-правові акти їх дія на правовідносини боротьби з корупцією. На мою думку вище зазначений вчений відобразив саме ті проблеми правового регулювання запобігання та протидії корупції, які на сьогоднішній день є, і розв'язання яких, відкриє перед Україною двері як до благополучного життя, так і у Європейський Союз.

Одним із перших у вітчизняній науці поняття антикорупційного законодавства, запропонував М.І Мельник. Він переконаний, що у справі протидії корупції було, є і буде незалежне антикорупційне законодавство, оскільки протидія корупції у демократичній правовій державі можлива лише на правовій основі. Вихід за межі правових рамок в антикорупційній діяльності – це шлях до правових зловживань, свавілля, за яких протидія корупції буде здійснюватись тими ж корупційними засобами. Антикорупційне законодавство є терміном, на його думку, умовним, адже значна частина чинного законодавства за своєю суттю антикорупційна, оскільки спрямована на встановлення та регулювання нормальних суспільних відносин, у тому й числі у здійсненні публічної влади.

Підводячи підсумок мусимо зазначити, що корупція негативно впливає на міжнародний імідж нашої держави і є однією з перепон до Європейської інтеграції, але хочеться вірити, що попри вказані проблеми Україна, все-таки, увійде до міцної європейської сім'ї і разом ми зможемо змінити нині існуючу ситуацію, яка склалася в нашій державі.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ З УРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Курсант 3 курсу **Даценко А.В.**
Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права і процесу, кандидат юридичних наук **Волох О.К.**

Багато сучасних світових конституцій містить гарантії права на інформацію. Однак, як правило, статті в Конституції не достатньо для закріплення права на інформацію, необхідно створювати галузеве законодавство у даній сфері.

Країни у всьому світі приймають подібне законодавство, серед яких Боснія й Герцеговина, Великобританія, Киргизстан, Польща, Південна Африка. Проекти законів розглядаються у Гватемалі, Індії, Індонезії, Нігерії й у багатьох інших країнах.

Дана тенденція не обмежується державами – перелік міжурядових організацій прийняли систему свободи інформації. Євросоюз у травні 2001 р. прийняв правила, що стосуються доступу до інформації, а Світовий банк переглянув свою політику про розкриття інформації у вересні 2001 р. Американський дослідник Тобі Мендел зазначає, що тоді, коли «закони створюють гарну основу для відкритості, увага повинна бути зосереджена на втіленні їх в життя. Перелік обмежив право на інформацію наскільки можливо. Крайнім прикладом такого підходу є недавно прийнятий у Зімбабве Акт про доступ до інформації й приватного життя, який набагато більше присвячений контролю за ЗМІ, ніж забезпеченню доступу до інформації.

Національні законодавства багатьох країн містять єдині нормативно-правові акти (як правило, закони), які регламентують право громадян на інформацію. Однак більшість з них стосуються доступу до інформації, що перебуває в розпорядженні органів державної влади. Науковці називають такі закони «законами про свободу інформації» . Наприклад, дослідник Тобі Мендел зазначає, що типовий Закон про свободу інформації «містить у собі право громадськості на доступ до інформації, що перебуває в розпорядженні обраної народом влади, і накладає на обрану народом владу обов'язок публікувати ключові види інформації».

На національному рівні право на доступ до інформації повинно забезпечуватися, в першу чергу, наявністю відповідних правових гарантій та ефективних механізмів здійснення цього права. Як правило, у зарубіжних країнах право на доступ до інформації закріплюється у конституціях, норми яких реалізуються в окремих процедурних законах про доступ до (свободу) інформації. Відповідно до зафіксованих вище принципів розроблено Модельний Закон про свободу інформації, який рекомендується взяти за основну для країн, у яких не існує належних ефективних правових гарантій здійснення права на свободу чи доступ до інформації. Традиційно право на доступ до інформації асоціюється з досвідом Сполучених Штатів Америки. Однак, першими країнами, в яких громадяни одержали право на інформацію, були скандинавські країни: Швеція (де конституційний Закон

про свободу преси був прийнятий Рікстагом у 1766 р.), а потім через два століття Фінляндія (Закон 1951 р.). У 1966 році прийнятий Закон США про свободу інформації, в якому були представлені нові інтерпретації і нові легітимні форми захисту свободи інформації.

Після розпаду тоталітарного режиму в країнах Центральної і Східної Європи з'явились сприятливі умови для запровадження інституційних механізмів захисту свободи інформації. Той факт, що практично в усіх країнах були прийняті нові Конституції та запроваджена сучасна правова система, дав можливість поставити питання свободи інформації на центральне місце у законодавстві.

Предметом регулювання законів про доступ (свободу) до інформації зарубіжних країн є доступ саме до публічної інформації – тієї, якою володіють суб'єкти владних повноважень (у цивільному праві – юридичні особи публічного права), а також інформації, якою володіють приватні особи (у цивільному праві – юридичні особи приватного права), якщо така інформація становить суспільний інтерес (суспільно значуща).

Метою Модельного закону про свободу інформації є забезпечення доступу до інформації, якою володіють органи влади та інформації, якою володіють приватні структури, якщо вона необхідна для здійснення або захисту будь-якого права.

Закон Естонії «Про публічну інформацію» від 15.11.2000 р. Під публічною інформацією розуміє інформацію, що записана та задокументована у будь-якій формі та будь-яким способом, і яка отримана чи підготовлена в результаті виконання обов'язків держави.

Закон Болгарії «Про доступ до публічної інформації» від 22.06.2000 р. під публічною інформацією розуміє будь-яку інформацію, що стосується суспільного життя в державі, та надає можливості громадянам висловлювати власну думку про діяльність осіб, які мають зобов'язання в рамках цього Закону. Окрім того, цей Закон розрізняє офіційну публічну інформацію та адміністративну публічну інформацію. Офіційна публічна інформація – це інформація, що міститься в актах державних органів або органів місцевого самоврядування, і яка пов'язана з виконанням ними своїх повноважень. Доступ до такої інформації забезпечується шляхом оприлюднення.

Адміністративна публічна інформація – це інформація, яка збирається, розробляється та зберігається у зв'язку із офіційною інформацією у ході діяльності органів. Доступ до такої інформації – вільний.

Закон Польщі «Про доступ до публічної інформації» від 6.09.2001 р. під публічною інформацією розуміє будь-яку інформацію, що стосується публічних справ.

У Швеції Законом «Про свободу преси» 1963 р. врегульовано доступ до офіційних документів, під якими розуміються документ, який зберігається органом публічної влади або якщо він вважається отриманим чи підготованим органом влади. Документ включає будь-які письмові матеріали, малюнки або записи, які можна читати, слухати або інші носії, з яких можна отримувати інформацію за допомогою технічних засобів.

Предметом регулювання Закону Великобританії «Про свободу інформації» 2000 р. є також доступ до інформації, якою володіють публічні органи або особи, які надають їм послуги.

Закон Словенії «Про доступ до публічної інформації» від 22.03.2003 р. встановлює процедуру доступу до публічної інформації – інформації, якою володіють публічні органи, а також яка ними створена у зв'язку із здійсненням ними своїх повноважень. Практично в усіх законах про доступ до (свободу) інформації зарубіжних країн втілений принцип максимального оприлюднення: «вся інформація, якою володіють публічні органи, підлягає розкриттю; винятки повинні бути максимально обмежені, визначені законом і публічні органи повинні довести виникнення та правомірність такихвинятків». Доступ лише до інформації, яка підпадає під такі винятки, може бути обмежений.

Треба відзначити, що кроки до прозорості і відкритості даються складно будь-якому уряду. Чиновники, які знаходяться при владі, не хочуть розголошувати інформацію, яку вони вважають «своєю», або яку вони просто не хочуть розголошувати з власних причин - політичних, бізнес інтересів, корупційних моментів.

Проте, це є публічна інформація, яка не належить на праві приватної власності органам влади.

Таким чином приклад розвинених країн свідчить, що існує взаємозалежність між рівнем економіки країни, її рівнем демократії і соціальним забезпеченням її громадян і між її інформаційною відкритістю. Взаємозалежність полягає в тому, що рівень демократії і розвинена економіка країни автоматично призводить до відкритості влади в країні. І навпаки, інформаційна відкритість державних установ стимулює розвиток демократії, економіки і соціального забезпечення. Також, як показує порівняльний досвід Європи і країн колишнього соцтабору, там, де прозорість відносин держави і суспільства вище, там і зловживань менше. Звісно, одним лише досконалим законодавством, яке регулює інформаційну відкритість влади, проблему доступу до інформації в повній мірі не вирішити.

ПРАВОВИЙ СТАТУС СІЛЬСЬКОГО, СЕЛИЩНОГО ТА МІСЬКОГО ГОЛОВИ

Курсант 2 курсу 209 навчальної групи **Дацюк Б.В.**
Науковий керівник: заступник начальника кафедри конституційного та міжнародного права, кандидат юридичних наук **Хальота А.І.**

У даній роботі ми розглянемо питання правового статусу сільського, селищного та міського голови в Україні. Сільський, селищний, міський голова є головною посадовою особою територіальної громади відповідно села, селища, міста. Він є представником інтересів всіх жителів територіальної громади, в якій він головує. Дослідження правового статусу міського голови є одним із пріоритетних напрямів сучасної науки конституційного права. Проблема забезпечення правового регулювання діяльності сільського, селищного, міського голови, а також проблеми, що перебувають у тісному взаємозв'язку з такою діяльністю, останнім часом незмінно викликають інтерес як вчених, що представляють різні галузі правової науки, так і широкого кола практичних працівників.

Правовий статус сільського, селищного та міського голови передбачає наступні елементи: а) порядок обрання сільського,

селищного та міського голови та вимоги до кандидата на дану посаду; б) строк повноважень сільського, селищного та міського голови; в) повноваження сільського, селищного та міського голови; г)підстави та порядок дострокового припинення повноважень сільського, селищного та міського голови; д) відповідальність сільського, селищного, міського голови.

Провівши аналіз сучасної нормативно-правової бази ми дійшли висновку, що сільський, селищний, міський голова обирається відповідною територіальною громадою на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування строком на п'ять років в порядку, визначеному законом, і здійснює свої повноваження на постійній основі.

З огляду на зміст законодавства України про місцеве самоврядування, можна назвати наступні нормативні вимоги для кандидата у сільські, селищні, міські голови: а)повинен бути громадянином України; б) віковий ценз – не менше 18 років; в) відсутність судимості за вчинення умисного злочину (або якщо ця судимість погашена або знята у встановленому законом порядку); г)відсутність рішення суду про визнання особи недієздатною; д) обов'язок відмовитися від будь-якого депутатського мандата час виконання повноважень сільського , селищного, міського голови; з) обов'язок припинити трудові відносини з усіма організаціями, підприємствами, установами, де він обіймає будь-яку посаду, в тому числі на громадських засадах; ж) обов'язок припинити будь-яку підприємницьку діяльність; е)обов'язок припинити отримання прибутку від будь-якої підприємницької діяльності.

Повноваження голови починаються з моменту оголошення відповідно головою сільської, селищної, міської виборчої комісії на пленарному засіданні відповідної ради рішення про його обрання і припиняються в момент вступу на цю посаду іншої, обраної відповідно до закону особи, крім випадків дострокового припинення повноважень.

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про місцеве самоврядування» повноваження сільського, селищного, міського голови можна поділити на такі групи: а)повноваження по організації роботи сільської, селищної, міської ради та органів, які вони утворюють; б) повноваження пов'язані з

реалізацією територіальною громадою форм волевиявлення населення; в) розпорядчі та представницькі повноваження голів рад базового рівня; г) повноваження в галузі забезпечення законності, охорони прав і свобод людини і громадянина на території відповідної ради; д) повноваження щодо здійснення контролю з боку відповідних рад за діяльністю голів; з) повноваження голови ради в галузі програмування розвитку територій місцевого самоврядування базового рівня, бюджету та фінансування.

Сільський, селищний, міський голова, не обраний на новий строк, звільняється в день відкриття першої сесії відповідної сільської, селищної, міської ради, обраної на наступних чергових місцевих виборах, або, якщо рада не обрана, з моменту вступу на цю посаду іншої особи, обраної на наступних місцевих виборах (крім випадків дострокового припинення його повноважень), про що робиться відповідний запис у трудовій книжці.

Дострокове припинення повноважень сільського, селищного та міського голови можливе за наявності певних підстав, а саме: а) його звернення з особистою заявою до відповідної ради про складення ним повноважень голови; б) припинення його громадянства; в) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього; г) порушення ним вимог щодо обмеження сумісності його діяльності з іншою роботою (діяльністю), встановлених цим Законом; д) визнання його судом недієздатним, безвісно відсутнім або оголошення таким, що помер; з) його смерті.

За наявності зазначених підстав повноваження сільського, селищного, міського голови можуть бути припинені достроково за рішенням місцевого референдуму або за рішенням відповідної ради, прийнятим шляхом таємного голосування не менш як двома третинами голосів депутатів від загального складу ради.

Сільський, селищний, міський голова несе персональну відповідальність за здійснення наданих йому законом повноважень. При здійсненні наданих повноважень сільський, селищний, міський голова є підзвітним, підконтрольним і відповідальним перед територіальною громадою, відповідальним – перед відповідною радою, а з питань

здійснення виконавчими органами ради повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольним відповідним органам виконавчої влади

Існує досить широке коло прогалин в механізмі визначення правового статусу сільського селищного та міського голови в сучасному законодавстві. Частково визначення статусу сільських, селищних, міських голів та повноважень міститься у статтях 12, 42, 59 і 79 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні". Проте він є рамковим. У його межах регулювання всіх аспектів діяльності вказаних посадових осіб не розроблено належним чином.

Прийняття нового окремого закону, неминуче призведе до дублювання норм чинних законів України з питань місцевого самоврядування, що негативно позначиться на практиці правозастосування. Саме такі вади притаманні проектам законів України «Про статус сільського, селищного, міського голови», в яких «для зручності у користуванні» відтворена переважна більшість норм чинних законів України, що тією чи іншою мірою стосуються статусу сільського, селищного міського голови. Ті ж норми цих законопроектів, в яких містяться спроби визначити певні особливості статусу сільського, селищного, міського голови, не передбачені чинними законами, за своїм змістом або виходять за межі його предмета правового регулювання відповідного закону, або суперечать Конституції України, що засвідчує концептуальну і практичну вразливість ідей прийняти окремий закон з відповідного питання.

Тому ми вважаємо, що вдосконалення правового статусу сільського, селищного, міського голови має відбуватись шляхом внесення необхідних змін до чинних законодавчих актів, а не шляхом прийняття спеціального закону з цього питання.

ЮРИДИЧНА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

Курсант 206 навчальна група **Дехтяров В.В.**
Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Шармар О.М.**

Економічні та політичні перетворення останнього десятиліття істотно розширили й ускладнили сферу правового регулювання за рахунок появи приватного сектору. Це стосується і кримінального законодавства.Законопроектом № 2032 від 17.01.2013 р. «Про внесеннязмін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження заходів кримінально-правового характе ру стосовно юридичних осіб» пропонується доповнити Загальну частину Кримінального кодексу України (далі – КК України) розділом XIV[1] «Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб». Актуальністю є проблема встановлення відповідальності за певні злочиниякі вчиняють юридичніособи.

Згідно ст. 18 КК України суб'єктом злочину може бути тільки фізична особа, тобто людина. Законодавство про кримінальну відповідальність визначає, що суб'єктом цього злочину може бути громадянин України, іноземний громадянин (підданий), особа без громадянства, які є підсудними судам України (статті 6–8, 18 КК України).

Дану позицію щодо визнання суб'єктом злочину лише фізичної особи займає кримінальне законодавство багатьох країн (наприклад, Китайської Народної Республіки (ст. 17) Туркменістану (ст. 20), Республіки Азербайджан (ст. 19), Республіки Болгарія (ст. 31), Республіки Казахстан (ст. 14), Республіки Таджикистан (ст. 22), Російської Федерації (ст. 19) тощо).

Спроби встановлення кримінальної відповідальності юридичних осіб як суб'єкта злочину були, зокрема, в проектах КК України, Російської Федерації, Республіки Казахстан. Однак у результаті недостатньої відпрацьованості цього інституту й

численних складнощів у його реалізації, він не був законодавчо оформлений .

Водночас кримінальне законодавство деяких зарубіжних країн (США, Канада, Великобританія, Данія, Литовська Республіка, Франція, Нідерланди тощо) допускає кримінальну відповідальність юридичних осіб.

На основі рекомендацій, що випливають із міжнародних договорів, окремі дослідники (О.О. Бахуринська, І.Б. Медицький, О.О. Михайлов, В.І. Осадчий, Е.М. Кісілюк, О.Ф. Пасєка, Р.І., Таш'ян, О.М., Шармар та ін.) пропонують ввести кримінальну відповідальність юридичних осіб в Україні шляхом внесення змін до КК України.

В. М. Смітієнко та Г.І. Агафонов, будучи прихильниками кримінальної відповідальності юридичних осіб, обґрунтовують свою позицію даними досліджень у сфері соціальної психології про перетворення спільноти людей на суб'єкта активної діяльності . На думку П. Л. Фріса, кримінально-правові заходи впливу щодо юридичних осіб, які, до речі, добре відомі світовій практиці (заборона чи призупинення діяльності в цілому або окремих її видів тощо), мають бути передбачені й українським законодавством. Якби діяльність юридичної особи була заборонена, обмежена і т. ін., була б ліквідована реальна база (і часто – передусім, матеріальна) організованої злочинності, що стало б фактором запобігання новим злочинним проявам. Проте, П. Л. Фріс не зазначає, що заборона діяльності юридичної особи може бути успішно здійснена згідно з цивільним законодавством поряд з притягненням до кримінальної відповідальності певних фізичних осіб, наприклад, керівників юридичної особи.

Так, підставою для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового впливу пропонується визнати вчинення злочину «від імені та в інтересах» юридичної особи або «використання у будь-який спосіб» юридичної особи з метою вчинення чи приховування злочину. Такий злочин можуть вчинити не тільки керівник, засновник чи учасник

юридичної особи, а й «інша уповноважена особа» (проект ст. 96-1 КК проекту). Подібні «туманні», невизначенні формулювання містяться і в проекті ст. 96-9 КК, якою пропонується встановити загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового впливу.

ПРОФЕСІЙНА, ПСИХОЛОГІЧНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

Курсант 3-го курсу **Демиденко Т.І.**
Науковий керівник: викладач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М. М.**

Професійна підготовка працівників оперативних підрозділів ОВС - це організований безперервний і цілеспрямований процес з оволодіння знаннями, спеціальними уміннями і навичками, необхідними для успішного виконання оперативно-службових завдань. Наявність у професійній діяльності оперативних працівників таких факторів сильного впливу, як небезпека, ризик, загроза для життя та здоров'я вимагає проведення комплексу спеціально організованих заходів, спрямованих на підготовку їх до тієї чи іншої ситуації. Важливу роль відіграє психологічна та фізична підготовленість. Професійна психологічна підготовка – це цілеспрямований процес формування та розвитку особистісних якостей і властивостей працівника, які б відповідали вимогам оперативно-службової діяльності і забезпечували її ефективне виконання. Адже їм часто доводиться діяти в екстремальних умовах, пов’язаних зі значними психічними та фізичними навантаженнями, в умовах невизначеності, при дефіциті часу, необхідності швидкого прийняття правильних рішень, знешкодження або затримання злочинців, визволення заручників.

Фізична підготовка - спрямована на збереження здоров`я, творчої та трудової активності працівників, всебічний розвиток їх фізичних якостей та формування навичок застосування заходів фізичного впливу, необхідних для виконання оперативно-службових завдань. При розв'язанні службових завдань, що пов'язані з оперативною діяльністю доводиться вступати в протиборство з правопорушниками, у тому числі й тоді, коли результат протиборства значною мірою залежить від рівня фізичної підготовленості працівника, його уміння застосовувати прийоми фізичного впливу, швидко та ефективно обеззброювати правопорушника. Успішно затримати і знешкодити небезпечних правопорушників можуть лише всебічно розвинені працівники, які досконало володіють зброєю і спеціальними засобами, а також знають правові підстави їх застосування.

Для виконання завдань, що виникають в процесі оперативно-розшукової діяльності, оперативним підрозділам надаються певні права, а саме: опитувати громадян за їх згодою, мати гласних і негласних штатних співробітників, встановлювати тимчасове або постійне співробітництво з громадянами на засадах добровільності. В цих умовах ефективність діяльності оперативного працівника багато в чому залежить від уміння професійно спілкуватися з різними категоріями громадян, встановлювати та підтримувати з ними довірливі відносини.

Враховуючи вище викладене ми вважаємо щоб стати справжнім професіоналом з великої літери працівнику оперативного підрозділу постійно необхідно вдосконалювати свої вміння та навички, читати юридичну та іншу спеціальну літературу, займатися фізичною та вогневою підготовкою, володіти навиками впливу на громадян, психологічно витривалим та дійсно бути відданим своїй нелегкій та мужній професії.

СУДОВИЙ ПРЕЦЕДЕНТ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Курсант 208 навчальної групи **Демчук Б.М.**
Науковий керівник: доцент цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук **Братель О.Г.**

07.07.2010 р. Законом України «Про судоустрій і статус суддів» Цивільний процесуальний кодекс України було доповнено ст. 360-7 «Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України». Відповідно до ч. 1 ст. 360-7 ЦПК України «рішення Верховного Суду України, прийняте за наслідками розгляду заяви про перегляд судового рішення з мотивів неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить зазначену норму права, та для всіх судів України. Суди зобов'язані привести свою судову практику у відповідність із рішенням Верховного Суду України».

Цілком очевидно, що в ЦПК України запроваджено «судову практику» як новий вид нормативного джерела з чітко вираженими ознаками судового прецеденту, який повинен враховуватись судом під час ухвалення всіх наступних судових рішень.

Запропонована правова ситуація дещо не узгоджується з положеннями ст. 8 ЦПК України в якій зазначається: «1. Суд вирішує справи відповідно до Конституції України, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. 2. Суд застосовує інші нормативно-правові акти, прийняті відповідним органом на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що встановлені Конституцією України та законами України».

Таким чином, можна говорити про запровадження в сфері цивільного судочинства такого правового явища як судовий прецедент.

Об'єктом дослідження виступають особливості використання судового прецеденту в цивільному процесі.

Предметом дослідження: є визначення судового прецеденту в цивільному процесі, основні ознаки та напрями використання.

Мета роботи полягає в дослідженні правової природи судового прецеденту та можливість його застосування в якості джерела права.

Отже, тривалий час панівною у вітчизняній юриспруденції булла думка, згідно з якою судовий прецедент не міг бути віднесений до джерел права. Крім того, за радянських часів студентів переконували, що тільки в країнах англо-американської правової системи судовий прецедент офіційно визнається джерелом права. В країнах романо-германської правової сім'ї основним джерелом права є нормативний акт.

Сучасне порівняльне правознавство навряд чи дозволить нам погодитися з правильністю цього переконання. В Німеччині, Франції, Нідерландах, Швейцарії – по суті в усіх розвинутих країнах континентальної правової традиції – якщо не в самому тексті закону, то принаймні в сучасній правовій доктрині, ніхто не заперечуватиме правотворчу роль судів.

Зміни внесені 07.07.2010 р. Законом України «Про судоустрій і статус суддів» до Цивільного процесуального кодексу України легалізували судовий прецедент як джерело права для національних судів.

Мною під судовим прецедентом розуміється зазвичай порядок мотивації у судовому рішенні конкретної справи, що береться за основу при вирішенні інших аналогічних справ, обставини яких будуть подібними за всіма основними параметрами.

Отже, **судовий прецедент –** це таке рішення суду в конкретній справі, що підказує іншим суддям, яке рішення слід прийняти при вирішенні аналогічних справ у майбутньому. Процедура ухвалення судового рішення не викликає запитань. Порядок його ухвалення визначається главою 7 ЦПК. Порушення встановленого порядку ухвалення судового рішення тягне за собою наступне його скасування судом вищої інстанції. Цією ж главою встановлені і вимоги до форми судового рішення, тобто його оформлення і реквізитів.

Виходячи з викладеного, ми можемо зробити висновок, що використання судового прецеденту як джерела права

законом не забороняється. Водночас, не слід сліпо дублювати зарубіжні традиції правозастосування, це має бути судовий прецедент з «українським обличчям», адже судові прецеденти – це не ідеальні джерела права (як і правова норма), їм властива певна суперечливість, оскільки існують випадки, коли суди по-різному вирішують однакові питання. У випадку визнання рішень даних судів прецедентними, ми отримаємо максимальну єдність системи цивільного судочинства України.

Щодо впровадження судового прецеденту як джерела права, слід зазначити, що єдиною перешкодою для такого їх використання є негативне ставлення української правової доктрини до судового прецеденту. Подолання такої ситуації, на нашу думку, може здійснюватися двома шляхами:

– еволюція правової доктрини і прийняття прецеденту як джерела права;

– прийняття Верховною Радою України закону, або ж внесення змін до існуючого, де буде визначено статус судового прецеденту в правовій системі: «Суд вирішує справи відповідно до Конституції України, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, нормативно-правових актів органів виконавчої влади чи місцевого самоврядування, рішень Верховного Суду України чи Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ».

Виходячи з викладеного, можемо зробити висновок, що використання судового рішення як судового прецеденту можливе, більше того, відповідно до ч. 2 ст. 8 ЦПК на них можна посилатись суддям при вирішенні справ.

В сучасному цивільному процесуальному законодавстві законодавець вже існуюче правове явище «судовий прецедент» підмінює поняттям судова практика.

Судова практика – це, з одного боку, вид судової діяльності по застосуванню правових норм, який пов'язаний з виробленням певних правовідносин на основі розкриття сенсу і змісту застосовуваних норм, а в необхідних випадках – і їх конкретизації та деталізації. З іншого боку – це сукупність правоположень. Таким чином, судова практика – це та сторона застосування правових норм, яка пов'язана з утворенням в процесі цього застосування будь-якого усталеного положення,

що конкретизує правову норму, сукупність аналогічних рішень в аналогічних справах, своєрідна форма правозастосовної діяльності.

З набуттям чинності положень ст. 360-7 ЦПК України все більше науковців схиляються до думки, що судова практика закріплена відповідними судовими рішеннями набуває ознак нормативності та слугує свого роду джерелами права. Дослідження наукових позицій та поглядів вчених дозволяє виокремити головні ознаки такого правового явища як «судова практика» (крізь призму цивільно-процесуальної діяльності) до яких належать:

1) сформовані прийоми та способи вирішення судами всіх ланок певних категорій цивільних справ;

2) результати правозастосування і тлумачення норм права судами всіх ланок при розгляді певних категорій цивільних справ;

3) результат діяльності судів всіх ланок при розгляді певних категорій цивільних справ;

4) результати діяльності Верховного Суду України у вигляді судових рішень набувають ознак джерел права;

5) офіційне оприлюднення в засобах масової інформації або на веб-сайтах визначених чинним законодавством судових рішень Верховного Суду України;

6) обов'язковість до виконання ухвалених судових рішень Верховного Суду України, що мають приписи нормативного характеру;

7) невиконання судових рішень Верховного Суду України тягне за собою відповідальність установлену законом.

Таким чином, можна зробити висновок, судова практика в цивільно-процесуальній сфері може поділятися на два види:

– *поточна судова практика* – результати тлумачення законодавства, результати розгляду та вирішення цивільних справ всіма судовими ланками при розгляді певної категорії цивільних справ, шляхом ухвалення всіх видів судових рішень, які не мають ознак джерел права;

– *судовий прецедент* – результати діяльності Верховного Суду України у вигляді судових рішень, прийнятих за наслідками розгляду заяви про перегляд судового рішення з мотивів неоднакового застосування судом (судами) касаційної

інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах, що є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить зазначену норму права, та для всіх судів України.

МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ АБО ІНШОЮ НЕЗАКОННОЮ УГОДОЮ ЩОДО ЛЮДИНИ

Курсант 403 навчальної групи **Діновський Б.О.**
Науковий керівник: професор кафедри криміналістики та судової медицини НАВС, кандидат юридичних наук **Сокиран Ф.М.**

Протидія торгівлі людьми, яка фактично виступає формою сучасного рабства і порушенням прав людини, вимагає неабияких ресурсів. Першими кроками України в організації такої протидії стало визнання 24 березня 1998 року цього явища самостійним злочином, за вчинення якого була встановлена кримінальна відповідальність . Україна стала третьою державою Європи разом з Бельгією та Німеччиною, які на законодавчому рівні визнали торгівлю людьми тяжким злочином і встановили міру покарання за нього в Кримінальному кодексі .

Усвідомивши в подальшому недостатність одних каральних заходів, уряд України 25 жовтня 1999 року постановою №1768 затвердив Програму по запобіганню торгівлі жінками та дітьми в Україн , яка передбачає комплексний підхід до протидії цьому явищу. На виконання зазначеної Програми наказом МВС України від 23 травня 2000 року №319 "Про створення підрозділів по боротьбі зі злочинністю у сфері торгівлі людьми та у сфері громадської моральності" в системі карного розшуку МВС України було створено самостійні підрозділи по боротьбі зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми .

Крім того, 5 червня 2002 року Кабінетом Міністрів України постановою №766 затверджено Комплексну програму протидії торгівлі людьми на 2002-2005 роки .

У прийнятому 5 квітня 2001 року новому Кримінальному кодексі України передбачено як самостійну норму, направлену проти торгівлі людьми (ст. 149), так і ряд інших норм, які направлені на сприяння цьому (ст.ст. 144, 146, 150 та інші ККУ).

Проведеним дослідженням встановлено, що 97,9% опитаних слідчих та 97,4% оперативних працівників вказують на те, що саме жінки в основному стають жертвами торгівлі людьми. Також відповідно 40,1% та 25,7% респондентів вказали, що неповнолітні стають жертвами торгівлі людьми . Проведене опитування підтверджується даними вивчення кримінальних справ про торгівлю людьми, в відповідності до яких, з усієї кількості потерпілих, повнолітні жінки складали 83,9%.

Крім того, опитуванням встановлено, що найбільш поширеною метою вчинення торгівлі людьми є сексуальна експлуатація – 97,9% опитаних слідчих та 93,4% оперативних працівників, потім – використання в порнобізнесі (відповідно 51,7% та 44,1% опитаних), далі йде залучення в боргову кабалу (29,4% та 28,9%), експлуатація праці (19,6% та 31,6%). Ці дані підтверджуються результатами вивчення кримінальних справ про торгівлю людьми, в відповідності до яких самою поширеною метою вчинення торгівлі людьми є сексуальна експлуатація (100% випадків вчинення торгівлі людьми) .

Аналіз слідчої практики свідчить, що розслідування торгівлі людьми в Україні пов’язане з низкою серйозних труднощів, до яких відносяться: неадекватне фінансування діяльності правоохоронних органів в галузі боротьби з торгівлею людьми, неадекватна законодавча база, недостатнє міжвідомче співробітництво на національному та міжнародному рівнях і відсутність пропозицій для покращення діяльності по боротьбі з цими злочинами. Більш того, через негативне суспільне ставлення до проституції, що нерозривно пов’язана з торгівлею людьми, потерпілі відмовляються давати показання, а батьки не заявляють про зникнення своїх дочок. Дається взнаки також і практика створення сприятливої статистики,коли співробітники правоохоронних органів прагнуть забезпечити кількісні показники, а не якість роботи і бояться допустити помилки (часто цілком обґрунтовано, оскільки затягування з

розслідуванням або закриття справи за реабілітуючими обставинами може привести до службових стягнень співробітникам правоохоронних органів). Тому, з 314 кримінальних справ про торгівлю людьми, порушених протягом 1998-2002 років, лише за 217 закінчено досудове розслідування.

Більшість опитаних правоохоронців скаржаться на недостатність розробок з методики розслідування торгівлі людьми в науковій літературі (91,6% слідчих та 85,5% оперативних працівників). Відповідно 81,1% та 80,3% опитаних вважають за потрібне формування окремої методики розслідування торгівлі людьми.

Як злочин міжнародного характеру, торгівлю людьми вивчали І.П. Бліщенко, Л.Н. Галенська, О.Г. Горбунова, В.О. Іващенко, Д.В. Ільман, Н.І. Карпачова, І.І. Карпець, К.Б. Левченко,І.І. Лукашук, В.М. Набока, В.В. Неволя, А.В. Наумов, В.П. Панов, Ю.О. Решетов. Про торгівлю людьми транснаціональними злочинними групами писали в наукових працях Г.О. Зорін, В.Є. Емінов, В.І. Куліков, Б.В. Лизогуб, В.В. Лунєєв, А.С. Овчинський, В.С. Овчинський, С.С. Овчинський, М.П. Яблоков.

Таким чином, спеціальних наукових розробок, у яких би комплексно досліджувались проблеми криміналістичної методики розслідування торгівлі людьми, дотепер немає. Враховуючи вищевказане, криміналістичний аналіз таких злочинів та створення на його підставі ефективних рекомендацій щодо виявлення, розкриття та розслідування вбачається досить актуальним.

Актуальність теми дослідженнязумовлена потребами практики протидії злочинності та криміналістичної науки у комплексному вивченні та розв’язанні проблем методики розслідування торгівлі людьми. Важливість наукової розробки цієї теми викликана тим, що комплексне її дослідження на підставі вивчення даних судово-слідчої практики у поєднанні з досягненнями вітчизняних та зарубіжних наук правового циклу дозволить запропонувати практиці нові прийоми боротьби з цією групою злочинів, що відповідатимуть сучасному рівню розвитку науки та повинні стати практичним інструментарієм для слідчих та оперативних працівників.

Для розслідування торгівлі людьми на перший план виступають ознаки способу вчинення злочину, які відбиваються у комплексі різноманітних матеріальних та ідеальних слідів, що дозволяє зорієнтуватися у вчиненому діянні та намітити найбільш оптимальні методи його розслідування. Розуміння закономірних зв'язків між системою слідів та іншими елементами криміналістичної характеристики торгівлі людьми надає можливість правильно визначити методичну схему розслідування

В структурі криміналістичної характеристики торгівлі людьми особа потерпілого відіграє важливу роль як джерело фактичної інформації, що має організаційне і тактичне значення для виявлення та розкриття зазначеної категорії злочинів. Це пояснюється такими обставинами: а) певної вибірковості дій злочинця, що вказують на взаємозв'язок між особливостями його особи і особи потерпілого; б) наявністю і характером відношень між потерпілим і злочинцем, які впливають на способи вчинення злочину.

Розглянуті у роботі питання про структуру злочинних груп, розподіл ролей між співучасниками, способи зв'язку, прийоми конспірації, форми протидії правоохоронним органам є важливою складовою криміналістичної характеристики торгівлі людьми і повинні обов'язково враховуватись при розслідуванні цих злочинів, плануванні й проведенні окремих слідчих дій та потребують подальшої розробки.

Необхідність включення до методики розслідування торгівлі людьми етапу виявлення ознак злочину обумовлена, насамперед, специфікою механізму вчинення торгівлі людьми та особливостями одержання первинної інформації, підвищеною латентністю цього виду злочину, складністю виявлення його ознак, а також тією обставиною, що переважна більшість цих злочинів виявляється безпосередньо органом дізнання.

Ефективність розслідування торгівлі людьми залежить від того, наскільки діяльність слідчого та взаємодіючих з ним органів дізнання відповідає особливостям злочину та обстановки, що складається під час розслідування. Така відповідність насамперед багато в чому визначається чітким уявленням про обставини, які підлягають встановленню, що, в свою чергу, є кінцевою метою розслідування.

Визначення типових слідчих ситуацій і розробка на цій основі рекомендацій з методики розслідування торгівлі людьми необхідні для правильної побудови слідчих версій, визначення напрямку подальшого розслідування, виявлення обставин, що мають значення для справи, вибору комплексу та черговості слідчих дій.

Одним з перспективних напрямків оптимізації і підвищення ефективності розслідування торгівлі людьми є дослідження і подальша розробка типових версій. Використання систем типових версій вносить у розслідування елемент точності, повноти розслідування, допомагає слідчому проаналізувати відомі йому аналогічні ситуації і відібрати підходящі під конкретний випадок.

Узагальнення практичного досвіду свідчить, що однією з вирішальних умов підвищення ефективності розкриття і розслідування торгівлі людьми є постійно діючі слідчо-оперативні групи. В таких групах ефективна тактична взаємодія співробітників досягається розробкою процесуальних дій і оперативно-розшукових заходів з конкретизацією завдань і обов'язків кожного з учасників на певному етапі розслідування. У свою чергу, організаційна взаємодія забезпечується вертикальними зв'язками підпорядкування і горизонтальними зв'язками інформаційного обміну та співробітництва.

ПРАВОВІ ОСНОВИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Слухач магістратури НАВС **Донченко Д.О.**
Науковий керівник: начальник кафедри економічної безпеки, кандидат юридичних наук, доцент **Герасименко Л.В.**

Нормативно-правове закріплення грошово-кредитної політики в українському законодавстві з′явилось не відразу з набуттям Україною незалежності, а в процесі формування власного законодавства і самої грошово-кредитної політики, яка

в умовах Радянського Союзу так і не сформувалась в єдиний напрямок діяльності і наукову категорію.

Практично вперше на конституційному рівні вона була закріплена в Конституційному Договорі між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України, ст. 34 якого встановлювала, що "у питаннях, пов'язаних із проведенням грошової кредитної політики Кабінет Міністрів України погоджує свої дії з Національним банком України, на який покладаються функції визначення і проведення цієї політики."

В подальшому основні положення щодо грошово-кредитної політики визначено у Конституції України та розділі IV Закону України "Про Національний банк України" (ст. 24 – 31).

Згідно визначення Господарського кодексу України ″грошово-кредитна політика, спрямована на забезпечення народного господарства економічно необхідним обсягом грошової маси, досягнення ефективного готівкового обігу, залучення коштів суб'єктів господарювання та населення до банківської системи, стимулювання використання кредитних ресурсів на потреби функціонування і розвитку економіки″.

Питання про поняття грошово-кредитної політики має методологічне значення і в практиці та економічній науці є доволі дискусійним. В економічній літературі, зокрема, в працях ″Гроші і кредит″ та в роботі Адамика Б.П. розглядається два підходи до розуміння грошово-кредитної політики, обсягу цього поняття. В цих роботах відмічається занадто вузьке трактування грошово-кредитної політики, яке дають деякі американські вчені, які розглядають грошово-кредитну політику лише як засоби впливу на кількість грошей в обороті. В той же час представники іншої точки зору визначають її розширено – як один із секторів економічної політики вищих органів державної влади, - і включають до грошово-кредитної політики всі заходи

держави політичного характеру, які стосуються монетарної сфери.

Як власний варіант розуміння суті грошово-кредитної політики автори підручника ″Гроші і кредит″ пропонують її визначення ″як комплексу взаємозв'язаних, скоординованих на досягнення заздалегідь визначених суспільних цілей, заходів щодо регулювання грошового обороту, які здійснює держава через центральний банк".

Проф. Лютий І. О. визначає грошово-кредитну політику як ″сукупність заходів і інструментів впливу, спрямованих на регулювання грошової пропозиції, рівня процентних ставок, об'ємів кредитів, що в цілому призводить до змін макроекономічних показників″. Дане визначення, очевидно, є одним із найбільш прийнятних, оскільки в ньому зосереджено найбільш суттєві моменти щодо грошово-кредитної політики і проведено її зв'язок із макроекономічними показниками.

В найбільш широкому розумінні грошово-кредитна політика як один із напрямків економічної політики виступає здебільшого в процесі розгляду вищими ешелонами влади всіх питань грошового характеру, банківської системи та ін.

Грошово-кредитна політика своєрідно поєднується із державним управлінням і регулюванням у грошово-кредитній сфері, що являє собою відносно відокремлену систему суспільних економічних відносин, яка в той же час міцно пов'язана із усіма галузями економіки і соціальної сфери. Цільовими орієнтирами грошово-кредитної системи є забезпечення всіх галузей господарювання і соціальної сфери необхідними грошовими коштами.

Для переважної більшості втручання держави у банківську сферу стало настільки невід′ємною частиною загальноприйнятої системи, що пропозиції про відмову від нього викликало б тільки насмішки.

Разом з тим в літературі з банківського права відмічається, що під впливом тенденцій, характеру економіки,

політичної системи, навіть теоретичних уявлень складаються банківські системи, які сполучають жорстку централізацію по одних сферах і децентралізацію по інших. Цікаву думку з приводу меж втручання держави у ринкові відносини висловлює Б. К. Іришев: «використання стабільної грошово-кредитної системи є основною задачею державних органів у тій мірі, в якій ринок, наданий сам собі, не може призвести до такої структури».

Специфіка відносин в грошово-кредитній сфері вимагає спеціального, професіонального управління і особливої політики, які може здійснювати лише центральний банк країни - Національний банк України. Тому, на мою думку, в правовому аспекті передача Національному банку України функцій організації і здійснення грошово-кредитної політики виглядає як делегування повноважень зі сторони Верховної Ради України, передбачене Конституцією і Законом України ″Про Національний банк України". При цьому здійснення (реалізація) грошово-кредитної політики в будь-якому випадку залишається за НБУ, а делегованими є повноваження по розробці самої політики і прийняттю основних засад грошово-кредитної політики на наступний рік. Цю ж думку стверджує і В. Л. Кротюк: "Національний банк України є органом держави із спеціальним статусом, якому закон делегував владні повноваження і який не входить до будь-якої з гілок державної влади".

Висновок із цього полягає в тому, що грошово-кредитна політика є різновидом загальнодержавної політики, а це вимагає закріплення в законодавстві відповідних організаційно-правових форм. В ще більшій мірі загальнодержавний характер грошово-кредитної політики проявляє себе при розгляді питань співвідношення її із іншими напрямками політики.

Грошово-кредитна політика тісно пов’язана з іншими напрямками державної політики, перш за все, з економічною.

ПРАВОВА ПРИРОДА САНКЦІЙ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Студент 4-К курсу юридично-психілогічного факультету ННІ заочного навчання НАВС **Дричик Н.В**

В цивілістичній доктрині, сформувалися дві позиції щодо тлумачення поняття відповідальності. С.Братусь, О.Йоффе, Р.Халфіна та ін. пов'язували відповідальність із застосуванням примусових заходів за вчинене правопорушення (ретроспективна відповідальність). Б.Назаров, П.Недбайло, М.Строгович, В.Венедиктов та ін. розглядали відповідальність, як більш ширшу категорію, яка включає в себе не лише негативний (ретроспективний), але й позитивний (перспективний) аспекти.

Ретроспективна юридична відповідальність, визначається як специфічні правовідносини між державою і правопорушником, що виникають внаслідок державно-правового примусу, і характеризується засудженням протиправності діяння суб'єкта, з покладенням на нього обов'язку перетерпіти певні позбавлення та несприятливі наслідки особистого, майнового і організаційного характеру.

Під змістом позитивної юридичної відповідальності, підкреслюють науковці, слід розуміти такий зв'язок, в рамках якого держава, діючи від імені суспільства, формує абстрактний обов'язок всіх суб'єктів виконувати конкретні юридичні обов'язки, в яких якби закладена достатньо широка за обсягом вимога виконання певних правових обов'язків і дотримання правових заборон. Тобто позитивна відповідальність передбачає свідоме, відповідальне ставлення індивідів до своїх вчинків, способу життя, роботи – тобто, це основа такої поведінки суб'єктів, яка виключає порушення правових приписів.

Цивільно-правова відповідальність, за усіма критеріями, належить до ретроспективної юридичної відповідальності: її виникнення пов'язується, перш за все, із порушенням охоронюваних законом майнових прав та інтересів фізичних або юридичних осіб, і полягає у відшкодуванні завданої шкоди або поновленні порушеного стану. Тому, цивільно-правова відповідальність, як правило, носить майновий характер:

застосування цивільно-правових заходів призводить до зменшення майнової сфери правопорушника.

Оскільки, цивільно-правова відповідальність є одним із видів юридичної відповідальності, то закономіриним є те, що на неї поширюються загальні положення про юридичну відповідальність. Спільним для всіх видів юридичної відповідальності є те, що до порушника чужих прав застосовуються санкції, під якими закон розуміє заходи впливу, які можуть бути застосовані до правопорушника компетентними державними органами.

Розрізняють санкції, що застосовуються галузями приватного і публічного права. Характерним для більшості санкцій приватного права є їх правопоновлюючий, компенсаційний характер, хоча можуть мати місце і штрафи, каральні функції, характерні для публічно-правових санкцій (ст.ст.230, 231, 354 ЦК України). На думку деяких науковців, характерними для більшості санкцій приватного права є їх правопоновлюючий, компенсаційний характер. Публічно-правові санкції, як правило, виконують штрафні, каральні функції. Хоча, цей поділ дещо умовний, проте він відповідає системі й особливостям правового регулювання суспільних відносин у сферах приватного і публічного права. Більшість санкцій, що застосовуються у цивільному праві, законодавець відносить до способів захисту прав та інтересів особи, застосування яких, як правило, не спричиняє для боржника додаткових негативних наслідків майнового характеру, а лише поновлює порушений майновий стан кредитора. Це – визнання права, визнання правочину недійсним при застосуванні двосторнньої реституції, припинення дій, які порушують право, зміна чи припинення правовідношення, яке існувало до порушення, та деякі інші.

Розглядаючи поняття цивільно-правової відповідальності та санкцій у цивільному праві, слід також наголосити, що питання про сутність санкціїї та її співвідношення з поняттям відповідальності і до теперішнього часу залишається дискусійним. Зазначаючи, що санкція безпосередньо пов’язана з вимогою певної поведінки, яка міститься у правовій нормі, О.Лейст наголошував, що у юридичному обов’язку відображено вимогу належної поведінки, а санкція – спосіб державного

примусу до виконання (додержання) цієї вимоги, загроза примусом на випадок її порушення. Стосовно цивільно-правових відносин, О.Красавчиков під санкцією розумів, встановлену законом міру майнових або інших правових невигідних наслідків для особи, які застосовуються в разі недодержання закону, невиконання прийнятих зобов'язань, заподіяння шкоди або за наявності інших передбачених законом підстав. Так, зокрема, санкцією в цьому розумінні є примус до виконання обов'язку в натурі – у разі невиконання зобов'язання передати індивідуально-визначену річ у власність або користування кредиторові, останній має право вимагати відібрання цієї речі у боржника і передати її йому, кредиторові.

Таким чином, цивільно-правову відповідальність можна розглядати як різновід санкції, тобто, покладення на правопорушника, заснованих на законі невигідних правових наслідків, які виявляються у позбавленні його певних прав або в заміні невиконаного обов'язку, новим, або у приєднанні до невиконаного обов'язку нового додаткового.

ОЗНАКИ ІНСЦЕНУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ЗАСТРАХОВАНИМ АВТОТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ

Курсант 201 навчального взводу **Дулкай І.І.**
Науковий керівник: старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування, кандидат юридичних наук **Брисковська О.М.**

Шахрайство у сфері страхування автотранспортних засобів є новим явищем у структурі сучасної злочинності, сукупні збитки від якого в більшості країн Європи сягають десятки мільярдів доларів щорічно. За оцінками Ліги страхових організацій України, на вітчизняному ринку автострахування вчиняють понад 70% усіх страхових шахрайств.

Зазначений сегмент, порівняно з іншими видами страхування, характеризується найбільшою динамікою, що визначає кілька чинників: по-перше, останніми роками суттєво збільшилася кількість транспортних засобів у вітчизняному автопарку; по-друге, позначається запровадження на

законодавчому рівні обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Настання страхових випадків з автомобілями, зокрема факти незаконного заволодіння не викликають особливих підозр у правоохоронних органів та страхових компаній, які здебільшого обмежуються проведенням формальних перевірок за фактами виявленого злочину.

Особливістю цієї ситуації є взаємодія слідчого та співробітників оперативних підрозділів з представниками страхової компанії.

Ознаками, що вказують на можливе інсценування незаконного заволодіння застрахованим автомобілем, слід вважати такі:

незадовго до звернення страхувальника про незаконне заволодіння мала місце суттєва зміна умов страхування автомобіля;

страхувальник має серйозні матеріальні ускладнення;

автомобіль застрахований від аналогічних ризиків у декількох страхових компаніях;

виявлено факт документальної фальсифікації договору страхування;

несвоєчасне звернення до органів внутрішніх справ та страхової компанії із заявою про незаконне заволодіння;

місце незаконного заволодіння автомобілем розташовано неподалік від розважальних закладів або це сталося в нічний час під час свят (може свідчити про приховування ДТП);

об'єкт страхування перебував у знайомих (родичів) страхувальника;

незаконне заволодіння автомобілем сталося в районі, у якому працюють знайомі (родичі) заявника (правоохоронні органи, страхова компанія);

немотивована зміна безпосередньо перед страховим випадком місця зберігання автомобіля;

відсутність у потерпілого всіх або окремих комплектів ключів від автомобіля або гаража;

автомобіль незадовго до події зазнав значних змін щодо погіршення його стану (унаслідок ДТП, пожару, розукомплектування тощо);

показання заявника не відповідають обстановці місця події, відсутні сліди потрапляння до автомобіля, немає свідків злочину.

У такій ситуації слід додатково допитати представників страхової компанії (страхових агентів, представників служби безпеки та експертів), одержати тимчасовий доступ до відповідної документації.

У разі підтвердження версії про інсценування страхової події слід визначити подальше спрямування розслідування з урахуванням взаємодії слідчого з оперативними працівниками, спеціалістами страхової компанії та експертами.

Так, наприклад, до чергової частини Деснянського РУ ГУ МВС України в м. Києві звернувся громадянин К. із заявою про незаконне заволодіння невідомими особами його застрахованим автомобілем "Opel Omega" зі стоянки біля приміщення кінотеатру. У результаті спільних дій працівників карного розшуку та страхової компанії за заявою К. встановлено, що вказаний автомобіль, який кілька днів тому потрапив у ДТП, перебуває у м. Бровари Київської області в гаражі у знайомого К.

Певну специфіку має допит потерпілого у разі перевірки версії про його участь в інсценуванні незаконного заволодіння автомобілем з метою одержання страхового відшкодування. Ймовірний перехід цього суб'єкта з категорії потерпілого до категорії підозрюваного пов'язаний з виявленням слідчим негативних обставин, які б вказувати на ознаки шахрайства.

Підготовка до допиту потерпілого (можливого інсценувальника), окрім з'ясування зазначених вище обставин, включає: аналіз показань, які особа давала раніше; вивчення протоколів допитів свідків (працівників страхових компаній) та матеріалів проведення інших слідчих (розшукових) дій.

Допит доцільно проводити у приміщенні ОВС, в окремих випадках для участі в допиті доцільно залучати представників страхової компанії, а також заздалегідь приготувати наявні у справі речові докази та документи для пред'явлення допитуваному.

Як свідчать матеріали кримінальних проваджень, ефективними тактичними прийомами допиту інсценувальника є такі: деталізація свідчень у поєднанні з повторним допитом

(аналіз суперечностей у свідченнях, наданих у різний час, та стосовно інших доказів, зібраних у справі); послідовне пред'явлення доказів (протоколів допитів співучасників та свідків, речові докази, висновки експертиз); створення у допитуваного уявлення про обізнаність слідчого.

Одним з напрямів перевірки цієї версії є встановлення алібі "потерпілого". Нерідко злочинці повідомляють органам розслідування, що їх не було на місці події у той момент, коли вона трапилась. Відтак, при перевірці алібі заявника про незаконне заволодіння застрахованим автомобілем, поряд із загальними вимогами, слід враховувати такі особливості: у проміжок часу, заявлений як страховий випадок, заявника дійсно може не бути на місці події, а застрахований транспортний засіб – заздалегідь прихований; здебільшого алібі заявника заздалегідь ретельно готується та узгоджується з можливими показаннями інших осіб (співучасників інсценування) та особливостями місця й часу, про які йдеться в заяві; інсценування незаконного заволодіння застрахованим автотранспортним засобом нерідко вчиняють співучасники заявника без його участі; мають місце випадки, коли заявник добросовісно помиляється щодо вчинення злочину (в інсценуванні беруть участь зацікавлені працівники страхових компаній, співвласники автомобіля тощо).

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ КОШТІВ ЗДОБУДИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Курсант 408 навчальної групи **Дуков Р.А.**
Науковий керівник: начальник кафедри економічної безпеки кандидат юридичних наук **Герасименко Л.В.**

В Україні з перших років незалежності питання боротьби з кримінальним обігом грошей не залишалися поза увагою, було вжито низку законодавчих кроків у напрямку боротьби з відмиванням незаконних доходів.

З набуттям Україною членства в Раді Європи (у 1995 році) було розпочато процес приєднання до основних європейських

конвенцій з питань кримінального судочинства. Найважливішими документами цієї сфери є Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах.

Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20 грудня 1988 р., яка отримала назву – Віденська конвенція, що вперше дала визначення поняттю "відмивання грошей" у міжнародному праві. Також стала першим універсальним міжнародним договором, що передбачає розвиток співробітництва в боротьбі з відмиванням коштів.

Директива Ради ЄС від 10.06.1991р. щодо запобігання використанню фінансової системи для відмивання коштів містить заборону на ці дії і програму заходів у сфері фінансів, спрямованих на запобігання відмиванню грошей і розвиток співробітництва фінансових установ і правоохоронних органів.

Верховна Рада України ратифікувала Європейську конвенцію про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, 17 грудня 1997 р.

Конвенція Ради Європи (Страсбурзька) про відмивання, виявлення, вилучення і конфіскацію доходів від злочинної діяльності набрала чинності в Україні 1.05.1998 р. Конвенція регулює три основні види питань:

- зближення кримінально-правової оцінки відмивання коштів у законодавстві держав-учасниць;
- зближення національних заходів, спрямованих на боротьбу з відмиванням коштів;
- форми і процедури міжнародного співробітництва в боротьбі з відмиванням коштів.

Постановою Кабінету Міністрів і Національного банку України від 28 серпня 2011 р. органам виконавчої влади, банківським та іншим фінансовим установам було доручено керуватися у своїй діяльності Сорока рекомендаціями FATF.

У 2012 р. Україною ратифіковано Європейську конвенцію про боротьбу з тероризмом.

Не менш важливим етапом розвитку національного законодавства з протидії відмиванню грошей стала ратифікація

4 лютого 2004 р. Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності.

У вересні 2011 р. на пленарному засіданні FATF було визнано, що вжиті Україною заходи з боротьби у сфері відмивання кримінальних доходів є недостатніми.

За оцінками фахівців FATF, на той час Україна частково чи повністю відповідала основним критеріям, за якими визначаються країни, що не співпрацюють у сфері боротьби з відмиванням коштів ("чорний список", NCCT). Йшлося про необхідність суттєвого поліпшення системи протидії відмиванню коштів. З-поміж недоліків було названо неефективність державної системи доведення інформації про операції, що підлягають фінансовому моніторингу, до уповноваженого органу — фінансової розвідки. Інші претензії стосувалися недостатньої ідентифікації клієнта та неналежногоїїінансування боротьби з відмиванням коштів, здобутих злочинним шляхом. Особливо наголошувалося на відсутності спеціального закону, спрямованого на боротьбу з відмиванням коштів.

Президент України своїм Указом від 10 грудня 2001 р. № 1199 "Про заходи щодо запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" доручив Кабінету Міністрів України утворити у складі Міністерства фінансів України Державний департамент фінансового моніторингу зі статусом урядового органу державного управління, затвердити Положення та вирішити питання, пов'язані із забезпеченням його діяльності.

На виконання цього Указу постановою Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 р. № 35 утворено Державний департамент фінансового моніторингу, що діє у складі Міністерства фінансів України. Постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2002 р. № 194 затверджено Положення про Державний департамент фінансового моніторингу.

Починаючи з 2002 року, спільними рішеннями Кабінету Міністрів України та Національного банку затверджуються щорічні Програми протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Ці Програми передбачають вжиття скоординованих заходів нормативно-правового, організаційного, методичного характеру з метою забезпечення імплементації Сорока рекомендацій FATF в національне

законодавство, створення умов для співробітництва правоохоронних органів з фінансовими установами, а також міжнародного співробітництва. Своєчасне виконання передбачених Програмами заходів постійно контролюється урядом держави.

Наприкінці 2002 р. було прийнято Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" (далі — базовий закон). Він у цілому відповідав міжнародним стандартам у сфері боротьби з кримінальними доходами, в тому числі Віденській та Страсбурзькій конвенціям, Директивам ЄС про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів.

Прийняття базового закону стало правовим інструментом, що дозволив значно вдосконалити інше законодавство в сфері надання фінансових послуг. З метою створення цілісної, внутрішньо узгодженої нормативно-правової бази були внесені необхідні зміни до законів, що регулюють діяльність на ринку фінансових послуг.

Законом від 6 лютого 2003 р. було внесено зміни до Законів України "Про банки і банківську діяльність" та "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", останні зміни були внесенні 18.09.2012 р. Зокрема, були встановлені вимоги щодо правил та програм внутрішнього фінансового моніторингу банків та інших фінансових установ, заборони анонімних (номерних) рахунків. Банкам були надані повноваження отримувати для ідентифікації клієнтів дані як від самих клієнтів, так і віддержавних органів. Було встановлено п'ятирічний термін зберігання документів про здійснення операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, та результати ідентифікації їх учасників.

Було доповнено Кодекс України про адміністративні правопорушення статтею 166-9, яка встановила адміністративну відповідальність за порушення законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

У подальшому також було внесено зміни до Кримінального кодексу України. Так, статтю 209 було викладено в новій редакції (розширено ознаки злочину

"Легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом").

Кримінальний кодекс також було доповнено статтею 209-1 "Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом", згідно з якою повторне умисне неподання або подання завідомо недостовірної інформації про операції, що підлягають фінансовому моніторингу, а також розголошення відомостей про них визнається кримінальним злочином.

Постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 644 затверджено порядок реєстрації фінансових операцій суб'єктами первинного фінансового моніторингу та порядок надання інформації Держфінмоніторингу.

Постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 646 затверджено порядок взяття на облік Держфінмоніторингом фінансових операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.

Держфінмопіторингом видано наказ від 24 квітня 2003 р. № 40 "Про затвердження Вимог до організації фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії запровадженню в легальний обіг доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму", яким встановлено вимоги до внутрішніх процедур суб'єктів фінансового моніторингу.

Наказом Держфінмоніторингу від 12 травня 2003 р. № 46 затверджено "Вимоги до кваліфікації працівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу, відповідального за проведення фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії запровадженню в легальний обіг доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму".

Також, у травні 2003 р. затверджено наказ Держфінмоніторингу № 48 "Про затвердження деяких форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкції щодо їх заповнення".

Таким чином, було проведено необхідну підготовку до початку дії базового закону. Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" набрав чинності з 12 червня 2003 р. останні зміни внесені до Закону в 2011 р. .Внесення змін до Закону

України „Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" обумовлене не тільки впровадженням міжнародних стандартів, а й необхідністю реалізації досвіду Держфінмоніторингу і всіх суб'єктів фінансового ринку.

ВДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ОВС ЗЛОЧИНАМ З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Курсант 202 навчального взводу Донецького юридичного інституту МВС України **Жеміла В.В.**
Науковий керівник: викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук **Меживой О.В.**

Ми вважаємо, що нашій країні треба звертати увагу на світові тенденції розвитку високотехнологічної злочинності та переймати в інших країн досвід та знання в цій галузі. Міністерство внутрішніх справ України, зокрема, в своїх нормативно-правових актах, зосереджує увагу на якісно новому рівні діяльності по вдосконаленню тактики і методики розкриття та розслідування злочинів, ставить перед собою завдання запровадити в практику діяльності передових вітчизняних та зарубіжних форм і методів роботи.

Згідно з відомчою інформаційною політикою це завдання нерозривно пов'язано з формуванням інформаційного середовища органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, що складається з відомчих інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури правоохоронних органів. Ефективність інформаційного середовища правоохоронних органів України забезпечується за рахунок комплексного, системного підходу до вирішення проблем техніко-технологічного та соціально-політичного характеру. В цьому аспекті не аби яку роль відіграють новітні досягнення в сфері інформаційно-аналітичного забезпечення службово-бойової діяльності ОВС, висвітлення яких має стати запорукою ефективної протидії злочинності. У 2005 р. Верховною Радою

України була ратифікована Конвенція про кіберзлочинність. Цей документ спрямований на зупинення злочинних дій проти конфіденційності, цілісності й доступності комп'ютерних систем, мереж і комп'ютерних даних, а також зловживання такими системами, мережами і даними, шляхом встановлення кримінальної відповідальності за таку поведінку.

Необхідно не тільки встановити відповідальність за такі дії, а ще и забезпечити відповідну кадрову та наукову підготовку в ОВС. Належне кадрове забезпечення протидії кіберзлочинності органами внутрішніх справ передбачає організацію добору, навчання, розстановки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів внутрішніх справ у сфері протидії кіберзлочинам.

Необхідність науково-методичного забезпечення протидії кіберзлочинам є умовою ефективності і засобом досягнення мети такої діяльності. Значення науково-методичного забезпечення будь-якого процесу важко переоцінити, адже методики є моделями організації та виконання роботи в різних сферах діяльності й на різних рівнях, тому значна залежність результату діяльності від якості побудованої моделі є більш ніж очевидною.

Пріоритетними напрямами наукового забезпечення у сфері протидії ОВС злочинам з використанням комп'ютерних технологій на сьогодні визначено наступні:

−розслідування комп'ютерних злочинів;

−проблема боротьби з кіберзлочинністю та шляхи її вирішення в органах внутрішніх справ України (за рекомендаціями Конвенції Ради Європи про кіберзлочинність);

−теорія і практика боротьби зі злочинами у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), комп'ютерних систем і мереж в органах і підрозділах внутрішніх справ України;

−проблеми розкриття оперативними підрозділами ОВС злочинів у сфері використання комп'ютерної інформації;

−особливості розслідування шахрайств, вчинених за допомогою Інтернету;

−виявлення, документування та розслідування злочинів, вчинюваних з використанням високих технологій.

Особливості виявлення та розкриття розслідування окремих злочинів, пов'язаних із використанням комп'ютерної техніки, передбачає створення методик такої діяльності, розробку рекомендацій для працівників органів внутрішніх справ. Ефективність профілактики подібних злочинів залежить від належної правосвідомості громадян, тому необхідна розробка методичних матеріалів для населення в галузі дотримання заходів безпеки у кіберпросторі.

МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ ПРАЦІВНИКАМИ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ОВС ПРИ ВИКОНАННІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ

Курсант 4-го курсу курсу **Задвірна А.В.**
Науковий керівник: старший викладач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування **Камінський В.П.**

Спілкування - це складний багатоплановий процес установлення та розвитку контактів між людьми, що породжується потребами у спільній діяльності і включає обмін інформацією, сприймання й розуміння іншої людини , вироблення єдиної стратегії взаємодії .
Спілкування є невід'ємною частинкою всього суспільства та його свідомості, завдяки спілкуванню люди навчилися виражати свої почуття , емоції , невдоволення та уподобання.
Спілкування в ОРД, як і в інших видах діяльності, відбувається на внутрішньому та зовнішньому відомчо-функціональному рівнях, а тому його можна диференціювати на внутрішнє (переважно організаційно-управлінського характеру) та зовнішнє, що передбачає безпосередню практичну реалізацію заходів ОРД.
Пізнання психологічних основ оперативного спілкування має двояке значення. По-перше, відомості про характер і зміст спілкування об'єктів оперативного інтересу є джерелом цінної

оперативно-розшукової інформації про кримінальні наміри та події, які відбуваються в злочинному середовищі.

Спілкування починається із зовнішнього сприймання і інформування першого враження. Позитивний вплив справляють ознаки уваги й інтересу до людини , впевненість у собі, естетична привабливість ; негативно впливають емоційна напруженість, багатослів'я, квапливість, реагування на висловлювання співбесідника. Цей процес зовні виглядає стихійним, але він має свої закономірності та може бути достатньою мірою упорядкований і прогнозований завдяки попередньому вивченню особистості.

Основним завданням правоохоронних органів є захист прав людини та встановлення істини, що практично неможливо втілити у практику без проведення результативного спілкування працівників оперативних підрозділів при виконанні своїх функціональних обов'язків. Саме таке спілкування має важливе профілактичне значення.

Особливого значення у практичній діяльності оперативних працівників набуває вивчення конкретної людини, отримання необхідної інформації, переконання в чомусь тощо. Тобто, дуже важливим є вміння оперативного працівника правильно спілкуватися, правильно проводити опитування, в результаті чого він матиме можливість взяти ініціативу в розмові у свої руки, викликати ту лінію поведінки, яка буде вигідна для нього, та зробити це так, щоб особа, з якою проводиться розмова і не здогадалась про істині наміри та ціль розмови. Тому, питання, що стосується такого результативного спілкування потребує глибокого теоретичного осмислення, систематизації та узагальнення існуючого матеріалу, що й обумовлює його актуальність.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ КРАЇНИ

Курсант 408 навчальної групи **Зезека О.І.**
Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки, кандидат юридичних наук **Томма Р.П.**

Поняття тіньової економіки фахівцями визначається неоднозначно. У закордонній літературі приводиться цілий ряд дефініцій, що у деталях мають розбіжності. Їхнє узагальнення, а також вивчення вітчизняного досвіду, дозволяє окреслити межі тіньової економіки сферою діяльності визначеного контингенту, що займається напівлегальним чи цілком прихованим бізнесом. Продукція такого бізнесу не контролюється органами державної влади, не враховується офіційною статистикою і з цих причин не може бути включеною у валовий внутрішній продукт, а головне - результати такого бізнесу не оподатковуються і не можуть бути джерелом поповнення державного бюджету. У першу чергу звертає на себе увагу існуюча розмаїтість термінів, що використовуються для визначення поняття тіньової економічної діяльності.

З західної літератури в наше життя їх перекочувало досить багато: “тіньова економіка”, “неформальна економіка”, “прихована економіка”, “неофіційна економіка”, “вторинна економіка”, “чорна економіка”, “таємна економіка”, “підпільна економіка”, “нелегальна економіка”, “контрекономіка”, “друга економіка”, “чорний ринок” і т.п. Такий численний набір термінів не випадковий і відображає не стільки відсутність єдності в розумінні суті даного питання, скільки різні аспекти і структурні складові тіньовий економіки, а також підкреслює внутрішню якісну складність цього феноменального явища суспільного життя.

Одна з причин виникнення широкого спектра тлумачень такого поняття як тіньова економіка, викликана двозначністю, що міститься в самому терміні. З одного боку, у ньому вбачається нелегальний і кримінальний початок, а з іншого боку – стверджується, що мова йде все-таки про економіку і пов'язані з нею виробничі відносини.

Деякі вчені вважають, що тіньова економіка, пронизуючи макро- і мікроструктуру економіки, виступаючи її складовою частиною і не підкорюючись регламентації діючого законодавства, нібито випадає зі сфери дії економічних законів. У дійсності вона функціонує і розвивається за такими ж економічними законами, як і офіційна економіка.

По-різному визначають фахівці і роль тіньової економіки в суспільстві. Деякі вчені вбачають у тіньовій економіці небезпеку для економічного розвитку багатьох держав і світової економіки в цілому, інші – заперечують суспільну небезпеку тіньової економіки, вважаючи її природним доповненням національних економічних систем. Одні впевнені в можливості і повній легалізації шляхом проведення економічних перетворень у суспільстві, інші ототожнюють її лише з кримінальними видами діяльності і вважають за необхідне вести з нею непримиренну боротьбу до повного знищення.

Як органічна складова економіки будь-якого суспільства, тіньова економіка є господарсько-комерційною діяльністю, що унаслідок визначених причин, намагається уникнути державного обліку і контролю. При цьому, між офіційною економікою і її "тінню" існує досить розмита межа, і критерії виділення тіньової економіки в порівняно локальний сектор господарювання мають не стільки економічний, скільки соціально-правовий характер.

Характерним є те, що формування її складових відбувається в звичайному середовищі в умовах свідомого чи неусвідомленого сприяння з боку держави, що полягає в прийнятті таких нормативних актів, які у кінцевому рахунку і забезпечують необхідні основи для її існування. Вірність даного твердження витікає з наступних особливостей тіньової економіки:

- тіньова економіка зароджується в надрах нормативно-правового поля, коли встановлені державою регулюючі норми не відповідають дії об'єктивних економічних законів, не мають надійних механізмів контролю за дотриманням діючого законодавства; коли дії законодавчих і виконавчих структур державної влади вступають у протиріччя з об'єктивними економічними законами;

- в умовах, коли держава через свої представницькі структури має найвищі повноваження в законотворчій, правоохоронній і виконавчій діяльності, саме зародження і поширення тіньової економіки вказує на терпимість держави до цього явища, що виникає внаслідок непогодженості намірів і дій різних галузей влади щодо розвитку окремих сфер;

- основою функціонування тіньової економіки є безоплатне використання суспільної власності: основних фондів, сировини, енергоносіїв, транспортних шляхів, трудових ресурсів;

- тіньова економіка служить збагаченню визначеного кола людей за рахунок обкрадання всього суспільства і, у першу чергу, за рахунок джерел, що забезпечують фінансове наповнення державного бюджету.

Велику кількість визначень поняття «тіньова економіка» можна розділити на дві основні групи.

Перша група визначає тіньову економіку як протиправну діяльність, що здійснюється в інтересах злочинних структур.

Друга група визначає тіньову економіку як економічну діяльність, що не враховується державними органами.

Для усунення протиріч, визначення тіньової економіки має охоплювати весь спектр можливих складових і видів діяльності, що відносяться до цього явища.

У зв'язку з цим, більш правильним буде визначення: “Тіньова економіка – це економічна діяльність, що не враховується і не контролюється офіційними державними органами, і спрямована на одержання доходу шляхом порушення діючого законодавства ”.

Таке визначення тіньової економіки охоплює її чотири складових блоки:

- неприхована від державних органів економічна діяльність, що через об'єктивні і суб'єктивні причини не враховується, не контролюється і не оподатковується;

- легальна економічна діяльність, у процесі якої відбувається повне чи часткове ухиляння від сплати податків, зборів, штрафів і інших обов'язкових платежів. Тобто суб'єкт тіньової економічної діяльності одержує додатковий доход шляхом порушення діючого законодавства;

- незаконна, навмисно приховувана від державних органів економічна діяльність;

- діяльність, спрямована на одержання доходу шляхом скоєння чи сприяння у скоєнні злочинів.

Тіньова економіка не є якісно однорідною як по своїм структурним складовим, так і по кінцевим наслідкам їхнього впливу на соціально-економічні процеси і відносини. Тому дуже важливо максимально чітко визначити її структуру, тобто з'ясувати, які найбільш характерні види економічної діяльності можуть включатися до складу тіньової економіки.

З огляду на різні думки і підходи вчених до даного питання, з метою спрощення і чіткого розмежування за ознаками усіх видів тіньової діяльності, їх розділяють на дві основні групи:

- види діяльності, дозволені законом, але, які здійснюються з порушенням діючого законодавства;

- види діяльності, заборонені законом (наркобізнес, виробництво і збут забороненої продукції, тощо).

Види діяльності, що належать до першої групи, (інакше фіктивна економіка) можна розділити на:

- неформальну економіку, яка приєднала до себе сектор домашнього господарства. Вона передбачає такі форми незареєстрованного підприємництва, як дрібне виробництво, послуги і торгівля, репетиторство, посередницька діяльність, праця в домашніх господарствах тощо;

- напівлегальну економіку, доходи від якої формуються в результаті законної діяльності, шляхом укриття частини виробленої продукції, наданих послуг чи одержуваного прибутку. Це виробництво неврахованої продукції, надання послуг з перекручуванням витрат, застосування необґрунтованих пільг, використання заснованих на державній чи будь-якій іншій власності засобів виробництва, матеріальних ресурсів, робочої сили, що користується державною підтримкою й іншими загальнодержавними пільгами;

- нелегальну економіку, що представляють законспіровані, тобто свідомо приховані легітимні види економічної діяльності, що включають виробництво, розподіл товарів і послуг дозволених законом.

Друга група тіньових видів діяльності має чітко виражений кримінальний характер. До них відносяться виробництво, розподіл, обмін і споживання соціально-небезпечних і руйнівних для розвитку особистості заборонених видів продукції і послуг, крадіжки, розкрадання, наркобізнес, корупція, відмивання коштів і фальшивомонетництво, торгівля людьми тощо.

Приймаючи до уваги досвід України й інших країн світу, сутність тіньової економіки не може визначатися однозначно з позицій якої-небудь однієї характеристики. Це комплексне явище, що має як негативні, так і позитивні властивості, що проявляються в різноманітних формах і мають неоднозначні наслідки.

ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ МІЛІЦІЄЮ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИВОДУ

Курсант 206 навчального взводу **Іващенко В.В.**
Науковий керівник: доцент кафедри адміністративної діяльності, кандидат юридичних наук **Дрозд О.Ю.**

Значення заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення в правоохоронній діяльності міліції обумовлено великою кількістю цих правопорушень. Заходи забезпечення провадження становлять специфічну групу заходів адміністративного припинення загального призначення. Їх особливості полягають, перш за все, в тому, що це несамостійні, допоміжні заходи впливу, застосуванням яких забезпечується створення умов для притягнення порушника до адміністративної відповідальності (в деяких випадках – і до кримінальної).

Вимогу припинити протиправну поведінку має право (і зобов'язаний) поставити будь-який працівник міліції в разі виявлення такої поведінки. Зазначений захід, зважаючи на відносну простоту його застосування та оперативність, в практичній діяльності міліції є одним з найпоширеніших.

Підставу застосування зазначеного заходу припинення може становити будь-яке правопорушення, в тому числі злочин.

В деяких нормативних актах характер правопорушення уточнюється. Так, наприклад, в п. 1 ч. 1 ст. 11 Закону «Про міліцію» підставою застосування цього заходу названо також дії, що перешкоджають здійсненню повноважень міліції. Зважаючи на зміст цієї норми, можна зробити висновок, що такі дії самі собою не становлять правопорушення, тому про них і сказано спеціально.

Законодавство не передбачає певних спеціальних правил застосування цього заходу припинення. Вимога ставиться, як правило, усно, тобто на місці вчинення правопорушення або інших зазначених дій працівник міліції вказує особі (або особам), від яких дій вона має утриматись або які дії їй необхідно виконати для припинення правопорушення. В окремих випадках вимога може бути оформлена письмово. Так, посадові особи Державтоінспекції мають право давати посадовим особам підприємств, установ і організацій, а також громадянам письмові приписи про усунення порушень правил і норм, які стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху.

Привід осіб, які ухиляються від явки за викликом в орган внутрішніх справ чи суд, становить реакцію на невиконання законної вимоги працівників міліції, засобом забезпечення виконання цієї вимоги. Закон «Про міліцію» (п. 3 ч. 1 ст. 11) надає працівникам міліції право викликати громадян і службових осіб у зв'язку з матеріалами, що знаходяться в їх провадженні.

Право здійснення працівниками міліції приводу у справах про адміністративні правопорушення визначено лише в ч.2 ст. 268 КУпАП і щодо особи, яка притягується до адміністративної відповідальності у разі ухилення її від явки на виклик органу внутрішніх справ або судді.

Доставлення порушника в міліцію або до штабу громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону чи громадського пункту з охорони громадського порядку можуть здійснювати всі працівники міліції. Воно застосовується, згідно зі ст. 259 КУпАП, з метою складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці. Право на доставлення, таким чином, виникає лише за наявності зазначених в законі умов, а саме: 1) дії особи повинні мати ознаки

адміністративного правопорушення, про вчинення якого обов'язково складається протокол; 2) повинні бути обставини, які перешкоджають складенню протоколу на місці вчинення правопорушення.

На думку А.Т. Комзюка, в КпАП необхідно вказати ще на один випадок, коли особу може бути доставлено в міліцію. Мається на увазі вчинення правопорушень, за які передбачено застосування адміністративного затримання. Це ті випадки, коли є всі можливості скласти протокол про адміністративне правопорушення на місці, але особа підлягає адміністративному затриманню для забезпечення притягнення її до адміністративної відповідальності.

Як на недолік правового регулювання застосування зазначеного заходу варто вказати також на те, що в Законі «Про міліцію» взагалі не згадується про право міліції здійснювати доставлення порушників, відразу говориться про затримання, хоча останнє частіш за все застосовується до доставлених правопорушників. З огляду на це в літературі навіть висловлено думку про те, що доставлення є попередньою стадією адміністративного затримання, хоча це вірно тільки певною мірою.

А.Т. Комзюк, вважає, що за змістом – це вже адміністративне затримання, тому таке обмеження логічніше було б передбачити в ст. 263 КУпАП. На думку А.І. Миколенка, проблема полягає в тому, що коло осіб, що мають право здійснювати доставлення порушника, і коло осіб, що мають право застосовувати адміністративне затримання, не збігається, і не завжди особа, що має право доставити порушника, наприклад, у виконавчі органи місцевих рад, вправі вирішити питання про його затримання, а також не завжди затримання є обов'язковим наслідком доставлення. Тому доставлення порушника повинне мати свій процесуальний строк, протягом якого є можливість без застосування адміністративного затримання скласти протокол про адміністративне правопорушення. Такий строк має бути встановлено саме в ст. 259 КУпАП – «Доставлення порушника» і стосуватися крім часу перебування доставленої особи в штабі громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, приміщенні виконавчого органу сільської, селищної

ради, також часу перебування доставленої особи в службових приміщеннях органів міліції і воєнізованої охорони. Тобто варто погодитись з думкою, що адміністративне доставлення порушника необхідно розглядати трохи ширше, ніж це дається у законодавчому визначенні.

Оскільки основна мета доставлення порушника (крім випадків доставлення підозрюваних у вчиненні злочину) – складення протоколу про адміністративне правопорушення, це означає, що в результаті кожного доставлення має складатися такий протокол, якщо ж протокол не було складено, можна зробити висновок про незаконність доставлення.

Виняток становлять випадки доставлення осіб, які вчинили порушення правил користування засобами транспорту, правил щодо охорони порядку і безпеки руху, правил спрямованих на забезпечення схоронності вантажів на транспорті, правил пожежної безпеки, санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил на транспорті, що здійснюється уповноваженою на те особою в міліцію, якщо у нього немає документів, що посвідчують особу, і немає свідків, які б могли повідомити необхідні дані про нього. Тобто, в такому випадку метою доставлення особи є не лише складення протоколу й встановлення особи порушника.

Слід також мати на увазі, що, на відміну від інших заходів забезпечення провадження, КУпАП не передбачає можливості оскарження застосування доставлення, хоча це, звичайно, не свідчить про повну відсутність шляхів його оскарження. Тобто закон в цьому випадку не передбачає спеціального порядку оскарження, тому має застосовуватися порядок загальний, закріплений Законом України «Про звернення громадян».

Таким чином, доставлення особи та її адміністративне затримання є спорідненими заходами забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, однак відрізняються межами застосування адміністративного примусу.

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТУ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ

Студент магістратури ННІ ЗН НАВС **Іващенко В.В.**
Науковий керівник: професор кафедри цивільного права і процесу, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник **Лов'як О.О.**

В теорії цивільного права стосовно визначення поняття моральної шкоди, яка заподіяна фізичній особі, існують три підходи. Для першого властиве встановлення факту моральних, психічних або фізичних страждань. Для другого недостатньо встановлення цих страждань, а необхідним, окрім них, є наявність втрат немайнового характеру або негативних наслідків морального чи іншого немайнового характеру, які виникли внаслідок тих же моральних, психічних або фізичних страждань. Третій підхід полягає в принижені честі, гідності та ділової репутації або в моральних переживаннях у зв'язку з ушкодженням здоров'я, а також внаслідок порушення інших прав. Оскільки моральна шкода в загальному розумінні визначається як фізичні, душевні або моральні страждання, то очевидно, що слово «страждання» використовується як ключове у її визначенні. Саме по собі те чи інше слово не несе якого-небудь юридичного змісту. Воно лише використовується для визначення певного явища. Термін «страждання» означає, що дії особи, що заподіяла шкоду обов'язково повинні відобразитися в свідомості потерпілого та викликати певну психічну реакцію. При цьому шкідливі зміни в охоронюваних благах відображаються у формі відчуття (фізичні страждання) і уявлень (моральні страждання). Найбільш близьким до поняття «моральні страждання» слід вважати поняття «переживання». Змістом переживання може бути страх, сором, приниження та інший несприятливий в психологічному аспекті стан.

Чинний Цивільний кодекс України не дає визначення моральної шкоди, але вказує, що вона полягає: у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи

близьких родичів; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна; у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи.

Визначення поняття моральної шкоди було сформульовано у постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» від 31.03.95: «Під моральною шкодою слід розуміти втрати немайнового характеру внаслідок моральних чи фізичних страждань, або інших негативних явищ, заподіяних фізичній чи юридичній особі незаконними діями або бездіяльністю інших осіб». Також у вказаній вище постанові зазначається, що відповідно до чинного законодавства моральна шкода може полягати, зокрема: у приниженні честі, гідності, престижу або ділової репутації, моральних переживаннях у зв'язку з ушкодженням здоров'я; у порушенні права власності (в тому числі інтелектуальної), прав, наданих споживачам, інших цивільних прав, у зв'язку з незаконним перебуванням під слідством і судом; у порушенні нормальних життєвих зв'язків через неможливість продовження активного громадського життя, порушенні стосунків з оточуючими людьми, при настанні інших негативних наслідків.

Слід зауважити, що не існує єдиного підходу до визначення поняття моральної шкоди. В науці триває дискусія щодо його визначення. Але незважаючи на різні думки і підходи, можна зробити висновок, що всі підходи мають право на існування. Деякі визначення мають обмежений характер, деякі – більш повний. Але необхідно брати до уваги історичні обставини, стан суспільної свідомості, коло досліджуваних відносин та інші фактори. Моральна шкода – це інститут цивільного права, який, на нашу думку, має міжгалузевий характер і властивий іншим галузям права: трудовому, кримінально-процесуальному, адміністративному, господарському. А тому достатньо важко дати універсальне визначення поняття моральної шкоди, без урахування її міжгалузевого характеру.

В юридичній літературі, моральна шкода зазвичай розглядається як складне соціальне явище, яке поєднує у собі два елементи: соціально-моральний та індивідуально-психічний.

У такий спосіб вдалося виділити три підходи до розуміння поняття моральної шкоди: соціальний, індивідуально-психологічний та індивідуально-соціальний.

Представники соціального напрямку (Шимінова М., Малеїна М., Донцов С., Глянцев В.) визначають моральну шкоду, як наслідок порушення певних суб'єктивних прав людини, зокрема честі, гідності та ділової репутації. Представники індивідуально-психічного напрямку (Малеїн М., Белякова А., Ерделевський А.) визначають моральну шкоду, виходячи з категорії моральних чи фізичних страждань. Представники індивідуально-соціального напрямку (Дубрівний А., Шимон С., Паліюк В.) поєднують два вищезгаданих підходи. Представники індивідуально-соціального напрямку визначають моральну шкоду як таку, що полягає у моральних, психічних чи фізичних стражданнях, змінах нормального психічного стану, які є наслідком порушення певних суб'єктивних прав людини. До позитивів даного напрямку можна віднести те, що його представники роблять спробу поєднання індивідуально-психічного та соціального аспектів моральної шкоди.

На нашу думку, моральна шкода повинна розглядатись як така, що складається з двох виділених нами вище елементів. Тому наше розуміння поняття моральної шкоди можна віднести до третього виду, проте ми пропонуємо розширити зміст її складових. Зокрема щодо соціального компонента, ми пропонуємо розглядати моральну шкоду як таку, що може бути заподіяна порушенням будь-яких прав людини.

ЗАГАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ

Курсант 408 навчальної групи **Іщенко В.В.**
Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки, кандидат юридичних наук **Томма Р.П.**

Невід'ємна частина корупції – одержання неправомірної вигоди службовими особами. В своїй сукупності

вони є однією з найгостріших вад, які підривають економічний стан та правовий імідж держави.

Суспільна небезпека неправомірної вигоди визначається тим, шо посадова особа, використовуючи свої службові повноваження в злочинних цілях, може заподіяти серйозну шкоду функціонуванню державного апарату, економіці країни, правам та інтересам громадян, підірвати авторитет відповідних установ.

Аналіз статистичних показників виявлення, розкриття економічних злочинів підрозділами ДСБЕЗ МВС України за 2012/2013 роки (див.mvs.gov.ua) свідчить, що питома вага фактів одержання неправомірної вигоди у структурі викритих економічних злочинів по галузях складає:

- освіта, кожний шостий;
- охорона здоров'я, кожний дев'ятий;
-житлово-комунальне господарство, кожний чотирнадцятий;
-зовнішньоекономічна діяльність, кожний п'ятнадцятий;
- промисловість, кожний двадцять третій.

Неправомірна вигода - родове поняття, яке охоплює три нерозривно пов'язаних між собою склади злочину: Підкуп працівника державного підприємства установи чи організації (ст.354 КК України), прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст.368 КК України), провокація підкупу (ст.370 КК України), пропозиція або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст.369КК України).

Неправомірна вигода – грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні акти, які обіцяють, пропонують, надають, або одержують без законних на то підстав.

Підкуп працівника державного підприємства установи чи організації – пропозиція чи обіцянка працівнику державного підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, надати йому, або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди за вчинення чи не вчинення працівником будь яких дій з використанням становища, яке він займає, в інтересах того, хто пропонує, обіцяє, чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи.

Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою - прийняття посадовою особою від іншої особи матеріальних цінностей, отримання майнових вигод чи користування послугами майнового характеру за виконання чи невиконання в інтересах того, хто дає хабар, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої хй влади чи службового становища.

Провокація підкупу - провокація підкупу, тобто свідоме створення службовою особою обставин і умов, що зумовлюють пропонування, обіцянку чи надання неправомірної вигоди або прийняття пропозиції, обіцянки чи одержання такої вигоди, щоб потім викрити того, хто пропонував, обіцяв, надав неправомірну вигоду або прийняв пропозицію, обіцянку чи одержав таку вигоду.

Пропозиція або надання неправомірної вигоди службовій особі -пропозиція службовій особі надати їй або третій особі неправомірну вигоду за вчинення чи не вчинення службовою особою в інтересах того, хто пропонує або обіцяє неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища

Одержання або давання неправомірної вигоди вважаються закінченими з моменту, коли службова особа прийняла хоча б частину неправомірної вигоди незалежно від того, виконала чи не виконала вона певні дії в інтересах того, хто дає неправомірну вигоду, або в інтересах третьої особи, а також незалежно від того, чи мала намір службова особа взагалі виконувати (не виконувати) обумовлені дії. У випадках, коли вона відмовилася прийняти запропоновані гроші, цінності, послуги, дії того, хто намагався дати неправомірну вигоду, належить кваліфікувати як замах на його давання.

Якщо ж службова особа виконала певні дії, спрямовані на одержання неправомірної вигоди, але не одержала його з причин, які не залежали від її волі, такі дії належить кваліфікувати як замах на вчинення цього злочину.

Одержання службовою особою неправомірної вигоди від того, хто діє з метою її викриття і звільняється від кримінальної відповідальності з передбачених законом підстав, є закінченим складом злочину і кваліфікується залежно від обставин справи за відповідною частиною ст. 368 КК України.

Провокація підкупу вважається закінченою з моменту вчинення діяння, яким створюються обставини і умови, що зумовлюють пропонування або держання неправомірної вигоди, незалежно від того, чи відбувся факт одержання або її давання.

Предмет неправомірної вигоди: матеріальні блага, послуги, пільги або інші переваги, у тому числі прийняття чи одержання предметів (послуг) шляхом їх придбання за ціною (тарифом), яка є істотно нижчою від їх фактичної (дійсної) вартості, а також одержання кредитів або позичок, придбання цінних паперів, нерухомості або іншого майна з використанням при цьому пільг чи переваг, не передбачених чинним законодавством. Послуги, пільги, переваги, які не мають матеріального змісту (похвальна характеристика чи виступ у пресі, надання престижної роботи і т. ін.), не можуть визнаватися предметом хабара. Одержання такого характеру послуг, пільг чи переваг може розцінюватися як інша (некорислива) зацікавленість при зловживанні владою чи службовим становищем і за наявності підстав кваліфікуються за відповідною частиною ст. 364 КК України.

Предмет неправомірної вигоди може бути переслано поштою, внесено на особистий рахунок убанку. Він також може передаватися у більш завуальованій формі (наприклад, навмисний програш грошей в карти, передавання грошей, майна у вигляді подарунку, давання грошей у борг без подальшого повернення, продаж цінного майни за безцінь, і, навпаки, придбання майна, яке не становить цінності, за велику грошову суму).

Суб'єктом одержання неправомірної вигоди може бути: службова особа; службова особа, яка займає відповідальне становище; службова особа, яка займає особливо відповідальне становище.

Службова особа- особа, яка постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснює функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймає постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посаду, пов'язану з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконує такі функції за спеціальним

повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

Службовими особами також визнаються посадові особи іноземних держав (особи, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, у тому числі присяжні засідателі, інші особи, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства), а також іноземні третейські судді, особи, уповноважені вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземних державах у порядку, альтернативному судовому, посадові особи міжнародних організацій (працівники міжнародної організації чи будь-які інші особи, уповноважені такою організацією діяти від її імені), члени міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна, та судді і посадові особи міжнародних судів.

Організаційно-розпорядчі обов'язки – обов'язки по здійсненню керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форм власності. Такі функції виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, колективних чи приватних підприємств, установ і організацій, їх заступників, керівників структурних підрозділів (начальники цехів, завідуючі відділами, лабораторіями, кафедрами), їх заступники, особи, які керують ділянками робіт (майстри, виконроби, бригадири тощо).

Адміністративно-господарські обов'язки – обов'язки по управлінню або розпорядженню державним, колективним чи приватним майном (установлення порядку його зберігання, переробки, реалізації, забезпечення контролю за цими операціями тощо. Такі повноваження в тому чи іншому обсязі є у начальників планово-господарських, постачальних, фінансових відділів і служб, завідуючих складами, магазинами, майстернями, ательє, їх заступників, керівників відділів підприємств, відомчих ревізорів та контролерів тощо.

ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПИТАННЯ

Студент магістратури юридично-психологічного факультету ННІ ЗН НАВС **Кандітний А.М.**

Для набуття права власності в порядку спадкового правонаступництва необхідним юридичним фактом є факт прийняття спадщини. Г.Ф. Шершеневич, свого часу підкреслював, що особа, яка має право на спадкування з моменту відкриття спадщини, не може ще вважатися суб'єктом тих відносин, в яких перебував спадкодавець. Вона ще не має ні права власності, ні права вимоги, ні заставного права і жодного з тих, що належали спадкодавцю. Для того ж, аби стати суб'єктом прав та обов'язків, спадкоємцю необхідно прийняти спадщину. Спадкоємець, закликаний до спадкування, наголошували інші цивілісти, - це можливий правонаступник спадкодавця, а спадкоємець, який прийняв спадщину, - це дійсний правонаступник спадкодавця.

Для того, щоб стати правонаступником померлого, спадкоємці повинні прийняти спадщину, тобто надане законодавцем право на спадщину спадкоємець має реалізувати. Спадщина може бути прийнята як формальним (з поданням відповідної заяви й отриманням свідоцтва про право на спадщину), так і не формальним способом, коли згідно із законом спадкоємець вважається таким, що прийняв спадщину. При закликанні спадкоємця до спадкування водночас за декількома підставами (за заповітом, за законом, в порядку спадкової трансмісії) спадкоємець може прийняти спадщину за однією із підстав. Прийняття спадщини одним спадкоємцем не означає прийняття спадщини всіма спадкоємцями, кожен із них має самостійно заявити про свій намір прийняти спадщину.

Відповідно до ст. 1268 ЦК України спадкоємець за заповітом чи за законом має право прийняти спадщину або не прийняти її Прийняття спадщини — це засвідчення згоди спадкоємця вступити у всі правовідносини спадкодавця, які в сукупності становлять спадщину. Така згода має бути виражена встановленим способом, тобто шляхом вчинення передбачених законом правових дій (статті 1268, 1269 ЦК України).

ЦК України передбачає такі способи прийняття спадщини: фактичне прийняття спадщини спадкоємцем, який постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини і протягом шести місяців не заявив про відмову від неї; подача заяви до нотаріальної контори про прийняття спадщини спадкоємцем, який постійно не проживав із спадкодавцем; малолітні, неповнолітні, недієздатні особи, а також особи, які обмежені в цивільній дієздатності за рішенням суду, вважаються такими, що прийняли спадщину згідно із прямим приписом закону, за винятком випадку, коли вони (їх опікуни) з дозволу органів опіки та піклування відмовилися від прийняття спадщини.

Досліджуючи теоретичні та практичні проблеми спадкового права України, Ю.Заіка, зазначає, що законодавець лише в одному випадку не вимагає вчинення дій, які б свідчили про прийняття спадщини - коли спадщина переходить до територіальної громади. Це може мати місце, якщо: у спадкодавця немає спадкоємців ні за законом, ні за заповітом (таке майно іноді називають виморочною спадщиною); усі спадкоємці позбавлені права спадкування, тобто, якщо спадщини їх позбавив заповідач безпосередньо у заповіті або вони виявилися «негідними»; спадкодавець заповів усе своє майно або його частину територіальній громаді; всі спадкоємці відмовилися від спадщини або не прийняли її в установленому порядку; заповіт визнано недійсним, а спадкоємців за законом немає; заповідана лише частина майна, а спадкоємці за законом відсутні; юридична особа, якій була заповідана спадщина, ліквідована; спадкоємці за заповітом не виконали умову заповіту, за яким їм належала спадщина, а спадкоємців за законом немає. Якщо у спадкодавця немає спадкоємців ні за законом, ні за заповітом, то за рішенням суду спадщина визнається відумерлою і переходить до територіальної громади, яка набуває спадщину як звичайний спадкоємець у порядку універсального правонаступництва.

Таким чином, прийняття спадщини – є суб’єктивим правом особи, яке вона реалізує шляхом вчинення одностороннього правочину.

Односторонній характер такого правочину, вказує О.Кухарєв, зумовлюється тим, що настання правових наслідків (набуття права власності на спадкове майно) пов’язане із дією

однієї особи – спадкоємця, та не залежить від поведінки інших суб'єктів спадкових правовідносин. Відтак, продовжує автор, прийняттю спадщини як односторонньому правочину притаманні наступні ознаки: правомірна вольова дія, вчинення однією особою – спадкоємцем; настання певних правових наслідків – набуття права власності на спадкове майно в порядку правонаступництва.

За таких обставин до відносин, що виникають у зв'язку із прийняттям спадщини, можуть застосовуватися загальні норми глави 16 ЦК України в тому обсязі, в якому вони не суперечать сутності інституту прийняття спадщини.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОРЗ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ

Курсант 4-го курсу курсу **Квасниця М.О.**
Науковий керівник: викладач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М. М.**

Оперативно-розшукова діяльність ,як випливає з її законодавчого визначення, здійснюється за допомогою проведення оперативно-розшукових заходів. Так як оперативно-розшукові заходи складають першооснову ОРД, її зміст, то теоретичне дослідження її проблем повинно починатися в першу чергу з вивчення оперативно-розшукових заходів. Однак, незважаючи на достаток праць в галузі теорії ОРД, фундаментальних досліджень оперативно-розшукових заходів поки не проводилося. У зв'язку з цим хотілося б звернути увагу на деякі актуальні проблеми теорії оперативно-розшукових заходів, що вимагають наукової розробки.

Однією з таких проблем є необхідність узагальнення та систематизації накопичених знань про окремі оперативно-розшукові заходи. З моменту законодавчого закріплення переліку ОРЗ в першому законі «Про оперативно-розшукову діяльність в Російській Федерації» 1995 р. було проведено багато досліджень, предметом яких ставали окремі оперативно-

розшукові заходи. У цих дослідженнях автори, використовуючи різні підходи при вирішенні приватних питань, намагалися вирішувати і загальні проблеми, що зачіпають оперативно-розшукові заходи в цілому. Це стосується визначення поняття та сутності як окремих ОРЗ, так і категорій більш високого рівня, їх класифікацій, визначення правових основ, співвідношення зі слідчими діями, організації і тактики проведення, використання отриманих результатів. Цілком природно, що більший інтерес дослідників привернули, насамперед, нові для російського законодавця заходи такі, як оперативний експеримент, контрольована поставка, оперативне впровадження, прослуховування телефонних переговорів, заходи, пов'язані з використанням спеціальних технічних засобів одержання інформації. Разом з тим інші заходи, в основі яких лежать традиційні для ОРД методи (опитування, спостереження, огляд), також потребують дослідженнях з урахуванням нових правових реалій.

Також види, підстави, умови проведення оперативно-розшукових заходів надаються у Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність». Визначальне місце в Законі «Про оперативно-розшукову діяльність» посідає ст. 8 «Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність», яка фіксуючи права оперативних підрозділів, забезпечує їх легітимність, дозволяє проведення оперативно-розшукових заходів для пошуку і фіксації інформації про фактичні дані про протиправну діяльність окремих осіб та груп, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави.

В цій статті законодавець не обмежився лише переліком в стислій формі термінів, позначаючих оперативно-розшукові заходи, а й пояснює певні аспекти їх застосування, так, надаючи права оперативним підрозділам опитувати осіб, законодавець надає можливість використовувати і добровільну допомогу громадян; давши права оперативним підрозділам проникати в злочинні угруповання, законодавець гарантує збереження в таємниці такої діяльності оперативних працівників, чи особам, які залучаються до виконання завдань оперативно-розшукової

діяльності. Надаючи оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності певні права, законодавець зазначає, що їх можна використовувати тільки за наявності підстав, передбачених в ст. 6 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність».

Проте, на мою думку, російське законодавство більш точно підійшло до даної проблематики. У законі Російської Федерації окремою главою законодавець виділив оперативно-розшукові заходи, що дає змогу глибше і повніше зрозуміти їх сутність, порядок і умови застосування. Натомість Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначає оперативно-розшукові заходи як права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, чим у свою чергу обмежує змогу орієнтуватися в них.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Курсант 408 навчальної групи **Кедрова Д.В.**
Науковий керівник: начальник кафедри економічної безпеки, к.ю.н., доцент **Герасименко Л.В.**

Національна безпека будь-якої держави – це системна категорія права, політичної економії та політології, тісно пов'язана з категоріями територіальної єдності й недоторканності, агресії та примусу, економічної незалежності та економічного суверенітету тощо.

Основні засади державної політики, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз визначені Законом України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. Цим законом на законодавчому рівні дано поняття «національна безпека», під яким розуміється захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток

суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та позиційних загроз національним інтересам.

До загроз національній безпеці віднесені наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України. Національна безпека, як системоутворюючий чинник життєдіяльності суспільства, активно впливає на стан політичної, економічної, інформаційної, духовної та інших складових національної безпеки України. Рівень забезпечення національної безпеки України суттєво впливає на діяльність державних й недержавних інституцій, а також на процеси демократизації суспільства.

На сучасному етапі розвитку нашої країни, чинним законодавством України визначені основні реальні та потенційні загрози національній безпеці України. Зокрема, одне з чільних місць в системі національної безпеки належить чіткому, якісному та системному забезпеченню економічної безпеки.

Донедавна проблеми економічної безпеки були предметом розгляду в основному західних фахівців. Українські дослідники звернулися до них порівняно недавно. Категорія економічної безпеки є новою для української економіки. Економічна безпека – синтетична категорія економічної теорії і політології і одночасно універсальна категорія, дія якої виявляється на всіх рівнях – від національної економіки до окремо взятого підприємства. Практично всі дослідники погоджуються з думкою, що основними загрозами економічній безпеці необхідно вважати економічні та політичні чинники. Що ж стосується інших чинників, які так чи інакше загрожують функціонуванню економічної системи, екологічні, гуманітарні, культурні, кримінальні, то їх також не можна ігнорувати. Але вважаючи їх загрозами економічній безпеці, ми лише безмежно розширимо список загроз. Відповідно до класифікації загроз, з метою уникнути зазначеної проблеми, будемо класифікувати їх за джерелом. У даному випадку загрози економічній безпеці поділяються на загрози економічного і політичного походження,

оскільки джерелом більшості екологічних, кримінальних та інших загроз є недосконаліть економічних і політичних інститутів або економіко-політичних процесів.

Для економічної безпеки значення мають не самі показники, а їхні граничні значення – граничні величини, недотримання значень яких перешкоджає нормальному перебігу розвитку різних елементів відтворення, приводить до формування негативних, руйнівних тенденцій в галузі економічної безпеки. Як приклад (стосовно внутрішніх загроз) можна назвати рівень безробіття, розрив у прибутках між найбільш і найменш забезпеченими групами населення, темпи інфляції. Наближення до їх гранично припустимої величини свідчить про наростання загроз соціально – економічної стабільності суспільства, а перевищення граничних значень – про вступ суспільства в зону нестабільності і соціальних конфліктів, тобто про реальний підрив економічної безпеки. З погляду зовнішніх загроз як індикатори можуть виступати гранично припустимий рівень державного боргу, втрата позицій на світовому ринку, залежність національної економіки та її найважливіших секторів (включаючи оборонну промисловість) від імпорту закордонної техніки, комплектуючих виробів чи сировини.

Важливо підкреслити, що найвищий ступінь безпеки досягається за умов, що весь комплекс показників перебуває в межах припустимих кордонів своїх граничних значень, а граничні значення одного показника досягаються без шкоди іншим. Наприклад, зниження темпу інфляції до граничного рівня не повинно викликати підвищення рівня безробіття понад припустиму межу, чи зниження дефіциту бюджету до граничного значення – до повного заморожування капіталовкладень і падінню виробництва.

Сьогодні проблема економічної безпеки привертає увагу не лише представників вітчизняної науки, але і владних структур, політичних партій, науковців, широкого кола громадськості, але актуальність даної проблеми підвищилася

саме з моменту економічних перетворень, становлення української економіки.

Таким чином, на сьогодні в Україні з'явилися дестабілізуючі фактори, аналіз яких дозволить виділити принципові проблеми, що стосуються економічної безпеки України, як складової частини забезпечення національної безпеки держави. Вирішення цих проблем вимагає певних дій на законодавчому рівні і використання правоохоронними органами всього арсеналу повноважень, наданих їм законодавством. Проведений спеціалістами аналіз негативного впливу дестабілізуючих факторів на стан економічної безпеки України дозволяє зробити висновок, що основними проблемами є : криміналізація українського суспільства, ріст протиправної діяльності суб'єктів підприємництва, включаючи масові ухилення від сплати податків, «тінізація» економіки і низька ефективність боротьби правоохоронних органів з цими проявами. Внаслідок криміналізації економіки практичні кроки по реформуванню економіки нерідко гальмуються на стадії їх реалізації і дають негативні наслідки, приносячи надприбутки злочинним дільцям від економіки.

При узагальнені вищезазначеного робимо висновок, що загрози економічній безпеці є внутрішніми і зовнішніми чинниками економічного чи політичного походження, які здатні викликати дестабілізацію національної чи міжнародної економічних систем.

Проаналізувавши та вивчивши поняття загроз економічній безпеці, зазначимо, що під національною економічною безпекою необхідно розуміти стійкість національної економічної безпеки та здатність її до розвитку за умов дії чинників, викликаних зовнішніми та внутрішніми факторами економічного чи політичного походження.

Зазначені дефініції доводять, що визначення національних економічних інтересів, має першочергове значення при створенні системи економічної безпеки. Не важко зрозуміти, що національні економічні інтереси були і залишаються сьогодні

головною рушійною силою як внутрішньої, так і зовнішньої політики. Змінюються, перевтілюються в цивілізованіші форми і методи їх захисту і втілення в життя. Тому дії влади, її стратегічне рішення, різного роду програми мають оцінюватися не на основі емоцій і суб'єктивних вподобань, а суворо вивірятися з погляду їх відповідності національним економічним інтересам.

БОРОТЬБА ЗІ ЗЛОЧИНАМИ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Курсант 3-го курсу **Кобзей В.В.**
Науковий керівник: викладач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М. М.**

Торгівля жінками та дітьми набула на початку XX століття таких розмірів і розповсюдження, що міжнародна громадськість повинна була звернути особливу увагу на створення спеціальної міжнародно-правової бази для регулювання таких суспільних відносин, щоб упорядкувати організацію боротьби з цим злом, спрямованим проти людства.

У 1899 році в Лондоні відбувся Міжнародний конгрес з питань боротьби з торгівлею жінками, пов'язаною з проституцією. Конгрес звернувся до всіх держав із закликом укласти багатосторонні угоди, створити відповідні національні комітети для розв'язання цієї проблеми . У 1902 р. за ініціативою уряду Франції було скликано міжнародну конференцію, в роботі якої взяли участь 16 держав. Вона вперше виробила низку конкретних заходів щодо боротьби з торгівлею жінками. Згідно з домовленістю, кожна держава повинна була створити центральний орган для збору і систематизації усіх по-відомлень про факти схиляння жінок і дівчат на шлях розпусти. У документах конференції було наголошено, що країни мають вжити заходів по виявленню осіб, які займаються торгівлею жінками.

Ці положення також були закріплені в Міжнародному договорі по боротьбі з торгівлею білими рабинями, який було підписано та ратифіковано 18 травня 1904 р. А Міжнародна конвенція по боротьбі з торгівлею білими рабинями була ухвалена 4 травня 1910 р. Держави, які підтримали Конвенцію, зобов'язалися встановити кримінальну відповідальність за торгівлю жінками й дівчатами, і навіть у тих випадках, коли окремі дії, що входили до складу злочину, були вчинені на території різних країн. Підсумовуючи викладене, можна дійти такого висновку: існування міжнародно-правових актів про заборону торгівлі жінками та дітьми є свідченням того, що сучасне міжнародне право містить заборонні норми щодо торгівлі людьми, незалежно від мети такої діяльності. Ми вважаємо за доцільне проведення імплементації основних положень розглянутих нами міжнародно-правових документів у національне законодавство України.

У цьому контексті слід додати, що ще донедавна в кримі-нальному законодавстві України були відсутні норми, які безпосередньо передбачали відповідальність за такі суспільно небезпечні діяння. Окремі діяння вже регламентовані національним законодавством, наприклад, Законом України від 24 березня 1998 р. Кримінальний кодекс України доповнений статтею 1241 "Торгівля людьми" .

Необхідно також підкреслити, що в перехідний період, який переживає наша країна, торгівля живим (білим) товаром значною мірою активізувалася, набула значних розмірів і розповсюдження особливо з боку організованих злочинних формувань, які мають у такій діяльності транснаціональну спрямованість. Згідно з даними Міжнародної організації з міграції, Україну за кілька останніх років покинуло понад чотириста тисяч жінок віком до 30 років. А за свідченням консульства України в Греції, тільки в Афінах і Салоніках близько трьох тисяч молодих українок залучені до легальної, напівлегальної та нелегальної проституції, а у Туреччині близько шести тисяч.

Як вважають спеціалісти Інтерполу, щорічно у світі близько одного мільйона дітей викрадають, продають чи іншим чином залучають до сексуального бізнесу, прибуток від якого оцінюється в кілька мільярдів доларів . Безумовно, такі

масштаби злочинності свідчать про грандіозну, добре організовану транснаціональну мережу сексо та порноіндустрії.

На мою думку проституція в Україні, на жаль, має всі умови для подальшого підпільного розвитку і тенденції зробити її певною мірою підконтрольною з боку держави. А тому, на нашу думку, безпечнішою для оточуючих. Аби запобігти цим явищам, необхідно, перш за все, прийняти Закон України "Про проституцію" і легалізувати її за всіма правилами, які діють у деяких цивілізованих країнах. Реалізація такого підходу, на нашу думку, надасть можливість державі не тільки "упорядкувати" це явище, але й отримати додатковий прибуток. Це певною мірою допоможе запобігти процесу нелегальної міграції жінок, які бажають працювати за кордоном у будинках розпусти.

Отже, суспільство повинно визнати існування такого явища і вести боротьбу не стільки з ним, а насамперед з тим, щоб воно не стало об'єктом корисної злочинної діяльності деяких третіх осіб, особливо організованих злочинних угруповань. Ми також вважаємо за доцільне розробити та прийняти спеціальну міжнародну Конвенцію про боротьбу з транснаціональними злочинами, які вчинюють міжнародні організовані групи, де особливим розділом передбачити злочини, пов'язані з відповідальністю за участь у торгівлі жінками та дітьми. Це надасть мо-жливість міжнародній спільноті окреслити коло таких злочинів, а також посилити та конкретизувати боротьбу з цим злом з боку окремих держав на міжнародно-правовій основі.

ПРАВОВІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО РОЗШУКУ

Курсант 303 навчальна група **Коваль А.В.**
науковий керівник: доцент доцент кафедри досудового розслідування к.ю.н., **Александренко О.В.**

Відповідно до визначення поняття міжнародного розшуку, при його здійсненні уповноважені органи керуються національним законодавством та джерелами міжнародного права, передусім Статутом Інтерполу, обов'язковими рішеннями Генеральної Асамблеї Інтерполу, Конституцією України, законами України, указами та розпорядженнями Президента України, постановами Кабінету Міністрів України, нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України, інших міністерств та відомств - ці джерела є правовою основою здійснення міжнародного розшуку.

Відповідно до специфіки здійснення діяльності з міжнародного розшуку, джерела права поділяються на такі категорії:

- міждержавні договори;
- національне законодавство;
- міжнародні відомчі угоди;
- консульські та дипломатичні угоди;
- нормативні акти міжнародних організацій.

Міждержавні договори. Сучасне міжнародне право визначило одним з основних принципів дотримання державою взятих на себе зобов'язань. Тобто співробітництво держав з питань надання правової допомоги у кримінальних справах повинно ґрунтуватися лише на положеннях, викладених у дво- та багатосторонніх договорах

Відомчі міжнародні договори. Відповідно до ст. 5 Закону України «Про міжнародні договори України», міністерствам та відомствам делеговано повноваження щодо укладення міжнародних договорів України міжвідомчого характеру. Укладанням міжнародних міжвідомчих угод

забезпечується удосконалення механізмів спільної роботи, обміну інформацією, скорочення строків провадження у справах. Ця категорія міжнародних угод є найбільш численною, порівняно з міжнародними договорами та конвенціями, що регулюють діяльність з міжнародної взаємодії правоохоронних органів.

Консульські конвенції та угоди. Угоди, що регламентують окремі питання взаємодії дипломатичних та консульських установ у галузі кримінального судочинства, (ст. 15 Консульської конвенції між Україною і Республікою Болгарія від 24 липня 1996 р., які передбачають можливість ведення процесуальних дій за кордоном консульськими працівниками за дорученням слідчих і судових органів України;

Нормативні акти міжнародних організацій. Основним документом, що регулює спрямування та організацію міжнародного співробітництва, є Статут Міжнародної організації кримінальної поліції - Інтерполу, що представляє собою багатосторонній договір, який містить положення про цілі й завдання організації, права та обов'язки її членів, структуру та функції органів, бюджет та порядок взаємовідносин з іншими організаціями Швеції, Франції, Фінляндії.

Отже, тільки кодифікована форма закріплення положень здійснення міжнародного розшуку і прийняття чинного Кримінального процесуального кодексу буде гарантувати всебічне забезпечення прав та свобод людини, можливість оскарження рішень органів держави в разі незаконності їх дій чи рішень, особливу процедуру здійснення оперативно-розшукових заходів та слідчих дій, нагляд за законністю органів, що здійснюють оперативно- розшукову діяльності, а також чітке регламентування процесу розшуку і затримання.

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ УТРИМАННЯ МІСЦЬ ДЛЯ ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Курсант 302 навчальної групи **Корзина О.І.**
Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Комаринська Ю.Б.**

Україна за останні десятиліття стикається з новими проблемами, щодо незаконного вживання наркотиків та наркозлочинності і з кожним днем набуває все більшого масштабу. Але ще в середині минулого століття наркотики стали частиною нашої культури. В 60-ті роки їх зробили популярними завдяки музиці і засобам масової інформації, а зараз вони існують в усіх сферах суспільства. Сьогодні вживання наркотиків пов'язують насамперед з ін'єкціями (хоча необхідно зважити на те, що їх здійснюють у різні способи — курять, їдять, п'ють, нюхають).

Що ж таке «підпільна лабораторія»? - цемісце для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Таким місцем може бути, як будь-яке жиле або нежиле приміщення (будинок,квартира, лазня, гараж, склад, горище, підвал тощо) за умови, що вони визначені для використання із зазначеною метою. На думку Запорощенко Н.А., місцями незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів виступають як правило квартира (63,2 %).

Причинами та умовами виготовлення наркотичних засобів у підпільних лабораторіях є : 1) недієвий контроль з боку правоохоронних органів за відпуском наркотичних засобів; 2) матеріальна зацікавленість серед працівників аптечних мереж(корумпованість); 3) легкодоступність; 4) недостатня проінформаваність про настання наслідків; 5) вплив на неповнолітнього, шляхом схиляння до вживання наркотичних засобів; 6) байдужість соціуму до даної проблеми.

У споживачів наркотиків і наркоманів, як правило, спостерігається зміна в інтелектуальній і емоційній сферах,

зниження пам'яті, уваги, кмітливості, підвищена дратівливість, брехливість, відсутність витримки і здатності до діяльності, що вимагає вольової і розумової напруги. В більшості випадків споживачі наркотиків, наркомани, розуміють свою неповноцінність, що породжує у них необґрунтовану злість на найближче оточення і бажання залучати до вжитку наркотиків своїх знайомих і родичів. Зацікавленість до вжитку наркотиків великої кількості осіб пояснюється також розширенням можливостей придбати наркотичні засоби з нових джерел.

Можна також виділити два основних мотиви злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків: 1) прагнення до збагачення; 2) прагнення забезпечити себе наркотиками для власного споживання.

На теперішній час, особа злочинця зазначеного злочину може характеризуватися рядом відмінностей. Ця особа взагалі може не вживати наркотичні засоби, не мати жодного відношення до їх виготовлення, але матеріально забезпечувати це місце чи залучати клієнтів до нього. Тому вказувати на особу злочинця, маючи на увазі «наркоспоживаючу» людину, не варто, бо це може стати великою помилкою при розслідуванні даного злочину.

Активна протидія наркоманії стала одним із стратегічних напрямків діяльності органів внутрішніх справ і розглядається як суттєвий чинник стабілізації загальної криміногенної ситуації державі.

НЕЗАКОННА ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ В ІНТЕРНЕТІ
Illegal Human Trafficking in the Internet

Курсант 3-го курсу **Кондратенко В.В.**
Науковий керівник: викладач кафедри іноземних мов **Гребінь-Крушельницька Н.Ю.**

Trafficking in human beings is a major concern for the global community. The introduction, growth, and utilisation of information and communication technologies (ICTs) have been

accompanied by an increase in illegal exploitation and abuse of technology for criminal activities. With respect to cyberspace, the Internet is increasingly used as a tool and medium by transnational organised crime. Human trafficking is an obvious form of organised crime that has been affected by the global revolution in ICT. This form of illegal trafficking is not exclusive to sexual exploitation with respect to women or children trafficking but also covers indentured servitude and child labour. This new form of slavery violates fundamental and basic human rights and freedoms, and transcends national boundaries and territories to negatively impact on numerous countries across the globe. It is estimated that over 900,000 people are being trafficked every year.

Although new techniques are constantly being implemented and regulations being adopted to combat and eradicate diverse forms of human trafficking, yet ICTs are also providing new means and tools that facilitate human trafficking, especially for sexual exploitation. On such a basis, these new forms of organised crime present new challenges to lawmakers, law enforcement agencies, and transnational human rights organisations. This necessitates the existence of an effective supra-national as well as domestic mechanisms that monitor the utilisation of ICT for criminal activities and uphold essential human rights and freedoms.

The use of ICTs in trafficking in human beings involves the utilisation of computers and / or networks. However, as sophisticated as technology had become and as fascinating as the science of artificial intelligence (AI) might be, we are not yet at the point where computers can-by themselves-engage in criminal activity. The machines are wonderfully compliant and totally amoral. Trafficking in human beings by the use of ICTs always involves at least one human being who plans, prepares, and initiates the criminal act.

Victims include: men, women and children, although most agree that women and children are more often victims of trafficking. Generally, traffickers prey on those most vulnerable: people who are very poor, who have disabilities, the very young or old, people who

have low literacy skills and educational levels, or people who cannot speak English.

The world's transition into an information society is being marked by profound developments in all aspects of human life: in work, education and leisure, in government, industry and trade. The new information and communication technologies are having a revolutionary and fundamental impact on our economies and societies. The success of the information society is important for developing, competitiveness and employment opportunities, and has far- reaching economic, social and legal implications. Nevertheless, the exploitation of ICTs for criminal activities is a Sid effect. These criminal activities may take a large variety of forms and may cross many borders.

In fact, various kinds of technology means can be used for the purpose of sexual exploitation - either by individuals for their own private use or by persons or groups using the Internet as a commercial tool, to promote and sell images or services. Technical aspects are crucial for the development of sites which exploit all the technical possibilities of the Internet. The main techniques that are used worldwide involve: Mainstream Communications, Scanners and Video Digitizers, The Digital Video Disk (DVD), The Internet Applications and Services.

On a different note, the globalisation of technology and the revolutionary advancement of ICTs have impacted on criminal activity, especially human trafficking for the purpose of sexual exploitation. Mainstream communications, video digitizers, Internet applications and services, and software and file transfer protocols are amongst the tools utilized by traffickers to commit their crime and promote their services. The increasing proliferation in usage of technology assisted criminal activity and trafficking merits further attention from the global community by enacting the necessary legislative provisions and implementing effective technological and enforcement tools that reduce ICT-facilitated criminal activities.

Sources:

1. Алексеева И. Ю. Информационные вызовы национальной и международной безопасности / И. Ю. Алексеева [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.pircenter.org/data/publications/info_sec.pdf.
2. The Convention on Cybercrime of the Council of Europe.
3. The Directive of the European Union 2000/31/CE of June 8, 2000.
4. Technology Is a Double-Edged Sword: Illegal Human Trafficking in the Information Age Date: March 05, 2005.

СЛУЖБОВА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

Курсант 206 навчальна група **Короленко В.С.**
Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Шармар О.М.**

Сьогодні в умовах систематичного реформування норм КК, які регламентують кримінальну відповідальність службових осіб є доволі актуальним у зв'язку з ратифікацією низки міжнародних нормативно-правових актів.

Мета наукового дослідження полягає у аналізі поняття службової особи як суб'єкта злочину згідно з чинним КК України та з'ясуванні його проблемних питань.

Науковою розробкою цієї проблематики займалися такі вчені як: Р.Л Максимович, П.П. Андрушко, А.Я. Асніс, О.Ф.Бантишев, Т.Б.Басова, Л.П.Брич, А.С.Васильєв, В.Д. Вознюк, Б.В. Волженкін, В.А. Волколупова, А.В. Галахова, В.М. Григор'єв, О.М. Гук, Н.О. Гуторова, В.І. Дінека, О.О. Дудоров, А.А. Жижиленко, К.Л. Засов, Б.В. Здравомислов, Ю.В. Золотухін, М.О. Іллічов, О.Х. Качмазов, А.К. Квіцінія, В.Ф. Кириченко, Н.М. Ковальова, М.Й. Коржанський, О.М. Круглов, Д.І. Крупко, М.Д. Лисов, В.С. Лукомський,

М.І. Мельник, В.Є. Мельникова, В.О. Навроцький, Ш.Г. Папіашвілі, О.Я. Свєтлов,

Водночас поняття службової особи як суб'єкта злочину потребує подальшого удосконалення.

Згідно з частиною 1 примітки до ст. 364 КК службовими особами є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

Представник влади це, як правило, працівник, який перебуває на службі в державних органах, діє від їх імені (за їх дорученням) і у межах своєї компетенції здійснює (реалізує) функції цих органів. Така особа наділяється владними повноваженнями, згідно з якими має право висувати вимоги і приймати рішення, обов'язкові до виконання будь-якими юридичними і фізичними особами, а іноді – застосовувати примусові заходи для забезпечення виконання цих вимог і притягнення до відповідальності осіб, які ухиляються від їх виконання.

До представників місцевого самоврядування належать особи, які перебувають на службі в органах місцевого самоврядування, діють від їх імені (за їх дорученням) і у межах своєї компетенції здійснють (реалізують) функції цих органів. Це, зокрема, депутати місцевих рад і такі обрані службові (посадові) особи місцевого самоврядування, як міські, селищні,

сільські голови, а також працівники апаратів органів місцевого самоврядування, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням обіймають відповідні (керівні) посади в цих органах.

Враховуючи викладене вважаємо за доцільне при формулюванні поняття службової особи замість терміну «представник влади» вживати - «представник державної влади» на підставі конституційних положень, а саме статті 5, в якій зазначено, що народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. З цього випливає, що поняття влада не ототожнюється з поняттям державна влада, крім останньої також передбачається влада, яка здійснюється органами місцевого самоврядування.

ПЕРСПЕКТИВИ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Слухач магістратури НАВС **Король К.В.**

В тезах мова йде про подальші перспективи вступу України у Європейський Союзи, а також розглядаються плюси і мінуси для нашої держави, після підписання угоди про асоціацію.

Європейська інтеграція – ключовий пріоритет зовнішньої політики України, який передбачає проведення системних реформ в усіх сферах життя відповідно до норм та стандартів ЄС. Кінцевою метою європейської інтеграції є набуттяУкраїною членства в ЄвропейськомуСоюзі.

Економічне співробітництво України з європейськими країнами і, зокрема, з ЄС починає свою історію ще з 1989 р. коли колишній Союз уклав Угоду про торгівлю і співробітництво з ЄС, яка була зорієнтована на розвиток торговельних зв'язків, а також співробітництво в ряді галузей економіки.

Згідно з 49 статтею Договору про ЄС, Союз відкритий для всі європейських країн, але Європейський Союз ще не визнав

Україну потенційним кандидатом у члени, хоча й Україна таки належить до Європи.

Упродовж останнього десятиріччя Україна наполегливо бажає наблизитися до європейських стандартів. Обгрунтуванню і підтвердженню цього стратегічного курсу було присвячене Послання Президента України до Верховної Ради "Європейський вибір". Такий вибір підтримується як переважною більшістю політичних сил, так і українським суспільством.

Проте, за кілька днів до Саміту Східного Партнерства у Вільнюсі, 21 листопада 2013, уряд України вирішив призупинити процес підготовки до укладання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Про це йдеться у відповідному розпорядженні Кабінету Міністрів України № 905, від 21 листопада 2013 року: "Призупинити процес підготовки до підписання угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, і ЄС, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їх членами, з іншого боку", також призупинення дії рішення від 18 вересня 2013 року "Про підготовку до підписання проекту угоди про асоціацію між Україною, з одного боку і ЄС та його членами, з іншого боку". У вказаному розпорядженні зазначено, що це роблять для забезпечення національної безпеки України та для відновлення обсягів виробництва та напрямів торговельно-економічних відносин із Російською Федерацією та СНД. Прийняте розпорядження призводить до розбіжностей сучасного положення справ та перспектив подальшого українського євроінтеграційного шляху, вивчення якого є досить актуальним як у міжнародних так і зовнішньополітичних відносинах.

Угода про асоціацію має на меті прискорити і поглибити політичні та економічні відносин між Україною та ЄС, а також забезпечити поступову інтеграцію у внутрішній ринок ЄС, у тому числі завдяки створенню торгівлі і суміжні питання (ГВЗВТ). Це означає ліквідацію майже всіх тарифів і бар'єрів у сфері торгівлі товарами, надання послуг і здійснення інвестицій (особливо в енергетичній галузі). Будутьствореніновіторговіта інвестиційніможливості, що покращить стимуляціюконкуренції.

Включає оцінку наближення законодавства України до законів ЄС (і там, де доцільно, до міжнародних інструментів)

відповідно до Угоди про асоціацію. Це має стати значним кроком у процесі поглиблення співпраці сторін, адже документ відводить першорядну роль гармонізації законодавства України з правом Союзу (тільки у Преамбулі УА термін «зближення законодавства» згадується п'ять разів). Гармонізація законодавства України з правом ЄС має ширшу мету, ніж здійснення економічної інтеграції, адже передбачає реформування економіки та правової системи нашої держави.

Для української сторони дуже важливо мати якомога більше прихильників в ЄС щодо поглиблення відносин. Нові члени ЄС, особливо ті, що межують з Україною (Польща, Словаччина, Румунія та Угорщина), глибоко зацікавлені відігравати провідну роль у зміцненні політики Євросоюзу щодо України. Окрім того, ці країни мають значний та цінний для України досвід в успішному впровадженні політичних та економічних змін, а також у подоланні перешкод на шляху до вступу в ЄС. Під час зустрічі з прем'єр-міністром України Миколою Азаровим, голова Групи дружби «Франція - Україна», французький сенатор Ерве Море заявив, що французький парламент повністю підтримує євроінтеграційні устремління України і виступає за підписання відповідної угоди на саміті у Вільнюсі. При цьому Ерве Море також додав, що Група дружби готова і далі працювати на зміцнення відносин між Україною та Францією, особливо в торговельній сфері. «Торгово-економічні відносини між нашими країнами мають дуже важливе значення для нас, і ми намагаємося їх розвивати», - наголосив французький політик. Сьогодні Франція є другом України, й «як друзі, французи готові підтримати Вас (Україну) у всіх ваших пріоритетних напрямках».

Основним завданням на сьогодні є завершення переговорів щодо укладення Угоди про асоціацію, невід'ємною складовою якої є зона вільної торгівлі. Адже, вона має вагоме економічне, соціальне та цивілізаційне значення для України, відкриває перспективи для України стати складовою частиною європейського політичного, економічного і культурного простору. Особливий наголос при цьому робиться на досягненні конкретних практичних результатів, насамперед є зміцнення економічної складової зовнішньої політики України з метою створення сприятливих міжнародних умов для подолання

негативних наслідків світової фінансово-економічної кризи та відновлення економічного зростання нашої держави. Угода про асоціацію є важливим кроком для України на шляху наближення в перспективі до наступного етапу — підготовки до вступу в ЄС.

Призупинення Угоди про асоціацію вплине на зближення України з ЄС, відкладе модернізацію, передбачену Угодою про асоціацію, призведе до слабкого зовнішнього фінансування і обмежить можливості залучати запозичення в іноземній валюті на рефінансування об'ємних виплат за зовнішнім боргом в 2014 -2015 роках, за відсутності угоди з МВФ. Призвело до розчарування рішенням українського уряду припинити підготовку до підписання Угоди про асоціацію та угоди про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі з Європейським союзом" як зі сторони українського народу, так і країни Європейського Союзу.

Слід зазначити, що призупинення владою укладання угоди про асоціацію не змінює прагнення України щодо євроінтеграції, швидкість прогресу у відносинах буде повністю залежати від зусиль України та конкретних досягнень у виконанні зобов'язань щодо спільних цінностей.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО УСИНОВЛЕННЯ

Здобувач кафедри цивільного права і процесу НАВС, помічник-консультант Народного депутата України на постійній основі **Косенко Н.П.**
Науковий керівник: професор кафедри цивільного права і процесу , доктор юридичних наук, доцент **Тімуш І.С.**

У 1959 р. Організацією Об'єднаних Націй було прийнято Декларацію прав дитини, яка змінила ставленя багатьох країн світу до проблем дитинства та змусила переглянути позицію та зобов'язання окремо взятої держави і суспільства по відношенню до такої категорії своїх громадян, як діти [1, с.61]. В Україні відбувся і триває надалі активний процес формування національного законодавства та механізмів щодо реалізації

державної політики в сфері дитинства, в тому числі і у сфері міжнародного усиновлення. Основними напрямками державної політики, а отже й законотворчого процесу, підкреслюють фахівці, є створення національного механізму дотримання прав дитини, максимальної їхньої реалізації та захисту, з огляду на чинні міжнародні стандарти та міжнародну практику в зазначеній сфері [2, с.55].

В умовах орієнтації України на вступ до ЄСнеобхідно, щоб сучасне українське законодавство в сфері усиновлення стояло на боці насамперед інтересів дітей, а уже потім – усиновлювачів, а механізм захисту прав дитини у національному усиновленні відповідав європейським стандартам. При з'ясуванні юридичної сутності міжнародного усиновлення, перш за все, слід відзначити, що це явище виникає внаслідок як і внутрішніх, так і міжнародних чинників.

Сьогодні міжнародно-правове регулювання всфері міжнародного усиновлення має комплексний (системний) характер.Норми міжнародного права, що регулюють питання міждержавного усиновлення дітей, зазначають науковці, можна класифікувати за такими критеріями: за сферою дії – норми універсального характеру та норми регіонального характеру. Універсальні норми діють у глобальних масштабах і стосуються інтересів усіх держав. Прикладами універсальних норм є основні принципи міжнародного права, положення універсальних багатосторонніх договорів таких, як Конвенція ООН про права дитини, Конвенція ООН про захист дітей та співробітництво у сфері міждержавного усиновлення тощо. Регіональні норми регулюють відносини у межах певного географічного регіону, що обумовлено наявністю спільних проблем та спільних економічних, соціальних та культурних інтересів держав цього регіону. Прикладами регіональних норм є Європейська конвенція про усиновлення дітей та Європейська конвенція про здійснення прав дітей; за юридичною силою – норми «твердого права» та норми «м'якого права». Навідміну від «твердого права», норми «м'якого права» не породжують чітких прав та обов'язків, а дають лише загальну установку, якої суб'єкти дотримуються як моделі поведінки. До таких норм, наприклад, належить Декларація про соціальні та правові принципи, що стосуються захисту і добробуту дітей, особливо у

разі передачі дітей на виховання та їх усиновлення на національному і міжнародному рівнях[3, с.109].

В Україні правове регулювання міжнародного усиновлення здійснюється на підставі міжнародно-правових та національних законодавчих актів, які мають однакову юридичну силу і є обов'язковими для виконання при передачі на усиновлення дітей – громадян України іноземним громадянам. До числа міжнародно-правових актів, в першу чергу, належать Конвенція ООН про права дитини (1989 р.),Декларація ООН про соціальні та правові принципи стосовно захисту і благополуччя дітей (1986 р.),Європейська конвенція про усиновлення дітей (1967 р.), ратифікована Україною зовсім нещодавно – Законом України від 15 лютого 2011 р. «Про ратифікацію Європейської конвенції про усиновлення дітей». Конвенція закріплює, що дитина внаслідок усиновлення має набувати статусу повноправного члена родини та, відповідно, таких самих прав та обов'язків, як і діти усиновлювача (усиновлювачів). Усиновлювач (усиновлювачі) мають батьківську відповідальність стосовно дитини, а правові відносини між дитиною та її батьком, матір'ю та сім'єю походження припиняються (ст. 11).Положеннями Конвенції визначаються загальні вимоги до умов дійсності усиновлення, переліку осіб, які повинні надати згоду на усиновлення, вимоги до усиновлювачів, а також наслідки усиновлення. Саме ці положення Конвенції є обов'язковими, з огляду на їх важливе значення для встановлення таких правил усиновлення, яке б здійснювалося з дотриманням найвищих інтересів дитини[4].

Також, важливо відзначити закріплення Конвенцією положень, спрямованих на уникнення безгромадянства усиновленої дитини, шляхом встановлення положення щодо сприяння Державами-учасницями набуттю їхнього громадянства дитиною, усиновленою одним з їхніх громадян (ст. 12). Таким чином, Держави-учасниці повинні не допускати ситуації, коли відповідно до їх законодавства усиновлена дитина автоматично втрачає своє громадянство. Втраті громадянства, яка може виникнути в результаті усиновлення, має передувати набуття дитиною іншого громадянства. Зазначене положення відповідає вимогам чинного законодавства України, зокрема Закону України «Про громадянство України»[5].

Основоположними національними нормативно-правовими актами у процесі здійснення міжнародного усиновлення є: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27 грудня 2011 року «Про затвердження переліку захворювань, які дають право на усиновлення хворих дітей без дотримання строків перебування на обліку в центральному органі виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей, а також до досягнення дитиною п'яти років»; Постанова Кабінету Міністрів від 25 березня 2006 року «Про затвердження положення про Державний департамент з усиновлення та захисту прав дитини»; Постанова Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2008 року «Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей; Наказ Міністерства закордонних справ України від 17 листопада 2011 року «Про затвердження правил ведення закордонними дипломатичними установами України консульського обліку громадян України, які постійно проживають або тимчасово перебувають за кордоном, та дітей – громадян України, усиновлених іноземцями або громадянами України, які постійно проживають за кордоном».

Отже, в Україні діє низка законодавчих актів щодо міжнародного усиновлення та налагоджений дієвий практичний механізм його реалізації, створена належна структура державних органів, що здатні здійснювати контроль і нагляд за дотриманням прав дитини, яка передана на усиновлення іноземним громадянам.

Використана література:

1. Тімуш І., Лапчевська О. Здійснення батьками прав дитини в контексті реалізації Конвенції ООН про права дитини /І.Тімуш, О.Лапчевська // Нотаріат для вас. – 2012. - № 12. – С.61-68.

2. Мироненко В. Загальні засади міжнародного та національного законодавства у сфері захисту прав дитини. Система державних органів захисту прав дитини в Україні / В.Мироненко //Нотаріат для вас. – 2012. - № 12. – С.55-60.

3. Деркаченко Ю. В. Міжнародне усиновлення: визначення поняття та актуальні проблеми правового

регулювання / Ю.В.Деркаченко // Університетські наукові записки. – 2006. – № 1 (17). – С. 109- 112.

4. Про ратифікацію Європейської конвенції про усиновлення дітей: Закон України від 15 лютого 2011 року // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 35. – Ст. 346.

5. Про громадянство. Закон України від 18.02.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ: ЙОГО ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Слухач магістратури **Кримський Т.С.**
Наковий керівник: доцент кафедри управління ОВС та роботи з персоналом, кандидат юридичних наук **Пелагеша О.Г.**

Подальший розвиток демократії, забезпечення прав і свобод громадян нерозривно пов’язані з підвищенням ефективності діяльності органів внутрішніх справ, зокрема слідчих підрозділів. Саме в діяльності органів слідства найяскравіше відображається існуючий стан боротьби зі злочинністю та реальний стан захищеності прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб від злочинних та інших протиправних посягань. Більше того, слідчі підрозділи в системі органів внутрішніх справ несуть основне навантаження з розкриття та розслідування злочинів. Ефективність діяльності слідчих підрозділів органів внутрішніх справ залежить від багатьох факторів – правових, матеріально-технічних, соціальних тощо.[1, с.164]

Тільки наприкінці 90-х рр. XX ст. та у перші роки XXI ст. було проведено ряд грунтовних наукових досліджень з проблем організації та управління слідчими підрозділами, авторами яких були О.О. Алєксєєв, О.В. Баулін, А.Г. Каткова, Г.К. Кожевников, П.В. Коляда, М.А. Погорецький, Р.Ю. Савонюк, І.М .Шопіна та ін.

У той же час в організації діяльності слідчих підрозділів органів внутрішніх справ залишились невирішені проблеми теоретичного, організаційного і правового характеру. Необхідні для практики наукові дослідження організаційних та правових аспектів діяльності слідчих підрозділів органів внутрішніх справ, їх ефективність вивчені далеко не повністю. Таким чином, необхідність посилення боротьби зі злочинами та іншими правопорушеннями, підвищення значення і ролі в цьому процесі слідчих підрозділів органів внутрішніх справ, необхідність удосконалення правових аспектів їх діяльності обумовлюють актуальність і важливість глибокого та всебічного наукового дослідження широкого кола питань, пов'язаних з організаційно-правовими основами діяльності слідчих підрозділів органів внутрішніх справ України.[3.с.216]

Загалом, нормативно-правові акти, що регламентують службово-трудову діяльність слідчих підрозділів ОВС, можна розділити на три види: 1)міжнародні правові акти, пов'язані з правоохоронною діяльністю; 2) акти, що є базовою основою, тобто загальні акти; 2) спеціальні акти, що безпосередньо стосуються здійснення працівниками слідчих підрозділів своїх повноважень: відомчі нормативні акти у формі наказів, директив, настановлень, положень, статутів, правил, інструкцій. Загальними актами є Конституція України; Закон України «Про міліцію»; Закон України «Про захист працівників суду та правоохоронних органів»; Закон України «Про інформацію»; Кримінальний кодекс України; Кодекс України про адміністративні правопорушення та ряд іншнших указів Президента України, Постанов Кабінету Міністрів України та інших відомчих нормативно-правових актів.

До спеціальних нормативно-правових актів належать ті, які безпосередньо регулюють здійснення своїх повноважень слідчими.

С.С. Лукаш зазначає: "В особливостях нормативно-правових актів у сфері діяльності ОВС виявляються їх власні функції. По-перше, вони покликані забезпечити повне і точне вираження суспільно-державної волі, яка стосується правоохоронної і правозабезпечувальної діяльності органів, структур та підрозділів внутрішніх справ. По-друге, вони є необхідною умовою правового регулювання службово-трудових

відносин, оскільки виступають безпосередньо формою доведення даної суспільно-державної волі до спеціально уповноважених суб'єктів. [2, с.48]. Отже, до останніх відносяться: Закон України "Про міліцію"; Закон України "Про засади запобігання та протидію корупції "; Закон України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду"; Закон України "Про звернення громадян"; Закон України "Про Дисциплінарний статут ОВС"; Кримінальний процесуальний кодекс України; Рішення Конституційного Суду України; постанови Пленуму Верховного Суду України; накази МВС України; спільні накази МВС та інших структур, а також: Положення про Головне слідче управління МВС України. Безумовно, даний перелік не є вичерпним.[6, с.176-183]

У листопаді 2013 року вступив в дію новий Кримінальний процесуальний кодекс України, який з однієї сторони приніс багато позитивного, а з другої сторони багато незрозумілого. Для повної ефективної роботи слідчих підрозділів Міністерства внутрішніх справ України відповідно до положень нового Кримінального процесуального кодексу потрібен час задля зрозумілого і правильного його застосування на практиці.

Як висновок варто зазначити, що на сьогоднішній час існує ряд нових нормативно – правових актів які регулюють діяльність слідчих підрозділів Міністерства внутрішніх справ, але і досі існує проблема у практичному їх застосуванні, вирішити яку буде можливо тільки через певний проміжок часу.

Список використаних джерел

1. Венедиктов В.С., Іншин М.І. Організаційно-правові засади проходження служби в органах внутрішніх справ України: Наук-практ посібник. - Х.: Вид-во нац. ун-ту внутр. справ, 2002. - 164 с.

2. Лукаш С.С. Нормативно-правове забезпечення ефективності управлінської діяльності ОВС України: Дис... канд. юрид. Наук: 12.00.07. - Х., 2002. - 192 с

3. Бандурка О.М. Слідчий - моя професія. - Х.: Вид-во Ун-ту внутр.справ, 2000. - 216 с.

4. Про Дисциплінарний статут ОВС України: Закон України від 22 лютого 2006 року № 3460-IV.

5. Маркуш М.А. Актуальні проблеми реформування досудового слідства: конституційний аспект / Маркуш Марія Андріївна // Наук. Вісник КНУВС.-К,2010.- Вип.2(69).- с.232-242

6. Фаринник В.І. Проблеми та перспективи реформування ОВС в умовах проведення ,,слідчого експерименту'' / В.І. Фаринник // Науковий вісник НАВС.-К, 2012.- Вип.1(80).- с. 176-183.

КВАЛІФІКАЦІЯ СТАДІЙ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ

Курсант 206 навчальної групи **Кузьмич О.І.**
Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Шармар О.М.**

Питання кваліфікації злочинів попередньої злочинної діяльності є доволі актуальним, тому правильне його вирішення впливає на об'єктивне призначення покарання та інші кримінально-правові наслідки..

Науковою розробкою цієї проблеми займалися такі вчені як: Ю.В. Александров, В.К. Грищук, О.О. Дудоров, В.А. Клименко, П.С. Матишевський, М.І. Мельник, В.О. Навроцький, А.О. Пінаєв, В.П. Тихий, П.Л. Фріс, М.І. Хавронюк, Н.В. Чернишова, С.Д. Шапченко та ін.

Водночас відсутня єдина позиція щодо правил кваліфікації на стадії готування та за замаху на злочин, також залишаються невирішеними питання відмінності готування до злочину від виявлення наміру.

Метою нашого дослідження є здійснення аналізу етапів злочинної поведінки та запропонувати правила кваліфікації попередньої злочинної діяльності.

Стадії злочину – це передбачені КК, суспільно-небезпечні етапи, які істотно різняться між собою ступенем реалізації злочинного наміру, тобто характером діяння і

моментом його закінчення (припинення), а тим самим – і ступенем тяжкості вчиненого особою діяння.

Згідно з ч. 1 ст. 14 готуванням до злочину є підшукування або пристосування засобів чи знарядь, підшукування співучасників або змова на вчинення злочину, усунення перешкод, а також інше умисне створення умов для вчинення злочину, саме ці дії кваліфікуються з урахуванням загальних правил кваліфікації попередньої злочинної діяльності, які потребують додаткового розгляду та обґрунтування. Такого ґрунтовного вирішення потребують статті 255, 257, 260 КК так як у них сказано, що навіть початок організаторських дій – підшукування учасників організації, розроблення планів її діяльності оцінюються не як готування, а являють собою закінчений злочин. Звідси стає зрозумілим, що дії із створення злочинних організацій кваліфікуються як закінчений злочин навіть тоді, коли вони не привели до виникнення такої організації. Тож стосовно таких злочинів стадія готування практично не можлива.

Відповідно до ч. 1 ст. 15 КК замахом на злочин є вчинення особою з прямим умислом діяння, безпосередньо спрямованого на вчинення злочину, передбаченого відповідною статтею Особливої частини КК, якщо при цьому злочин не було доведено до кінця з причин, що не залежали від її волі. При кваліфікації замаху на злочин, окрім вищезазначеного, необхідно встановити наявність усіх ознак складу закінченого злочину з урахуванням незавершеності об’єктивної сторони. Вважаємо, що замах на злочин може поєднуватися з виконанням менш тяжкого посягання, вчиненого проти того ж потерпілого. Типовим прикладом може бути замах на вбивство, внаслідок якої потерпілий лише поранений – отримав легке, середньої тяжкості чи тяжке тілесне ушкодження. При цьому не виникає конкуренції статей, відсутня сукупність злочинів, закінчений злочин є лише «етапом» на шляху до злочинних наслідків, які бажав заподіяти винний.

ПСИХІЧНЕ НАСИЛЬСТВО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Курсант 206 навчальної групи **Лакійчук О.С.**
Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Шармар О.М.**

Головною цінністю в сучасному кримінальному праві України визнано людину, особистість, що відповідає законотворчому принципові конституційної адекватності і має значення для правотворчості, тлумачення КК України (зокрема при кваліфікації злочинів, індивідуалізації кримінального покарання), надання допомоги потерпілим від злочинів.

Відповідно до КК України сучасна ідеологія кримінального права полягає у тому, що воно, в першу чергу, бере на себе завдання з підтримання безпеки людини, зокрема як потенційного потерпілого.

Така позиція законодавця вимагає значної уваги до прав потерпілих від різних проявів насильства, зокрема психічного.

Психічне насильство - це суспільно небезпечний, протиправний вплив на психіку іншої особи або групи осіб, який здійснюється з негативістських або інструментальних мотивів в інформаційній формі всупереч або поза волею цих осіб, впливає на свободу їх волевиявлення або спричиняє психічну або фізіологічну травму.

Акт кримінального психічного насильства має такі елементи: об’єкт, об’єктивна сторона (зокрема, психічний вплив, психічну шкоду, необхідний причинний зв’язок між ними), суб’єкт, суб’єктивна сторона.

Стосовно психічного насильства як способу вчинення злочину слід зазначити, 1) психічне насильство є саме способом вчинення злочину, а не його засобом; 2) не є обґрунтованою позиція тих вчених, які виділяють, окрім фізичного та психічного, й інші види насильства як кримінально-правові

категорії (сексуальне, інтелектуальне тощо); 3) психічне насильство може самостійно створювати склад насильницького злочину (погроза вбивством), а може виступати частиною більш складної суспільно небезпечної дії; психічне насильство як кримінально-правову категорію можна класифікувати на види за різними підставами.

Важливим для теорії та практики є розподіл психічного насильства залежно від мети його застосування. Воно може бути: 1) поведінковим («класичним» або прямим), яке розглядається як безпосереднє нанесення шкоди об'єктові, а також «вчинення насильства заради насильства». У цих випадках метою вчинення насильницької дії є мета нанесення шкоди іншій людині. Таке насильство характеризується мотивами ворожості та ненависті до потерпілого; 2) структурне або інструментальне психічне насильство. Цей вид характеризується досягненням мети, яка не пов'язана з нанесенням прямої шкоди. Таким чином досягається інша мета, яка не пов'язана з бажанням нанести фізичну або психічну шкоду потерпілому. Наприклад, корислива мета при вчиненні розбою.

Залежно від того, чи мала місце провокація психічного насильства з боку потерпілого, воно може бути: 1) пов'язаним з провокуючою поведінкою потерпілого; 2) не пов'язаним з провокуючою поведінкою потерпілого. Поведінка потерпілого в певних ситуаціях є обставиною, що пом'якшує покарання.

Залежно від наслідків поділяють психічне насильство на те: 1) яке пов'язане з розладом здоров'я; 2) яке не пов'язане з психічним розладом, але покликане змінити поведінку потерпілого.

Важливим критерієм такого поділу є форма його прояву. Вона може бути інформаційною та позаінформаційною. Інформація може здійснювати негативний, іноді фатальний вплив на потерпілого, викликати істотні емоційні потрясіння, хворобливо впливати на стан всього організму людини, її фізичного та психічного здоров'я. Іншою формою психічного

насильства є позаінформаційна. До неї відносяться випадки застосування до особи одноразово різних наркотичних та і інших одурманюючих засобів, якщо вони не наносять фізичної шкоди потерпілій особі, застосування спеціальних приладів, наприклад генераторів, які істотно впливають на психіку людини.

Переборний психічний примус (психічний примус, передбачений ч. 2 ст. 40 КК України) запропоновано визначити як кримінальне психічне насильство, при якому насильник (примушуючий) ставить за мету проти бажання потерпілого (примушуваного) домогтися від нього вчинку, що містить склад злочину, передбаченого КК України. Вчинок примушуючого, передбачений ч. 2 ст. 40 КК України, може бути як неправомірним, так і правомірним (тобто складу злочину, іншого правопорушення у них може і не бути з огляду на суб'єкта або об'єктивну сторону таких діянь). Видається обґрунтованим передбачити на законодавчому рівні поняття допустимої шкоди і достатньої шкоди, а також ввести поняття правомірної шкоди і поняття перевищення меж правомірної шкоди.

Психічним примусом, зокрема, є: а) погроза застосування відповідного фізичного насильства, у т. ч. за допомогою зброї; б) застосування або погроза застосування насильства щодо рідних, близьких, інших осіб, доля яких с важливою для особи, від якої вимагають вчинення певних дій чи бездіяльності; в) знищення або погроза знищення майна, що належить потерпілому, його рідним, близьким, іншим особам, доля яких є важливою для особи, від якої вимагають вчинення певних дій чи бездіяльності; г) погроза розголошення відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці; д) вплив на психіку особи за допомогою гіпнозу або інших подібних засобів.

Шкода, що умисно завдається примушуваним, який діє у стані переборних фізичного або психічного примусу, визнається допустимою, якщо вона не перевищує шкоди, яка завдається

примушуваному, тобто є шкодою правоохоронюваним благам, які за характером (цінністю) і (або) ступенем (обсягом) є меншими або рівними правоохоронюваним благам, які порушуються при завданні шкоди примушуваному.

Шкода, що умисно завдається примушуваним, який діє у стані переборних фізичного або психічного примусу, визнається достатньою, якщо вона є адекватною шкоді, завдання якої вимагається примушуючим від примушуваного, і не перевищує її, тобто є шкодою правоохоронюваним благам, завдання шкоди яким вимагається, і які за ступенем (обсягом) є меншими або рівними правоохоронюваним благам, завдання шкоди яким вимагається.

Перевищення меж правомірної шкоди, що завдається примушуваним, який діє у стані переборних фізичного або психічного примусу, є злочином, що має ознаку завдання примушуваним з метою позбавитися примусу неправомірної шкоди, тобто шкоди, яка є більш значною, ніж шкода, що має у даному стані примусу ознаки.

ЗНАЧЕННЯ ДОГОВОРУ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА РЕСПУБЛІКОЮ КУБА ПРО ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ ТА ПРАВОВУ ДОПОМОГУ В ЦИВІЛЬНИХ ТА КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ

Здобувач кафедри цивільного права та процесу НАВС **Ланцева К.В.**
Науковий керівник: кандидат юридичних наук **Лов'як О.О.**

Із здобуттям незалежності Україна вийшла на світову арену як рівноправний суб’єкт міжнародних відносин. З цього часу перед нею постала потреба врегулювання правових відносин з іншими державами.

Починаючи з 1992 року, триває робота по укладенню міжнародних договорів з питань правових відносин і правової допомоги у цивільних, сімейних та кримінальних справах. Схвалені Верховною Радою, такі договори закріплюють

додаткові гарантії громадян України в інших державах та забезпечують можливість співробітництва органів юстиції нашої держави з відповідними іноземними установами.

Україна та Республіка Куба, підписавши Договір про правові відносини та правову допомогу в цивільних та кримінальних справах домовились про таке: що Згідно зі ст. 1 щодо правового захисту Договірних сторін стосовно своїх особистих та майнових прав, це також стосується також і юридичних осіб, які створені відповідно до законодавства однієї з Договірних Сторін. Громадяни Договірних Сторін мають право вільно і без перешкод звертатися до суду, прокуратури, нотаріату (які надалі іменуються "установами юстиції") та в інші установи Договірних Сторін, до компетенції яких відносяться цивільні та кримінальні справи, можуть виступати в них, порушувати клопотання, подавати позови та здійснювати інші процесуальні дії на тих самих умовах, як і громадяни даної Договірної Сторони.

Звернемо увагу, щодо частини другої «Спеціальні положення», відповідно, до ст..30 щодо права власності визначається законодавством Договірної Сторони, на території якої розміщене нерухоме майно. Відповідно до п.3 ст. 30 виникнення та припинення права власності або іншого речового права на майно визначається законодавством Договірної Сторони, на території якої майно знаходилось. Виникнення та припинення права власності або іншого речового права на майно, яке є предметом угоди, визначається законодавством місця здійснення угоди, якщо інше не передбачено угодою сторін.

Відповідно до ст..31 визначена форма угоди за місцем її укладення, форма угоди з приводу нерухомого майна та права на нього визначається законодавством Договірної Сторони, на території якої знаходиться таке майно.

Проаналізувавши ст..33, зазначимо, що право успадкування рухомого майна регулюється законодавством Договірної Сторони, на території якої спадкодавець мав останнє постійне місце проживання, право успадкування нерухомого майна регулюється законодавством Договірної Сторони. Також визначення характеру майна відносно того, чи це майно є рухомим чи нерухомим, вирішується згідно із законодавством

Договірної Сторони, на території якої знаходиться це майно. Відповідно до п. 4 ст. 33 визначено, що громадяни однієї Договірної Сторони, які проживають на території другої Договірної Сторони, прирівнюються у правах до громадян другої Договірної Сторони відносно здатності укладення або скасування заповіту на майно, що знаходиться на території другої Договірної Сторони, або на права, які повинні бути там здійснені, а також відносно здатності набуття у спадщину майна або прав. Майно або права переходять до них на тих самих умовах, що й установлені для громадян другої Договірної Сторони. Виняток становить ст. 34 коли за законодавством Договірних Сторін спадкове майно, що успадковується державою за законом, переходить у власність держави, тоді рухоме майно передається державі, громадянином якої на момент смерті був спадкодавець, а нерухоме майно переходить у власність держави, на території якої воно знаходиться.

Звернемо увагу на ст..39 даного Договору щодо визнання та виконання рішень у цивільних справах, а також у кримінальних справах в частині відшкодування шкоди, зазначено, що Договірні Сторони взаємно визнають та виконують рішення установ юстиції у цивільних справах, що набули чинності, а також вироки в частині відшкодування шкоди, заподіяної злочином. Також на території Договірних Сторін визнаються без спеціального провадження рішення у цивільних справах, які не потребують за своїм характером виконання.

Відповідно до ст.. 41, порядок виконання рішень регулюється законодавством Договірної Сторони, на території якої повинно бути здійснене виконання. Виняток становить ст.. 42 у визнанні судового рішення та в дозволі на його виконання може бути відмовлено, по-перше, якщо особа, яка порушила клопотання, або відповідач у справі не брав участі у процесі внаслідок того, що йому або його представнику не був своєчасно та належним чином вручений виклик до суду; по-друге, якщо по тому самому правовому спору між тими самими сторонами на території Договірної Сторони, де має бути визнане та виконане рішення, було вже раніше винесене рішення, що набрало чинності, або якщо установою цієї Договірної Сторони було раніше порушено провадження у даній справі; по-третє,

якщо згідно з положеннями даного Договору, а у випадках, не передбачених даним Договором, відповідно до законодавства Договірної Сторони, на території якої рішення має бути визнаним та виконаним, справа відноситься до виключної компетенції її установ.

Отож, Міністерство юстиції України надає правову допомогу громадянам, які проживають в Україні, щодо порядку витребування документів про реєстрацію актів цивільного стану, здійснених компетентними органами іноземної держави. За загальним правилом зазначені документи витребовуються через Департамент консульської служби Міністерства закордонних справ України, якщо інший порядок не встановлено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Надаючи важливого значення розвитку співробітництва в галузі надання правової допомоги у цивільних та сімейних справах, на сьогодні Україною підписано та ратифіковано договори з багатьма державами про правову допомогу та правові відносини у цей сфері, зокрема, з Республікою Куба.

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Слухач магістратури НАВС **Легецька О.М.**

Корупція в Україні і світі є однією з проблем, які потребують невідкладного розв'язання. Вона становить загрозудемократії, принципам верховенства права, соціальному прогресу, національній безпеці, становленню громадянського суспільства.

Недосконаліть існуючої системи антикорупційних органів, а також відсутність чіткої державної антикорупційної політики та державних органів, відповідальних за її реалізацію, є одним із найважливіших чинників складної ситуації з корупцією в Україні. В новому Законі ця проблема вирішується шляхом функціонального розмежування на суб'єктів, відповідальних за формування, розробку, реалізацію, координацію антикорупційної політики держави, тих, що

здійснюють безпосереднє виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень, а також тих, що беруть участь у запобіганні, виявленні та припиненні корупційних правопорушень. Зменшення у майбутньому кількості спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції відповідає четвертій рекомендації Стамбульського плану дій з боротьби проти корупції, що закликає Україну сконцентрувати правоохоронні повноваження у сфері боротьби проти корупції, які наразі фрагментовані[1].

Щодо країн Європейського Союзу вдалося створити так механізми, які дали змогу обмежити вплив корупції масштабами, що не становлять серйозної небезпеки для нормального функціонування державного апарату. До країн, яким вдалося створити ефективний механізм протидії корупці, можна віднести Фінляндію, Данію, Ісландію, Швецію, Нідерланди, Норвегію, Швейцарію, ВеликуБританію, Австрію, Ірландію, Німеччину.

В основу боротьби з корупцією в Німеччині покладено завдання знищення матеріальної, насамперед фінансової, бази злочинних угруповань. Цедосягається двома шляхами: конфіскацією майна і створенням належної правової бази для унеможливлення відмивання "брудних" грошей. Законом було закріплено правило: якщо громадянин робить внесок у банк у розмірі більше 50 тис. німецьких марок, він зобов'язаний пред'явити посвідчення особи.

Серед інших заходів треба виділити також намір запровадити в Німеччині реєстр корумпованих фірм. У цьому випадку Німеччина йде шляхом запровадження іноземного досвіду, зокрема ізраїльського, суть якого полягає в тому, що фірма, включена до такого реєстру, позбавляється права виконувати будь-які державні замовлення, стає об'єктом уваги з боку правоохоронних органів.

У Німеччині державний службовець несе повну особисту відповідальність за правомірність своїх дій з виконання службових обов'язків. Державн іслужбовці, за законом, не можуть займатися будь-якою підприємницькою діяльністю особисто, через довірених осіб, у тому числі брати участь у діяльності правління, наглядової ради чи в іншому органі, товаристві або підприємстві будь-якої іншої правової

форми. [4,с.111] До протидії корупції в Німеччині широко залучається громадськість.Так, відомство кримінальної поліції Саксонії запровадило прийом анонімних повідомлень громадян про економічні злочини. За чотирі місяці до спец розділу надійшло 184 повідомлення, карні справи були відкриті у 124 випадках, із яких 30% стосувалися корупції.

Прикладом комплексної боротьби з корупцією є антикорупційна стратегія Нідерландів, яка включає такі процедурні та інвестиційні заходи, як:

- постійна звітність та гласність у питаннях виявлення корупції і обговорення наслідків – покарання за корупційні дії. Щорічно міністр внутрішніх справ доповідає парламенту про виявлені факти корупції та вжиті заходи щодо покарання осіб, причетних до корупції;

- розробка системи моніторингу можливих місць виникнення корупційних дій у державних та громадських організаціях і суворого контролю за діяльністю осіб, які там працюють;

- створення системи прав і обов'язків посадових осіб із визначенням міри відповідальності за порушення посадової етики та корупційні прояви;

Ефективною є система організаційних і правових механізмів боротьби з корупцією в Італії, де у вирішенні цієї проблеми тісно взаємодіють громадські організації та державні установи. Парламент країни заснував спеціальну Генеральну Раду з боротьби з організованою злочинністю. Поряд з Генеральною Радою засновані окружні управління із боротьби з організованою злочинністю та мафією і окремо – Державне управління з боротьби з мафією[3,с.352-356].

До завдань цього колегіального органу входять: розробка стратегії боротьби з організованою злочинністю та визначення мети для кожного поліцейського формування окремо; раціоналізація ресурсів і коштів, виділених для організації боротьби з організованою злочинністю, а також періодична перевірка досягнутих результатів у їх зв'язку із встановленими напрямами діяльності та прийняття відповідних директив, спрямованих на усунення недоліків або неефективних дій. Причому вся ця діяльність є відкритою для політичних партій, об'єднань громадян, засобів масової інформації.

Італійська судова система є найважливішою із трьох гілок влади у системі механізмів боротьби з корупцією. У Конституції Італії втілено політичне рішення про надання Верховній раді суддів виключних прав на заохочення та покарання суддів. Дійовим антикорупційним механізмом слід визнати також те, щосудді, прокурори і слідч івважаються членами однієї професії і регулярно міняються ролями.

У країн встановлено верховенство обов'язкового провадження в усіх справах. Нерозслідування злочину є злочином саме по собі. Ус ці заходи є досить ефективними в механізмі протидії корупції Італії. Приклад тому – суд над багатьма вищими посадовими особами Італії, у тому числ іколишніми прем'єр – міністрами Андреотті, Краксі, Берлусконі.

Таким чином, передовий досвід країн Європейського Союзу у справі запобігання та протидії корупції при всій специфіц ісистеми їх державного управління становить певни інтерес для України. Такі напрацювання можуть бути використані у практичній діяльності вітчизняних державних органів, покликаних боротися з корупцією, а також при розробці нормативно – правових актів, спрямованих на зменшення впливу корупції у сфері державного управління[2,с.274-278].

Аналіз протидії корупції в окремих країнах дає змогу зробити висновок, що зусилля у цьому напрямку повинні ґрунтуватися на розумінні конкретних проблем країни та враховувати стадію її політичного розвитку, одночасно досвід цих держав свідчить, що існують універсальні для світової співдружності уроки, без яких досягти успіху у подоланні корупції фактично не можливо.

Список використаних джерел:

1. ЗУ « Про засади запобігання і протидії корупції» від 07.04.2011 № 3206-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3206-17

2. План дій по боротьбі з корупцією для Азербайджану, Вірменії, Грузії, Російської Федерації, Таджикистану та України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://crimecor.rada.gov.ua/komzloch/control/uk/publish/article;jsessionid=67DBB5688E73449D3C58796269A96301?art_id=47581&cat_id=46352

3. Міжнародні правові акти та законодавство окремих країн про корупцію / упоряд. М. І. Камлик.-К.:Школяр,1999.–480с.

4. Мельник М.І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії / М.І.Мельник: Монографія. –К.:Атика,2001.–304с.

5. Мельник М.І. Німеччина на шляху боротьби з корупцією // Право України. – 1997. - №11.–С.111.

ЗАПОБІГАННЯ ВІКТИМНІЙ ПОВЕДІНЦІ ЖІНОК

Курсант 402 навчальної групи **Литвин В.В.**
Науковий керівник: професор кафедри кримінології та КВП, к.ю.н., доцент **Кулакова Н.В.**

Одним із найважливіших завдань кримінальної віктимології є розкриття механізму віктимної поведінки та виявлення найбільш типових форм взаємодії потерпілого зі злочинцем. Віктимна поведінка людини – це процес, який складається не тільки з дій, що змінюють зовнішній стан, але й включають у себе психологічні явища та процеси, що призводять до них, а також визначають механізм протиправного вчинку.

Специфічність жіночої поведінки зумовлює пластичність, адекватність стану жінки ситуації, обставинам, що складаються, розвинення сфери підсвідомого, жіночої інтуїції. Особливості анатомо-фізіологічного характеру, специфічних психічних процесів зумовлюють особливості почуттєвої, емоційної, вольової сфери життєдіяльності жінок, які за своєю природою є більш суб'єктивні та чутливі до навколишнього середовища. Останнє позначається на ставленні жінки до оточення (отже, й до зовнішніх несприятливих чинників), зумовлює її певну обмеженість під час вибору поведінки, яка характеризується наявністю значної схильності пристосуватися до навколишнього середовища, що пояснює той факт, що значна

частина жінок стає жертвою злочину під впливом збігу негативних обставин. Фактично фізичні можливості обмежують жінок у засобах і способах захисту від нападу. Жінка за своїми фізичними можливостями не зможе відбити насильницькі посягання навіть одного чоловіка, у тому числі неповнолітнього. Реально оцінюючи власні сили, жінки практично завжди відчувають страх, що паралізує їх волю і свідомість і, таким чином, обмежує жінку у виборі засобів, способів захисту свого життя, здоров'я, статевої свободи, різко знижує можливість уникнути нападу або захиститися від нього. Статеві відмінності психофізичного характеру ставлять жінку за будь-яких умов нападу на неї з боку чоловіка у нерівне з ним становище.

Більшість жінок, які зазнали насильства, характеризуються такими спільними рисами:мають низьку самооцінку; схильні брати на себе відповідальність за дії кривдника;здебільшого пасивні, але при цьому досить сильні, щоб використовувати оточення для виживання, а іноді – для уникнення чергового акту насильства;демонструють ознаки відчутної реакції на стрес і висловлюють скарги, що вказують на психофізичні розлади;вважають, що сексуальні стосунки можуть стабілізувати відносини в цілому; переконані, що ніхто не може допомогти їм розв'язати проблему насильства тощо. А соціально-рольові особливості жінок визначаються як зменшенням рівня матеріального благоустрою та життя населення, так і проявом масового безробіття, що сприяє втягненню значної частини населення в незаконні види господарської діяльності; падінням етико-моральних критеріїв суспільства; переоцінкою моральних цінностей та устроїв, що стали повсякденним явищем нашого життя.

Ефективність віктимологічної профілактики залежить від аналізу значної кількості інформації віктимологічного характеру, що дозволяє всебічно врахувати криміногенні фактори. Місце, час, спосіб вчинення злочинів, найбільш типові ситуації, категорії осіб, що були втягнуті в них у якості злочинців та потерпілих – все це необхідно знати,

узагальнювати та враховувати при здійсненні віктимологічної профілактики. Зібрана інформація дозволить виявити типових потенційних потерпілих. Безумовно, виявлення потенційних потерпілих являє собою складне завдання, особливо, якщо враховувати, що значна кількість потерпілих від злочинів не повідомляє про це у правоохоронні органи.

Тому на нашу думку, запобігання віктимної поведінки жінок являють собою – систему заходів, спрямованих на своєчасне виявлення жінок, які через власну поведінку, спосіб життя, професійну діяльність, соціальний статус, сукупність особистісних якостей, фізичних і психологічних особливостей можуть стати жертвами тих чи інших злочинів, — а також здійснення щодо них та їх найближчого побутового оточення заходів віктимологічно-профілактичного впливу з метою активізації їх індивідуальних захисних можливостей, позитивної корекції поведінки, зменшення рівня чи повної ліквідації їх віктимності. І тому необхідно застосовувати використання двох взаємопов'язаних напрямів у межах віктимологічної профілактики: а) виявлення осіб з підвищеною віктимністю; б) корекція віктимності в окремих громадян.

СТАН ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Курсант 3-го курсу **Ломовський В.В.**
Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій
Пакриш О.Є.

В доповіді розглянуто питання пошуку оперативно-розшукової інформації в мережі Інтернет. Проаналізовано проблеми, пов’язані з обігом інформації в комп’ютерних мережах, та сформульовано пропозиції щодо оптимізації

пошукових заходів з урахуванням специфіки використання кіберпростору.

Розвиток соціальних сайтів у мережі Інтернет, спілкування осіб, які разомнавчалися або працювали, дає можливість перевірити наявні або зібрати нові відомості про конкретну особу, отримати фотографії різних років її життя, виявити зв'язки та контакти, встановити місце перебування та роботи.

Водночас на науковому рівні механізм здійснення пошукових заходів у кіберпросторі досліджено ще не достатньо. Зважаючи на стрімкий розвиток сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій, проблеми пошуку оперативно-розшукової інформації в мережі Інтернет залишаються актуальними і потребують подальших досліджень.

Слід зазначити, що користувачами Інтернету є не лише законослухняні громадяни, а й особи, що виношують злочинні наміри. Кримінальні структури активно використовують Інтернет для спілкування між собою, для пошуку, збирання та передачі кримінальної інформації, поширення своїх злочинних ідей серед населення.

Як стверджує О. В. Дем'янчук, комп'ютерні мережі, передусім Інтернет, дедалі активніше використовуються злочинцями для створення нелегальних ринків збуту зброї, наркотиків, людськихорганів,порнографічноїпродукції, вибуховихпристроїв, пропозицийщодонаданнякілерських «послуг», а також є способом оширення інформації щодо виготовлення саморобних вибухових пристроїв, пропаганди національної ворожнечі й закликів до розв'язання війни.

Перспективним напрямом вважають використання в інтересах ОРД різноманітних інформаційних систем, передусім баз даних, які функціонують у мережі, що сприяє пошуку конкретної інформації про об'єкти, предмети, осіб.

Останнім часом Україна увійшла в п'ятірку країн, інтернет-користувачі яких найактивніше відвідують соціальні мережі. Найбільш популярні серед українців такі мережі, як

«ВКонтакті» (16,3 млн осіб), «Одноклассники» (8 млн), Facebook (1,43 млн) та LiveJournal (0,4 млн).

Інформація, розміщена на персональних сторінках у соціальних мережах, містить різні характеристики особи, як-от біографічні дані, зв'язки (родинні, дружні, комерційні, злочинні), звички, захоплення, фото-, відео-, аудіозаписи та іншу оперативно значущу інформацію.

Пошук інформації в мережі Інтернет здійснюється з використанням спеціальних пошукових систем: Google, Yandex, Yahoo, Aport, Rambler, Altavista, List тощо.

Залежно від виду ресурсу та його призначення реквізитами пошуку можуть бути індивідуальний номер абонента, вік, стать, ім'я, прізвище, псевдонім, номер електронної пошти, місто або країна проживання. Досить часто встановленнянавіть факту використанняпевного ресурсу особою, яка цікавить оперативний підрозділ, може значно підвищити поінформованість оперативних працівників про обставини злочину, а також сприяти отриманню додаткових відомостей, важливих для розкриття злочину, висунення додаткових версій або створення легенди в процесі оперативної розробки.

Перевірка доменного імені з використанням різних інтернет-сайтів дозволяє встановити, на чиє ім'я і в якій країні зареєстрований сайт, іноді зазначено телефон і адресу власника сайту.

Візитною карткою комерційної організації в Інтернеті є її корпоративний сайт, на якому зазвичай розміщена інформація про місцезнаходження, посадових осіб і банківські реквізити організації.

Зважаючи на це, можна окреслити основні напрями їх використання:

– виявлення осіб, які становлять оперативний інтерес;

– пошук конкретних осіб, установлення їхфізичного місцезнаходження;

– налагодження негласних зв'язків з подальшим входженням у безпосередній контакт.

УЯВНА ОБОРОНА, ЯК ОБСТАВИНА, ЩО ВИКЛЮЧАЄ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ

Курсант 205 навчальної групи **Мазуренко Н.В.**
Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права **Олійник О.С.**

У будь-якому розвиненому правовому демократичному суспільстві людині забезпечується охорона прав та законних інтересів, визнається її право на захист від неправомірних посягань усіма незабороненими законом способами. Проте, трапляються випадки здійснення оборони від дій, які лише помилково, в силу обстановки, що склалася, сприймаються як суспільно-небезпечні. Такі випадки традиційно у кримінальному праві називаються уявною обороною, а Кримінальний кодекс України закріпив її як окрему обставину, що виключає злочинність діяння.Для правильного та ефективного застосування норми про уявну оборону доцільно з'ясувати сутність цього поняття. Саме цим зумовлена актуальність обраної теми.

Іноді особа, яка захищається, перебуває в ситуації, коли суспільно небезпечне посягання насправді відсутнє. Однак особа помилково сприймає таку поведінку інших осіб як суспільно небезпечне посягання, у зв'язку з чим заподіює тому, хто посягає, шкоду (наприклад, мешканцю, який заблукав і помилково намагалася зайти в чужу квартиру, тощо). Подібні ситуації називають уявною обороною, що пов'язані з фактичною помилкою того, хто «захищається».

Так, згідно ч. 1 ст. 37 Кримінального Кодексу України, уявною обороною визнаються дії, пов'язані із заподіянням шкоди за таких обставин, коли реального суспільно небезпечного посягання не було, і особа, не правильно оцінюючи дії потерпілого, лише помилково припускала наявність такого посягання.

Як і обставини, що виключають злочинність діяння, уявна оборона має свій склад злочину:

- діяння у стані уявної оборони вчиняються фізичною особою, яка досягла певного віку і є осудною;

- заподіюється шкода певному об'єкту, який взятий під охорону кримінальним законом;

- присутній наслідок та причинний зв'язок між діянням і наслідком. Тобто і під час злочину, і під час правомірного вчинку вчиняється певне діяння, проте в залежності від обставин, в яких воно вчиняється (місця, часу, способу і т.д.) визнається або суспільно небезпечним або корисним чи допустимим;

- наявність обставини, що виключає його злочинність, воно виражається у суспільно корисній або допустимій меті особи, наприклад, відвернути посягання, затримати особу, що вчинила злочин, усунути небезпеку тощо. У стані уявної оборони суб'єктивна сторона діяння проявляється у психічному ставленні особи до характеристик свого діяння та його наслідків.

Уявна оборона не тягне за собою кримінальної відповідальності, якщо обстановка, що склалася, давала особі достатні підстави вважати, що мало місце реальне посягання, а також, якщо особа не усвідомлювала і не могла усвідомлювати помилковість свого припущення. Умовами правомірності уявної оборони є те, що при уявній обороні заподіяння шкоди можливе тільки тому хто посягає; уявна оборона може здійснюватися для захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, а також суспільних інтересів та інтересів держави; не повинно бути ексцесу оборони (шкода має бути необхідною і достатньою для відвернення чи припинення посягання).

Якщо особа не усвідомлювала і не могла усвідомлювати помилковості свого припущення, але при цьому перевищила межі захисту та завдала тяжкої шкоди (зокрема, смерті або тяжкого тілесного ушкодження), що дозволяються в умовах відповідного реального посягання, вона підлягає кримінальній відповідальності як за перевищення меж необхідної оборони.

Якщо в обстановці, що склалася, особа не усвідомлювала, але могла усвідомлювати відсутність реального суспільно

небезпечного посягання, вона підлягає кримінальній відповідальності за заподіяння шкоди через необережність.

Обставини, закріплені у розділі VIII Кримінального Кодексу України, виключають злочинність лише свідомого і вольового діяння. Тобто вчинення діяння особою вимагає правильного, повного, адекватного усвідомлення його значення, умов і обставин, в яких воно вчиняється, а також можливість здійснювати волю, спрямовувати свою поведінку і керувати вчинками. Діяння, вчинені у стані уявної оборони, є вольовими, але навряд чи їх можна назвати свідомими, оскільки особа хибно усвідомлює обставину, що склалася і неправильно розцінює значення своїх дій та їхні наслідки.

Отже, уявна оборона буде мати місце, коли особа помиляється у реальному (дійсному) існуванні суспільно небезпечного посягання.

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Курсант 202 навчального взводу Донецького юридичного інституту МВС України **Макушов В.Р.**
Науковий керівник:викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності Донецького юридичного інституту МВС України,кандидат юридичних наук **Меживой О.В.**

Досвід інших країн демонструє, що наявність крім державної оперативно-розшукової діяльності ще й альтернативної приватної детективної діяльності підвищує відповідальність державної правоохоронної системи при здійсненні розшуку та веденні слідства.

На даний час детективи діючи в рамках закону, добросовісно сплачуючи податки, самі повинні завуальовувати свою діяльність, наприклад, деякі детективні агентства займаються видавничою діяльністю, і для отримання інформації проводять журналістські розслідування. Посвідчення журналіста дає детективу більше прав і повноважень для збору інформації. Також детективні агентства реєструються як

консалтингові компанії, консультативні фірми, охоронні агентства чи адвокатські контори.

Більшість приватних детективів у своїй діяльності дотримуються і зобов'язані дотримуватись важливих і основоположних принципів, які роблять роботу із замовниками в повній мірі відкритою, довірливою та коректною. Клієнти можуть завжди покластись на компетентність приватних детективів. В цьому запорука ефективної взаємодії по будь-якому питанню, з яким клієнту прийшлось зіткнутись.

Таким чином, детективна діяльність – це порядність та чесність, позитивна взаємодія з клієнтом неможлива без цього ключового принципу. Детективам в ході роботи доводиться зіштовхуватись з різними, в тому числі і делікатними питаннями. Тому клієнти можуть в повній мірі розраховувати на порядність детектива. Детективи завжди повинні пам'ятати про те, що працюють в першу чергу в інтересах клієнта.

У Російської Федерації, наприклад, недержавна (приватна) детективна діяльність як окремий вид корисної людської діяльності з'явилася більше 10 років тому назад після прийняття 11 березня 1992 року закону «Про приватну детективну та охоронну діяльність в Російській Федерації». Її поява була обумовлена економічними і політичними змінами в Росії, які відбулися в кінці 80-х — на початку 90-х років минулого століття, потребами в інформаційному забезпеченні підприємницької діяльності, захисті інтелектуальної власності юридичних і фізичних осіб, а також прав і законних інтересів учасників цивільного та кримінального процесу шляхом збору для них відомостей по цивільним і кримінальним справам.

Як бачимо, приватна детективна діяльність є ефективним засобом захисту прав і свобод людини. Але чому такий вид діяльності і досі не узаконений у нашій державі? Адже передумови і причини для цього справді існують. Серед них можна назвати наступні:

1) на цей час в Україні офіційно такий вид діяльності не зареєстровано, але, в тій чи іншій мірі, її незаконно здійснюють окремі особи та об'єднання. Отже, у випадку закріплення на законодавчому рівні приватної детективної діяльності бажаючих займатися нею буде достатньо;

2) для працівників правоохоронних органів, які мають досвід роботи і звільняються за власним бажанням чи виходять на пенсію, приватна детективна діяльність може стати основним джерелом доходів. При цьому виграють обидві сторони, адже держава, по-перше, отримує досвідчених кадрів для захисту прав і свобод громадян і, по-друге, отримує можливість для збільшення доходів бюджетів за рахунок сплати податків суб'єктами приватної детективної діяльності;

3) приватна детективна діяльність підвищує відповідальність державної правоохоронної системи у провадженні розшуку і слідства;

4) це дасть змогу створити нові робочі місця;

5) крім того, досить частими є випадки, коли громадяни просто не бажають звертатися до правоохоронних органів з тієї чи іншої своєї суб'єктивної причини. Наприклад, у випадку пошуку безвісти пропавших осіб і втраченого майна. Хоча розшук безвісти пропавших осіб є обов'язком міліції, багато осіб, які не бажають розголошення чи невдоволені пошуковими діями міліції, звертаються до приватних детективів, які здійснюють пошукові заходи, в необхідних випадках контактуючи з відповідними підрозділами міліції.

Отже, вищенаведені причини ще раз свідчать на користь необхідності законодавчого закріплення приватної детективної діяльності. А більш ніж десятилітня ефективна практика здійснення такої діяльності в Росії (державі, яка за рівнем політичного, економічного і соціального життя є чи не найближчою до України) доводить той висновок, що і в нашій державі має бути створений такий механізм, який стане «альтернативними недержавними правоохоронними органами».

Використані матеріали:

1. Адвокат ПАЛЬКО Андрій Васильович [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.advokat-palko.com.ua.

2. Інформаційне агентство ЛІГАБізнесІнформ, 2007-2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://smi.liga.net/articles.

3. Детективне агентство «УкрРозшукІнфо» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://helpkm.com.ua/index.php/uk.

4. Меживой О.В. Роль слідчої та оперативно-розшукової діяльності у сучасному кримінальному провадженні / О.В. Меживой // Адаптація оперативно-розшукової діяльності до нових законодавчих умов. Особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій оперативними підрозділами ОВС: [спецвипуск Вісника ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка]. – Луганськ, 2013. – № 6. – 204 с. – С. 192-201.

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Курсант 408 навчальної групи **Малишко К.І.**
Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки, кандидат юридичних наук **Томма Р.П.**

Поняття економічної безпеки стало актуальним в Україні з моменту проведення активних реформ в економіці. Аналіз світового досвіду показує, що поняття економічної безпеки добре відоме в практиці діяльності управлінських структур Заходу, причому економічна безпека розглядається, як правило, як складова національної безпеки.

Отже, національна економічна безпека є таким станом економіки й інститутів влади, при якому забезпечується гарантований захист національних інтересів, гармонійний, соціально спрямований розвиток країни в цілому, достатній економічний та оборонний потенціал навіть при найбільш несприятливих варіантах розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів.

Поняття національної безпеки істотно ширше за поняття економічної безпеки і включає такі складові, як військова, екологічна, інформаційна, соціальна, енергетична, економічна й інші види безпеки. Усі ці складові національної безпеки тісно взаємозв'язані і взаємодоповнюють один одного: кожний з видів національної безпеки може достатньо яскраво виявлятися у сфері дії іншого, доповнюючи або послабляючи його вплив. Так, наприклад, не може бути військової безпеки при слабкій і неефективній економіці, так само, як не може бути одночасно ні військової, ні економічної безпеки в суспільстві, що

роздирається соціальними конфліктами. Але все-таки базисом національної безпеки продовжує залишатися економічна безпека.

У зв'язку з тим, що поняття економічної безпеки порівняно недавно стало об'єктом наукових розробок, у вітчизняній літературі спектр різних підходів до трактування цього терміна виявився вельми широким:

- якісно певний стан економіки країни, який з погляду суспільства бажано зберегти або розвинути в прогресуючих масштабах;
- можливість і готовність економіки забезпечити гідні умови життя й розвитку особи, соціально-економічну та військово-політичну стабільність суспільства і держави, протистояти впливу внутрішніх і зовнішніх загроз;
- найважливіша якісна характеристика економічної системи, визначальна її здатність підтримувати нормальні умови життєдіяльності населення, стійке забезпечення ресурсами розвитку народного господарства, а також послідовну реалізацію національно-державних інтересів України;
- рівень розвитку економіки, який забезпечує економічну, соціально-політичну і військову стабільність в умовах дії несприятливих чинників;
- сукупність умов і чинників, що забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість, здатність до постійного оновлення й самовдосконалення;
- це не тільки захищеність національних інтересів, а й готовність і здатність інститутів влади створювати механізми реалізації та захисту національних інтересів розвитку вітчизняної економіки, підтримку соціально-політичної стабільності суспільства;
- характеристика національного господарського комплексу і його складових з погляду його здатності до прогресуючого розвитку шляхом стійкого зростання добробуту всіх верств населення в умовах соціальної й економічної стабільності та ефективної міжнародної співпраці, спрямованої на позитивне вирішення внутрішніх і зовнішніх проблем, що створюють загрози життєвим інтересам суспільства.

Перелік визначень поняття економічної безпеки можна було б продовжувати, оскільки сама проблема економічної безпеки стала об'єктом дослідження багатьох учених.

Різноманітність трактувань терміна «економічна безпека», проте, дає підстави для загального висновку, а саме: економічна безпека не одновимірне поняття, а комплексне, оскільки включає безліч аспектів і зумовлена дією багатьох чинників і обставин.

Пріоритетними законодавчими актами національної безпеки є Конституція України і Закон України "Про основи національної безпеки України", підписаний Президентом України 19 червня 2003 р., та Концепія національної безпеки України, затверджена Президентом України 15 лютого 2007 р. В Конституції визначаються базові засади забезпечення національної безпеки держави. Згідно із ст. 106, Президент України забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави. Більш детально питання національної безпеки розкриті в другому законодавчому акті. Згідно з цим документом, під національною безпекою держави необхідно розуміти захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам.

АНТИАЛКОГОЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА В СЕРЕДОВИЩІ НЕПОВНОЛІТНІХ ЯК ПРІОРИТЕТНЕ ЗАВДАННЯ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Здобувач кафедри теорії та історії держави та права Львівського державного університету внутрішніх справ, магістр права, магістр з економіки і підприємництва **Маркова В.О.**

Відповідно до ст. 2 Закону України "Про міліцію" запобігання правопорушенням та їх припинення визначається одним з основних завдань міліції, що практично реалізується в покладенні на працівників міліції відповідного обов'язку

припиняти адміністративне правопорушення і здійснювати провадження у справах про них – згідно зі ст. 10 Закону. Крім того, міліція зобов'язана виявляти причини і умови, що сприяють вчиненню правопорушень, вживати в межах своєї компетенції заходів до їх усунення.

Одним з напрямків підвищення ефективності профілактичної діяльності ОВС серед неповнолітніх є підвищення рівня професіоналізму співробітників спеціалізованих служб ОВС у цій сфері. Більшість вітчизняних та закордонних дослідників, визначають професіоналізм правоохоронців як сукупність знань, умінь, навичок, що дозволяють виконувати відповідні професійні функції. Зокрема, дослідники О.М. Бандурка та В.О.Соболєв до елементів, з яких складається професіоналізм співробітників ОВС, відносять: належний обсяг знань та інтелектуальний рівень; досить довгий термін навчання та підготовки; відповідність функцій, що виконуються, системі загально - соціальних цінностей; адекватну мотивацію, спрямовану на досягнення кінцевої мети; бажання служити людям, охороняти й захищати їх життя та власність; почуття корпоративної єдності.

В нормативних положеннях "Інструкції з організації роботи підрозділів кримінальної міліції у справах дітей" затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 19.12.2012 № 1176 наголошується на необхідності організації та здійснення заходів профілактики з дітьми в навчальних закладах, за місцем проживання з метою запобігання вчиненню ними адміністративних і кримінальних правопорушень. З метою попередження вчинення дітьми адміністративних правопорушень, пов'язаних із вживанням алкогольних напоїв, та недопущення інших негативних явищ, працівниками кримінальної міліції у справах дітей на постійній основі проводяться профілактичні заходи по цьому напрямку.

Статистика правопорушень свідчить, що неповнолітні під дією алкоголю скоюють злочини з особливою жорстокістю. Органи прокуратури останнім часом приділяють цій проблемі велику увагу, намагаючись не лише виявити взаємозв'язок між уживанням алкоголю та дитячою злочинністю, а й визначити коло державних служб і відомств, які повинні активно долучитися до боротьби з дитячим алкоголізмом. До причин

зростання злочинності серед неповнолітніх, Ф.А. Мустаєва відносить: безконтрольність продажу спиртних напоїв дітям, алкоголізм і насильство в сім'ї, комерціалізація центрів дозвілля, відеотек, ігрових залів, що штовхає молодь на скоєння корисливих злочинів з метою роздобути гроші.

Продаж алкоголю неповнолітнім є однією з поширених підстав для анулювання ліцензій. У2012 році, співробітниками органів внутрішніх справ, викрито понад 640 випадків продажу алкоголю та тютюнових виробів неповнолітнім особам. Порушники втратили за поданням органів внутрішніх справ майже 1,2 тис. ліцензій, які давали право роздрібного продажу цієї підакцизної продукції. Порівняно з 2011 роком кількість анульованих ліцензій за продаж дітям цих заборонених товарів зросла майже вдвічі, тоді торговці втратили лише 631 ліцензію. Згідно ст. 15-3 Закону України "Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів" забороняється продаж пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових та тютюнових виробів особами, які не досягли 18 років. За порушення зазначеного обмеження, передбачено анулювання ліцензії на продаж алкогольних напоїв, тютюнових виробів та застосування штрафних санкцій. В силу ст.156 КупАП України передбачається адміністративно-правова відповідальність за продаж алкогольних напоїв або тютюнових виробів особі, яка не досягла 18 років.

На сьогодні в Україні не сформовано єдиної стратегії профілактичних дій, пов'язаних із вживанням алкоголю в навчальних закладах. Аналіз відповідей керівників навчальних закладів показав, що більшість з них швидше декларують наявність відпрацьованих підходів до вирішення проблемних ситуацій, пов'язаних з алкоголем і наркотиками в навчальному закладі, ніж такі правила насправді працюють. Так, 99,7% директорів навчальних закладів зазначили про контроль за вживанням алкоголю в навчальних закладах. При цьому 14% директорів вказали на відсутністьконкретних процедур розгляду порушень цих правил. Лише 30% директорів зазначили, що в закладі є працівник, який має потрібну кваліфікацію з питань профілактики алкогольних та наркотичних проблем.

Згідно проведених результатів опитування працівників ОВС, закладів охорони здоров'я та громадян, узагальнено існуючі на сьогодні недоліки у сфері правового регулювання протидії алкоголізації. Зокрема, перша група респондентів до таких недоліків відносить відсутність комплексного нормативно-правового акта у сфері протидії алкоголізації (76 %), низьку ефективність заходів адміністративної відповідальності за правопорушення, зумовлені пияцтвом і алкоголізмом (64 %); друга група респондентів - недостатнє нормативно-правове забезпечення проведення просвітницьких і пропагандистських заходів у сфері антиалкогольної профілактики (51 %), відсутність правового регулювання процесу надання кваліфікованої медичної та психологічної допомоги особам, які зловживають спиртним (50 %); третя група – недостатнє правове регулювання діяльності ЗМІ у сфері рекламування алкогольних напоїв (65 %), вплив алкоголевиробників на процес прийняття актів у сфері протидії алкоголізації (58 %).

Одним із перспективних напрямків комплексного правового регулювання профілактики правопорушень взагалі та неповнолітніх зокрема, є створення та прийняття Закону про профілактику правопорушень. Справа в тому, що в Україні ще не склалося єдиної системи профілактики правопорушень, вона знаходиться ще на стадії формування та розвитку. Профілактична робота на сучасному етапі здійснюється хаотично й у мінімально можливому режимі

. Виникла нагальна необхідність зміни основних напрямів діяльності підрозділу органів внутрішніх справ, який працює у сфері захисту прав дітей, з карального на відновний, упровадження інноваційних форм і методів роботи з профілактики адміністративних і кримінальних правопорушень серед дітей, зокрема застосування програм відновного правосуддя, педагогічно-корекційних програм, а також удосконалення кадрового забезпечення служби.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНІ

Здобувач кафедри конституційного та міжнародного права НАВС **Мартинюк Ю.М.**
Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор **Колодій А.М.**

Проголошення України незалежною, суверенною державою дало поштовх до значних змін у суспільстві. Так, у деяких країнах Європи спостерігалися бурхливі політичні процеси, що змусили громадян цих країн шукати притулку й захисту в інших державах. Поява такої незахищеної категорії осіб істотно впливає на стан економічного, культурного та соціального розвитку суспільства й потребує особливого правового регулювання. Саме тому питання, пов'язані з цим явищем, постійно перебувають у полі зору не тільки міжнародних гуманітарних організацій, а й урядів багатьох країн, у тому числі українського.

В Україні до «царини кримінального права» згідно зі ст. 6 Конвенції може бути віднесена більшість адміністративних правопорушень, за вчинення яких передбачається покарання у вигляді штрафу або інших, більш суворих заходів (зокрема, адміністративний арешт на строк до 15 діб - ст.ст. 31 і 32 Кодексу України про адміністративні правопорушення).

За порушення українського законодавства іноземці несуть відповідальність, яка поділяється на загальну і спеціальну.

Загальна відповідальність полягає в тому, що іноземці, які вчинили злочин, адміністративні або інші правопорушення, несуть відповідальність на загальних підставах, як і громадяни України.

До спеціальних видів відповідальності належать:

Відповідальність за порушення порядку перебування в Україні, транзитного проїзду через її територію.

За порушення іноземцями встановленого порядку перебування в Україні, тобто проживання без документів на право проживання в Україні або проживання за недійсними документами, недотримання встановленого порядку реєстрації

або пересування і вибору місця проживання, працевлаштування, ухилення від виїзду після закінчення терміну перебування, а також за недотримання Правил транзитного проїзду через територію України, до них встановлюються заходи відповідно до законодавства України.

Скорочення терміну тимчасового перебування в Україні. Іноземцю, який порушив законодавство України, якщо ці порушення не передбачають адміністративної або кримінальної відповідальності, може бути скорочено визначений йому термін перебування в Україні.

Такий термін може бути також скорочено, якщо в іноземця відпали підстави для його подальшого перебування в Україні.

Рішення про скорочення терміну тимчасового перебування іноземця в Україні приймають органи внутрішніх справ.

Іноземця може бути видворено за межі України за рішенням органів внутрішніх справ або Служби безпеки України, якщо:

– його дії суперечать інтересам забезпечення безпеки України або охорони громадського порядку;

– це є необхідним для охорони здоров'я, захисту прав і законних інтересів громадян України;

– він грубо порушив законодавство про правовий статус іноземців.

Іноземець зобов'язаний залишити територію України у термін, зазначений у рішенні про видворення. Іноземці, які ухиляються від виїзду, підлягають з санкції прокурора затриманню і видворенню у примусовому порядку. Затримання допускається лише на термін, необхідний для видворення.

За порушення іноземцями встановленого порядку перебування в Україні, тобто проживання без документів на право проживання в Україні або проживання за недійсними документами, недотримання встановленого порядку реєстрації або пересування і вибору місця проживання, працевлаштування, ухиляння від виїзду після закінчення терміну перебування, а також за недотримання Правил транзитного проїзду територією України до них застосовуються заходи відповідно до законодавства України. Іноземцю, який порушує законодавство

України, якщо ці порушення не передбачають адміністративної або кримінальної відповідальності, може бути скорочено визначений йому термін перебування в Україні (відповідне рішення приймають органи внутрішніх справ), а іноземець, який вчинив злочин або адміністративне правопорушення, після відбуття призначеного йому покарання чи виконання адміністративного стягнення може бути видворений за межі України. Таке рішення приймає орган внутрішніх справ за місцем перебування іноземця з наступним повідомленням протягом 24 годин прокурора про підстави його прийняття. За рішенням органу внутрішніх справ видворення іноземця за межі України може супроводжуватися забороною подальшого в'їзду в Україну строком до п'яти років (його порядок визначається законодавством України).

Слід зазначити, що для забезпечення виконання завдань з реалізації державної політики у сфері протидії нелегальній міграції, а також притягнення до адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері реєстрації фізичних осіб, видачі документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство, 6 квітня 2011 р. Президентом України видано Указ № 405/2011 про затвердження Положення про Державну міграційну службу України, у структурі Міністерства внутрішніх справ України утворено підрозділ міліції міграційного контролю.

Нині Україна виступає, в першу чергу, транзитною державою, приймає все більше мігрантів із країн СНД, Близького Сходу та інших частин світу. З іншого боку, Україна є постачальником мігрантів до Європейського Союзу.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ТАКТИКА ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ЗА НЕВПІЗНАНИМИ ТРУПАМИ

Курсант 3-го курсу **Мархай І.В.**
Науковий керівник: доцент кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Тарасюк І.В.**

Встановлення особи за невпізнаними трупами здійснюється з використанням науково-технічних, антропологічних, медико-криміналістичних, оперативно-розшукових засобів та методів із залученням експертів-криміналістів, судових медиків.

Оперативно-розшукові заходи проводяться в рамках кримінальної справи і ОРС «Злочин». При відсутності ознак злочину за РС.

З метою встановлення особи за невпізнаними трупами організовуються такі першочергові заходи:

1. Перевіряється наявність в одязі і речах виявленого невпізнаного трупа:

- документів;
- речей, які могли б встановити особу.

Здійснюються заходи до збирання та фіксації ідентифікаційних ознак і відомостей.

Судовий медексперт встановлює: вік, стать, статуру. Колір волосся, очей і шкіряного покрову, видимі характерні прикмети та їх розміщення.

Опис одягу: фіксується розташування на трупі, відповідність розмірам тілі та порі року, характеристика речей, найменування. Матеріал, колір, характер малюнків, фасон, розмір, фабричні мірки. Оперуповноважений здійснює огляд місця події.

Першочергові оперативно-розшукові заходи:

- забезпечення проведення спеціальних досліджень за участю спеціалістів та експертів;

Витребування акту судово-медичного дослідження трупа з метою уточнення інформації щодо:

а) часу;

б) характеру перенесених захворювань та операцій;

в) зубів (пломби, протези);

г) можлива професія загиблого.

- збирання повних даних щодо прикмет зовнішності трупа;
- заповнення упізнавальних карток;
- тиражування фотознімків обличчя трупа;
- орієнтування особового складу ОВС на встановлення особи за прикметами, фотокартками трупа;
- перевіряються заяви та повідомлення щодо безвісті зниклих громадян і матеріали на розшукуваних злочинців, порівнює за прикметами;
- здійснюється перевірка за АІПС «Пізнання».

Кремація невпізнаних трупів заборонена.

Після проведення першочергових ОРЗ не пізніше 10 діб з часу виявлення працівник карного розшуку виносить постанову і заводить розшукову справу, реєстрацію в журналі РС, порядковий номер. Протягом трьох діб ставиться на облік в УІАЗ.

Якщо в процесі роботи було виявлено ознаки скоєного злочину проти особи, РС закривається, а матеріали справи долучаються до ОРС «Злочин» та продовжуються ОРЗ.

У РС на невпізнані трупи знаходяться такі матеріали:

- копія постанови про відмову в порушенні кримінальної справи;
- копія протоколу огляду місця події і трупа;
- копія постанови про виконання судово-медичної експертизи;
- фотознімки трупа, особливих прикмет , одягу, упізнавальна картка встановленого зразка;
- дактилоскопічна картка і картка зі зразками тканин одягу;
- інші документи та прикмети, які можуть бути використані при встановленні особи;
- опис речей і довідка про їх місцезнаходження;
- довідка про місце поховання трупа із зазначенням ділянки і номера могили;
- план роботи щодо невстановленої особи.

Подальші ОРЗ:

- вивчає заяви та повідомлення про зникнення громадян, які мають схожість за прикметами з особою, яка встановлюється;

- виявляє громадян, які можуть надати допомогу у встановленні особи невідомого;
- вивчає орієнтування на безвісті зниклих осіб, місцезнаходження яких встановлюється іншими ОВС;

Планом ОРЗ передбачається:

- перевірка невпізнаного трупа за обліками безвісті зниклих осіб УІАЗ при ГУМВС, а при отриманні негативних результатів за обліками ДІАЗ МВС України та Централізованим обліком ДНДЕКЦ МВС України;
- перевірка за обліками медичних закладів міста, району;
- направлення матеріалів стосовно виявленого трупа до УІАЗ при ГУ МВС України для включення відомостей про них до бюлетеня оперативно-розшукової інформації;
- вивчення орієнтувань про безвісти зниклих;
- виявлення місцевих жителів, які раніше бачили громадян, особа яких встановлюється;
- перевірка припущення про можливе прибуття із іншої місцевості.

Після виконання плану розроблюється план додаткових ОРЗ:

- робота щодо пізнання згідно кримінально-процесуального законодавства;
- при встановленні безвісті зниклого ОВС письмово інформує родичів.

Копія повідомлення про встановлення особи долучається до справи.

Припинені справи здаються до архіву.

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ ДСБЕЗ З ІНШИМИ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ У БОРОТЬБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

Курсант 408 навчальної групи **Медведєв В.В.**
Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки, кандидат юридичних наук **Томма Р.П.**

Оскільки метою моєї наукової роботи є визначення особливостей взаємодії оперативних підрозділів МВС України в

процесі протидії економічній злочинності та відповідно поняття взаємодії необхідно розглядати з врахуванням специфіки заходів, що ними здійснюються. Метою цих заходів є об'єднання зусиль спеціально вповноважених суб'єктів, спрямованих на вирішення завдань виявлення, попередження та розкриття економічних злочинів. В їх загальній масі значно переважають заходи, проведені в рамках оперативно-розшукової діяльності, організація якої визначається як „найбільш доцільна система комплексного застосування оперативно-розшукових сил та засобів для забезпечення ефективного вирішення завдань в сфері боротьби зі злочинністю.

Основними цілями спеціальної взаємодії, здійснюваної в процесі протидії економічній злочинності, є: підвищення інформаційної забезпеченості; підвищення якості керування процесами протидії; повне і якісне проведення заходів і забезпечення їх необхідними силами та засобами. До цілей другого порядку, що безпосередньо пов’язані із здійсненням заходів щодо протидії економічній злочинності відносяться: активізація діяльності правоохоронних органів щодо виявлення фактів, усунення причин та умов, що їм сприяють, шляхом узгодження здійснюваних заходів; підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів щодо своєчасного, невідворотного застосування справедливих та достатніх заходів впливу у відношенні до осіб, винних у вчиненні економічних злочинів; зменшення, шляхом узгодження заходів, кількості недоліків правоохоронної діяльності. Цілі третього порядку передбачають створення режиму оптимізації діяльності щодо досягнення цілей другого виду: запровадження комплексності та системності у протидії економічним злочинам; усунення дублювання; максимальне врахування оперативної обстановки; раціональне використання сил та засобів, що маються у суб’єктів взаємодії для досягнення необхідних кінцевих результатів. Названі цілі реалізуються координацією діяльності суб’єктів взаємодії шляхом нормативного, інформаційного, аналітичного забезпечення взаємодії, організації спільного прогнозування та планування, конкретизації діяльності кожного органу в межах запланованих заходів тощо.

Залежно від конкретних умов діяльності, їхнього характеру, динаміки визначаються і диференціюються завдання

взаємодії. До основного з них можна віднести: забезпечення планомірного здійснення комплексу погоджених оперативно-розшукових та інших заходів; забезпечення ефективного, наступального використання сил та засобів, наявних у розпорядженні суб'єктів взаємодії; недопущення дублювання проведених заходів; організація ефективного інформаційного забезпечення діяльності по боротьбі зі злочинністю; створення оптимальних умов для викорінювання економічної злочинності. Тому, реальне виконання зазначених завдань спеціальної взаємодії буде сприяти підвищенню ефективності протидії економічній злочинності. Їх рішення може бути досягнуте шляхом використання спеціальних методів, що відповідають принципам, і форм державно-правового, організаційного, технічного й іншого порядку, які у своїй сукупності й представляють одну з організаційних форм діяльності органів, що ведуть боротьбу зі злочинністю. Комплексне рішення цих завдань вимагає тісної взаємодії всіх органів, ведучих боротьбу зі злочинністю. Їх особливості, використання суб'єктами правових повноважень спеціальних сил та засобів дозволяє відмежувати даний вид взаємодії від загально-соціального. У значній мірі цьому сприяє і специфічність самого об'єкта даного виду діяльності.

Під *взаємодією* підрозділів ДСБЕЗ з іншими суб’єктами розуміється нормативно врегульована діяльність рівноправних суб’єктів, при якій здійснюються спільні або узгоджені заходи, а також окремі дії спрямовані на досягнення як спільної, так і окремої мети в боротьбі зі злочинністю в сфері економіки.

Успішній організації взаємодії сприяє базування її на ряді принципів:

- плановості;
- маневруванності;
- максимальності і оптимальності використання можливості суб’єктів, що взаємодіють;
- спільності інтересів;
- паритетності і спеціалізації;
- пропорційної відповідальності.

В залежності від конкретних умов діяльності визначаються і диференціюються задачі взаємодії. До них відносяться:

- забезпечення планомірного здійснення комплексу узгоджених оперативно-розшукових та інших заходів;
- забезпечення ефективного наступального використання сил та засобів, що є в розпорядженні суб'єктів взаємодії;
- недопущення дублювання заходів, що проводяться;

організація ефективного інформаційного забезпечення діяльності, щодо боротьби зі злочинністю;

- створення оптимальних умов для успішної боротьби з економічною злочинністю.

За напрямами взаємодію можна розглядати як:

- стратегічну,
- оперативну
- тактичну

Стратегічна взаємодія полягає в узгодженій діяльності оперативних підрозділів між собою та з іншими правоохоронними органами для досягнення стратегічної мети. Оперативна взаємодія полягає в узгодженій діяльності оперативних підрозділів з використанням наявних сил, засобів і методів, яка здійснюється в певних організаційних формах відповідно до визначених цілей. Зокрема, при проведенні комплексних заходів з профілактики економічних злочинів, реалізації матеріалів оперативних розробок ОЗУ, що діють у сфері економіки тощо.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ – ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ТА ОБІГ ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

Здобувач кафедри кримінального права НАВС, головний уповноважений-інспектор УБНОН МВС України **Мельничук В.М.**

Питання протидії фальсифікації лікарських засобів та обігу на території України таких засобів у сучасних умовах є досить актуальне, оскільки даний вид кримінального правопорушення, відповідно статистичних показників, набуває масового характеру.

Слід зазначити, що злочинна діяльність з фальсифікації лікарських засобів негативно впливає на відносини сертифікації та стандартизації у сфері державної фармакопеї, економічні відносини, нормальний порядок діяльності фінансової системи держави, законний обіг лікарських засобів, безпеку та якісне лікування, та у першу чергу на здоров'я та життя людини.

Питання вироблення та поширення фальсифікованих лікарських засобів нині надзвичайно актуальне, що підтверджено даними Всесвітньої організації охорони здоров'я та Державної служби України з лікарських засобів (Держлікслужба України), кількість фальсифікату на території України й усього світу збільшується щороку. Фальсифіковане фармацевтичне виробництво стає одним з вигідних видів нелегального бізнесу після незаконної торгівлі зброєю та наркотиками.

Зарубіжний досвід та вітчизняна слідча практика засвідчує, що фальсифікація лікарських засобів не обов'язково пов'язана з підробленням їх якості, це може бути неправильне маркування щодо вмісту чи/та його походження. Фальсифікати можуть надходити контрабандою або бути виготовлені на місці як масивними консорціумами та на великих підприємствах, оснащених сучасним обладнанням, так і недосвідченими операторами на малих, зазвичай погано оснащених виробництвах. Способи фальсифікації лікарських препаратів можуть бути також різними.

Законом України “Про лікарські засоби” від 4 квітня 1996 р. №123/96-ВР визначено та врегульовано обіг лікарських засобів на території України, ураховуючи Конституційні принципи пріоритету прав і свобод людини та громадянина й захисту здоров’я населення.

Зважаючи на те, що виробництво і поширення фальсифікованих лікарських засобів створює загрозу для життя та здоров’я населення, завдає значних фінансових збитків державі та вітчизняним виробникам фармацевтичної продукції, Законом України від 8 вересня 2011 р. № 3718-IV внесено доповнення до статті 2 Закону України «Про лікарські засоби», а саме визначено поняття фальсифікованого лікарського засобу, а також доповнено Кримінальний кодекс України статтею № 321-1 “Фальсифікація лікарських засобів та обіг фальсифікованих лікарських засобів”, до якої внесено зміни Законом України від 5 липня 2012 року № 5065-VI.

У зв’язку з набранням чинності зазначеного Закону України від 5 липня 2012 року № 5065-VI та з метою реалізації статей 305, 321-1 Кримінального кодексу України, наказом від 22.04.2013 №321 Міністерства охорони здоров’я України визначено поняття «великі» та «особливо великі» розміри фальсифікованих лікарських засобів, що в свою чергу дало можливість на законодавчому рівні кваліфікувати протиправні дії правопорушників за об’ємами предмету злочину - фальсифікованих лікарських засобів.

З метою вірного проведення дослідження даної проблематики необхідно чітко розуміти, що є фальсифікованими лікарськими засобами.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про лікарські засоби», фальсифікованим лікарським засобом вважається лікарський засіб, який умисно промаркований неідентично (невідповідно) відомостям (одній або декільком з них) про лікарський засіб з відповідною назвою, що внесені до Державного реєстру лікарських засобів України, а так само лікарський засіб, умисно підроблений у інший спосіб, і не відповідає відомостям (одній або декільком з них), у тому числі складу, про лікарський засіб з відповідною назвою, що внесені до Державного реєстру лікарських засобів України.

Об’єктом злочину є відносини сертифікації та стандартизації у сфері державної фармакопеї, економічні відносини, нормальний порядок діяльності фінансової системи держави, законний обіг лікарських засобів, безпечне та якісне лікування, здоров’я і життя людини. Тобто встановлений з метою захисту здоров’я населення порядок обігу лікарських засобів.

Предметом цього виду злочинів є фальсифіковані лікарські засоби.

До лікарських засобів належать: АФІ, продукція “in bulk”; готові лікарські засоби (лікарські препарати, ліки, медикаменти); гомеопатичні засоби; засоби, які використовуються для виявлення збудників хвороб, а також боротьби із збудниками хвороб або паразитами; лікарські косметичні засоби та лікарські домішки до харчових продуктів.

Крім того для визначення чи є лікарський засіб фальсифікованим, відповідно до визначення Законом України «Про лікарські засоби» поняття «фальсифіковані лікарські засоби» необхідно чітко усвідомлювати поняття 1) маркування лікарського засобу та 2) Державний реєстр лікарських засобів України, які також визначені у зазначеному Законі України.

Маркування лікарського засобу. Маркування, що наноситься на етикетку, зовнішню та внутрішню упаковку лікарського засобу, повинно містити такі відомості: назву лікарського засобу; назву та адресу його виробника; реєстраційний номер; номер серії; способи застосування; дозу діючої речовини в кожній одиниці та їх кількість в упаковці: термін придатності; умови зберігання; запобіжні заходи.

Державний реєстр лікарських засобів України – нормативний документ, який містить відомості про лікарські засоби, дозволені для виробництва і застосування в медичній практиці. Інформаційно-пошукова система “Державний реєстр лікарських засобів України”, де можна отримати інформацію про зареєстровані в Україні лікарські засоби та інструкції для медичного застосування до них, сформована державним підприємством “Державний експертний центр Міністерства охорони здоров’я України” та розміщена на сайті: http://www.drlz.kiev.ua/

Виходячи з особливостей вчинення кримінальних правопорушень вказаної категорії виділяють два критерії в класифікації фальсифікованих лікарських засобів

1. За вмістом активного інгредієнта. Це лікарські засоби, які містять неналежні АФІ, тобто які відрізняються від тих, що вказані на упаковці або в інструкції по його медичному застосуванню; містять невідповідну кількість АФІ (у великих чи малих дозах діючої речовини); взагалі не містять АФІ, або містять нейтральні інгредієнти або речовини, які не містять лікувальних властивостей.

2. *За способом оформления.* Це лікарські препарати, щовироблені за відповідними стандартами та технологічним регламентом, містять всі необхідні АФІ і у тих же кількостях, разом з тим у них: різний виробник (наприклад, ні німецький концерн Bayer, а таїландська фірма Hoechst); невідповідна упаковка; супроводжуються хибним реєстраціним посвідченням щодо його медичного призначення; містять хибне маркування чи у них відсутня необхідна інформація.

Виготовлення фальсифікованих лікарських засобів утворює закінчений склад злочину за наступних обставин:

а) при фальсифікації *вмісту активного інгредієнта,* з моменту, коли почали вчинятися дії, спрямовані на одержання (виготовлення чи виробництва) таких засобів;

б) при фальсифікації *способу оформления,* з моменту, коли засіб пройшов всі стадії технологічного процесу, розфасований, упакований та промаркований.

Під *великим розміром фальсифікованих лікарських засобів* слід розуміти лікарські засоби, вартість яких становить від п’ятдесяти до п’ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Під *особливо великим розміром фальсифікованих лікарських засобів* слід розуміти лікарські засоби, вартість яких становить п’ятсот і більше неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Виробництво фальсифікованих лікарських засобів – діяльність, пов’язана із серійним випуском фальсифікованих лікарських засобів, яка включає всі або хоча б одну зі стадій технологічного процесу, у тому числі закупівлю матеріалів і продукції, фасування, пакування та/або маркування, зберігання,

відповідний контроль, видачу дозволу на випуск (реалізацію), а також оптову торгівлю (дистрибуцію) продукцією власного виробництва, здійснені всупереч встановленого законом порядку.

Під *серійним* випуском фальсифікованих лікарських засобів слід розуміти виробничий процес, спрямований на отримання партій лікарських засобів за відповідною технологією, стандартом, зразком.

Дистрибуція – будь-яка діяльність, пов'язана із закупівлею, зберіганням, поставками, транспортуванням та імпортом/експортом лікарських засобів, за винятком їх продажу безпосередньо громадянам для їх особистого споживання.

Враховуючи викладене та практику притягнення правопорушників до кримінальної відповідальності в Україні за вчинення злочину, передбаченого ст. 321-1КК України, а також новизну даного кримінального правопорушення для українського суспільства, виникає необхідність у проведенні ґрунтовного аналізу складу даного виду злочину. З урахуванням отриманих результатів необхідно вирішити питання щодо необхідності внесення змін і доповнень у нормативні акти орієнтовані на протидію правопорушенням даної категорії.

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Курсант 2-го курсу **Мельник Я.О.**
Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права і процесу, кандидат юридичних наук **Волох О.К.**

В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій, формування інформаційного суспільства як у світі, так і в Україні, сьогодні поняття електронне урядування уже не є цілком новим і невідомим, як це було кілька років тому.

Одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися

ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвиткові та підвищуючи якість життя.

Відродження економіки України після світової економічної кризи на сьогоднішній день відбувається значною мірою за рахунок антропоцентричної свідомості суспільства, розвитку інтелектуальної діяльності, підвищення технологічного рівня виробництва та поширення сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій. Узагальнивши усі визначення, на мою думку, під електронним урядуванням слід розуміти спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, яка забезпечує функціонування певних органів в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування особи зорганами влади. На практиці це означає організацію діяльності органів влади, їх взаємодію з фізичними та юридичними особами шляхом максимального використання у їхній діяльності сучасних інформаційно-комунікативних технологій. Тобто, електроннеурядування передбачає наступне: будь-яка особа через інформаційно-комунікаційні технології може звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування для отримання необхідної інформації, і головне – для отримання адміністративних послуг. Скажімо, особа, не відходячи від комп'ютера, може здійснити будь-яку транзакцію з органом влади (зареєструвати юридичну особу, земельну ділянку, посвідчити договір купівлі-продажу, оренди тощо), витрачаючи при цьому якнайменше часу наприклад не стоячи в чергах; та інших ресурсів, а це, в свою чергу, сприяє економії бюджетних коштів на адміністрування.

Ефект від реалізації Концепції представляється можливим оцінити з урахуванням таких основних напрямів розвитку електронне урядування:

- стимулювання попиту на послуги електронне урядування шляхом більш повного задоволення потреб громадян в більш ефективному та швидкісному доступі до послуг державної влади, рівноправного входження громадян України у світове інформаційне середовище, прискорення розбудови в Україні громадянського суспільства та здійснення

адміністративної реформи на засадах широкого запровадження ІКТ;

- стимулювання попиту на послуги електронного урядування бізнесових структур шляхом полегшення взаємодії «бізнес – влада» і прискорення розвитку національного сегменту електронної комерції, активізації участі у міжнародній електронної торгівлі;
- формування єдиного національного інформаційного простору та прискорення його інтеграції в світовий інформаційний простір, забезпечення виконання конституційних прав і свобод громадян і бізнесу на вільний доступ до відкритої державної інформації;
- економії ресурсів органів державної влади, організацій і громадян, зниження трудових витрат органів державної влади на організацію обміну інформацією;
- деперсоніфікацією взаємовідносин людини і громадянина, представників бізнесу у взаєминах з державними службовцями; створення єдиного «пункту контакту» громадян і організацій з державними структурами, зменшення корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування; формування можливості отримання державних послуг протягом 24 годин 7 днів на тиждень;
- підвищенням ефективності внутрішньої організації діяльності публічної адміністрації, оперативності і якості прийнятих рішень, скороченням витрат на утримання державного апарату за рахунок створення відповідних відомчих інформаційно-аналітичних систем;
- налагодженням тісної співпраці між бізнесом і державною владою за рахунок залучення із бізнесової сфери новітніх технологічних рішень;
- стимулюванням розвитку інфраструктури електронне урядування шляхом підвищення попиту на новітні ІКТ з боку органів державної влади і органів місцевого самоврядування й, як наслідок, зростання вітчизняного виробництва за рахунок підвищення мотивації працівників органів державної влади до використання цих технологій у практичній діяльності;
- розвитку національної інформаційно-комунікаційної інфраструктури та забезпеченням інформаційної єдності країни

за рахунок розвитку єдиної телекомунікаційної інфраструктури для державних потреб.

Якісно побудована система електронного урядування має позитивно впливати на загальний хід та наслідки проведення подальших радикальних перетворень в українському суспільстві, насамперед, соціальної і економічної реформи, розбудови соціальної держави з впливовими інституціями громадянського суспільства, особливо з тих питань, де велике значення мають методи та форми взаємодії органів державного управління з населенням та бізнесом, громадськими організаціями. Подальше здійснення політики розбудови системи електронного урядування прямо залежить від політико-правового становища суспільства.

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ АСПЕКТИ В НОВОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ КОДЕКСІ

Курсант 403 навчальної групи **Мельниченко О.О.**
Науковий керівник: кандидат юридичних наук **Демедюк Т.С.**

Україна є демократичною, правовою державою, в якій людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, а права та свободи людини визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Разом з тим, гарантуючи дотримання прав і свобод людини, Основний закон держави вимагає від особи певної поведінки з метою недопущення обмеження чи порушення прав інших осіб, а також дозволяє встановлення відповідних вимог та обмежень. Наприклад, ст. 31 Конституції України гарантує кожному таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть встановлюватися лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинові чи з'ясувати істину під

час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо.

Аналіз досвіду правоохоронної діяльності переконливо свідчить про те, що закріплена кримінально-процесуальним законом України 1961 року система досудового розслідування була архаїчною та за рахунок дубляжу повноважень окремих ланок не забезпечувала ефективності його ведення. Формалізований підхід до побудови моделі доказування і, як наслідок, формування обвинувачення на досудовому слідстві та суді практично позбавляли сторону захисту реальних засобів впливу як на хід досудового розслідування, так і на можливість обґрунтування своїх правових позицій на стадії судового розгляду кримінальних справ. І це, по суті, робило український кримінальний процес інквізиційним. Презюмована Кодексом 1961 року гласність кримінального провадження мала вельми номінальний характер, оскільки не забезпечувалась реальними механізмами державного і громадського контролю за діяльністю органів, що виконують функцію кримінального переслідування. Подвійні стандарти в офіційному тлумаченні співвідношення оперативного і слідчого доказування, що панували у правовій доктрині, унеможливлювали створення та функціонування ефективної системи протидії злочинам. З урахуванням викладеного найбільш кардинальної перебудови потребувала саме модель досудового розслідування кримінальних правопорушень, що, власне, виражено у положеннях нового кримінального процесуального закону.

Згідно з новим КПК України зміна концепції досудового розслідування кримінальних правопорушень передусім полягає у розширенні повноважень його суб'єктів з одночасним посиленням процесуальних гарантій дотримання конституційних прав і свобод особи, а також забезпеченням функціонування надійних механізмів захисту та правової допомоги.

Найбільш істотних перетворень у новому кримінальному процесуальному законі зазнала система слідчих дій, що

відбулися за рахунок уведення до її складу негласних слідчих (розшукових) дій. За походженням ці дії є оперативно-розшуковими заходами, в основу яких покладено передбачену законодавством, із використанням специфічних методів та засобів, послідовність дій уповноважених суб'єктів, спрямованих на виявлення, розкриття та припинення протиправних посягань. Основним функціональним призначенням негласних слідчих (розшукових) дій в оновленій системі кримінального процесу України є забезпечення оптимальних шляхів використання у кримінальному процесуальному провадженні інформації, здобутої із використанням негласних сил та засобів, якими послуговується оперативно-розшукова діяльність.

До системи негласних слідчих (розшукових) дій, закріпленої у главі 21 Кримінального процесуального кодексу України, входять аудіо-, відео- контроль особи, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем, накладення арешту на кореспонденцію, її огляд та виїмка, аудіо-, відео контроль місця, контроль за вчиненням злочину, виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження, встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу, негласне обстеження публічно недоступних місць, житла та іншого володіння. У ході досудового розслідування можуть використовуватись несправжні (імітаційні) та ідентифіковані (помічені) засоби. По суті, до несправжніх (імітаційних) засобів можуть належати конспіративні підприємства й організації, а також документи, що зашифровують особу чи відомчу приналежність учасників досудового розслідування. До ідентифікованих засобів можуть відноситись ті, які забезпечують провадження арешту кореспонденції, контрольної, оперативної закупки, контрольованого постачання. Відповідно до закону ці засоби можна використовувати під час доказування

у кримінальних справах. З метою забезпечення провадження окремих слідчих дій органами досудового розслідування можуть використовуватись також відносини конфіденційного співробітництва.

У КПК України, розвиваючи конституційні положення, вказано, що ніхто не може зазнавати втручання у приватне спілкування без ухвали слідчого судді. Прокурор, слідчий за погодженням із прокурором зобов'язані звернутися до слідчого судді з клопотанням про дозвіл на втручання в приватне спілкування у встановленому кримінальним процесуальним законом порядку, якщо будь-яка слідча (розшукова) дія передбачатиме таке втручання. У разі постановлення слідчим суддею ухвали про відмову у втручання в приватне спілкування нове клопотання може бути подане прокурором, слідчим лише з новими відомостями. Слід підкреслити, що норми кримінального процесуального закону, які регламентують наведені дії суб'єктів досудового розслідування, ґрунтуються на високих морально-етичних принципах, оскільки містять заборону на втручання у приватне спілкування захисника, священнослужителя з підозрюваним, обвинуваченим, засудженим, виправданим.

ЕКСТРИМІСЬКІ ГРУПИ, ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА, ПРОТИДІЯ ПРАЦІВНИКАМИ ОВС

Курсант 4-го курсу **Моцюк В. В.**
Науковий керівник: викладач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М. М.**

У різних країнах і в різні часи було дано багато різних юридичних та наукових визначень поняття "екстремізм". Єдиного визначення на сьогоднішній день не існує. Доктор Пітер Т. Колеман (англ. *PeterT.Coleman*) І доктор Андреа Бартолі (англ. *AndreaBartoli*) У своїй роботі *"Addressing*

Extremism" дали короткий огляд пропонованих визначень цього поняття:

Екстремізм - це насправді складне явище, незважаючи на те, що його складність часто буває важко побачити і зрозуміти. Простіше за все визначити його як діяльність (а також переконання, ставлення до чогось або когось, почуття, дії, стратегії) особистості, далекі від звичайних загальноприйнятих. В умовах конфлікту - демонстрація жорсткої форми вирішення конфлікту. Однак, позначення видів діяльності, людей і груп як "екстремістських", а так само визначення того, що слід вважати "звичайним" або "загальноприйнятим" - це завжди суб'єктивний і політичне питання.

Найбільш радикально налаштовані екстремісти часто заперечують в принципі будь-які компроміси, переговори, угоди. Зростанню екстремізму зазвичай сприяють: соціально-економічні кризи, різке падіння життєвого рівня основної маси населення, тоталітарний політичний режим з придушенням владою опозиції, переслідуванням інакомислення. В таких ситуаціях крайні заходи можуть стати для деяких осіб та організацій єдиною можливістю реально вплинути на ситуацію , особливо якщо складається революційна ситуація чи держава охоплено тривалої громадянською війною - можна говорити про "вимушеному екстремізмі".

Актуальність даної проблеми визначається тим ,що останнім часом засоби масової інформації поширюють думки Президента України, різних політиків та експертів стосовно такого суспільного явища, як екстремізм. Із цього приводу з’являється багато матеріалів, у яких поняття "екстремізм" і похідні від нього ("екстремістська діяльність", "екстремістський прояв" тощо) трактуються по-різному. Більше того, представники різних політичних сил використовують цей термін для спекуляцій і взаємних звинувачень. Як пишуть деякі ЗМІ, "держава сама дає привід своїм громадянам ненавидіти себе і проявляти політичний екстремізм", "причина екстремізму в Україні - корумпованість", "некомпетентність чиновників на місцях, відторгнення держави від суспільства і суспільних проблем породжують екстремізм проти держави і тих, хто є носієм державності, тобто влади".

Практика показує, що в основі екстремізму, наприклад, політичного (екстремістської політичної діяльності) можуть бути будь-які правопорушення – від адміністративних до особливо тяжких кримінальних злочинів. З політичною метою можна вчинити будь-що протиправне – дрібне хуліганство, вбивство, терористичний акт тощо. Оскільки в суспільну свідомість укорінився ще один помилковий стереотип, люди думають, що крім шпигунів, терористів та інших особливо небезпечних злочинців, повинна переслідувати й осіб, які з політичною метою вчинюють дрібні правопорушення. Звичайно, що така думка не зовсім правильна. Є Кодекс України про адміністративні правопорушення, є Кримінальний кодекс України і є Кримінально-процесуальний кодекс України, статтею 112 якого чітко визначено, яким правоохоронним органом проводиться досудове розслідування по тому чи іншому правопорушенню. Але є один нюанс. Окремий прояв екстремізму, в основі якого дрібне хуліганство, за яке передбачена адміністративна відповідальність (штраф, виправні роботи на строк від одного до двох місяців або адміністративний арешт на строк до 15 діб), може спричинити негативні наслідки навіть для національної безпеки держави або її авторитету на міжнародній арені. З чого логічно випливає, що будь-які прояви політичного, релігійного або національного екстремізму входять у сферу інтересів усіх правоохоронних органів, в тому плані, що вони повинні їх упереджувати.

ЗМІСТ

Абдуллаєва А.Е. НАРКОМАНІЯ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ……..….5
Антосина Р.С. ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ……..……...7
Аргат Р.М. УЯВНА ОБОРОНА, ЯК ОБСТАВИНА ЩО ВИКЛЮЧАЄ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ ……..……11
Андреюк Р.І. СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ…….....13
Бабич Н.В. ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЦТВА …….16
Білицька Н.В. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ……..18
Бойко К.Р. СУКУПНІСТЬ ЗЛОЧИНІВ ЯК ВИД МНОЖИНИ ЗЛОЧИНІВ ……..…20
Бортник О.В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КОРУПЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ……...22
Бортник О.В. ДОПИТ ЯК ОБ'ЄКТ ДОКАЗУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ……..…..…25
Бредун Б.О. ПРОТИДІЯ КОНТРАБАНДІ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ……..….29
Буймістр Г.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОВА ОХОРОНА ПРАВА НА НЕВТРУЧАННЯ В ОСОБИСТЕ І СІМЕЙНЕ ЖИТТЯ ОСОБИ ……...31
Буртин В.В. ЩОДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ УДОСКОНАЛЕННЯМ СТАТТІ 197-1 КК УКРАЇНИ ……...34
Вакулік О.А. ПРОБЛЕМИ ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗА КПК 2012 РОКУ……..……...37

Ващенко В.А. НЕДОЛІКИ АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ……...40
Вербієць А.С. СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ КРИМІНОЛОГІЧНИХ ЗАСАД ЗАПОБІГАННЯ ПРИЙНЯТТЯ ПРОПОЗИЦІЇ, ОБІЦЯНКИ АБО ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ…….43
Восконян Б.С. ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ВИДИ ПЛАСТИКОВИХ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК ТА ІНШИХ ПЛАСТИКОВИХ РОЗРАХУНКОВИХ ЗАСОБІВ ……45
Гавель Б.О. ОБСТАВИНИ, ЯКІ ПОМ'ЯКШУЮТЬ АБО ОБТЯЖУЮТЬ ПОКАРАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ СТАТТЯМИ 66, 67 КК УКРАЇНИ…….51
Гаптич В.О. ОСОБЛИВОСТІ ЗАТРИМАННЯ ОЗБРОЄНИХ ЗЛОЧИНЦІВ, ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ В РОЗШУКОВАНОМУ ТРАНСПОРТНОМУ ЗАСОБІ ……..53
Гельмич Д.М. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРАВЛІННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ……....59
Герасименко Д.М. ПОСИЛЕННЯ РОЛІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ВИЯВЛЕННІ ТА ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ…….63
Гнинюк С.В. МЕТОДИ РОЗПІЗНАВАННЯ ФОТОЗОБРАЖЕНЬ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ …….67
Голубовський В.Є. СУТНІСТЬ І СВІТОГЛЯДНО-ПРАВОВИЙ ЗМІСТ ПРАВОМІРНОЇ ПОВЕДІНКИ……68
Гончаров Д. О. ОХОРОНА ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ……..…70
Горбачов Д.С. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ НАЗЕМНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ……....74

Горобинська В.О. ПІДСТАВИ ТА ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПРИПИНЕННЯ ТА РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ (ДОГЛЯДУ)……..76
Горобинський В.М. ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ЗМІНИ УМОВ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ ……...78
Горецька В.С. ЩОДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ЦИВІЛЬНОЇ СПРАВИ ДО РОЗГЛЯДУ АПЕЛЯЦІЙНИМ СУДОМ ……..…80
Грига М.А. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДПИСІВ, ВИКОНАНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНІЧНИХ ПРИЙОМІВ…… 84
Григораш Д.А. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИННОСТІ У КРЕДИТНО-ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ ……..87
Гундза Д.В. КОРУПЦІЯ, ЯК ПЕРЕПОНА НА ШЛЯХУ УКРАЇНИ ДО ВСТУПУ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ……90
Даценко А.В. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ З УРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ……..93
Дацюк Б.В. ПРАВОВИЙ СТАТУС СІЛЬСЬКОГО, СЕЛИЩНОГО ТА МІСЬКОГО ГОЛОВИ……..97
Дехтяров В.В. ЮРИДИЧНА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ…….....101
Демиденко Т.І. ПРОФЕСІЙНА, ПСИХОЛОГІЧНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ……..103
Демчук Б.М. СУДОВИЙ ПРЕЦЕДЕНТ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ…….....105
Діновський Б.О. МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ АБО ІНШОЮ НЕЗАКОННОЮ УГОДОЮ ЩОДО ЛЮДИНИ ……..109

Донченко Д.О. ПРАВОВІ ОСНОВИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ……...113
Дричик Н.В. ПРАВОВА ПРИРОДА САНКЦІЙ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ……...117
Дулкай І.І. ОЗНАКИ ІНСЦЕНУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ЗАСТРАХОВАНИМ АВТОТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ ……119
Дуков Р.А. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ КОШТІВ ЗДОБУДИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ ……122
Жеміла В.В. ВДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ОВС ЗЛОЧИНАМ З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ……...127
Задвірна А.В. МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ ПРАЦІВНИКАМИ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ОВС ПРИ ВИКОНАННІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ…….129
Зезека О.І. ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ КРАЇНИ ……..131
Іващенко В.В. ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ МІЛІЦІЄЮ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИВОДУ……...135
Іващенко В.В. ДО ПИТАННЯ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТУ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ……..139
Іщенко В.В. ЗАГАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ …….141
Кандітний А.М. ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПИТАННЯ ……146
Квасниця М.О. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОРЗ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ……..…148

Кедрова Д.В. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ …….150
Кобзей В.В. БОРОТЬБА ЗІ ЗЛОЧИНАМИ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ …….154
Коваль А.В. ПРАВОВІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО РОЗШУКУ……157
Корзина О.І. КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ УТРИМАННЯ МІСЦЬ ДЛЯ ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ……159
Кондратенко В.В. НЕЗАКОННА ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ В ІНТЕРНЕТІ (Illegal Human Trafficking in the Internet)……..160
Короленко В.С. СЛУЖБОВА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ……163
Король К.В. ПЕРСПЕКТИВИ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ …….165
Косенко Н.П. ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО УСИНОВЛЕННЯ……..168
Кримський Т.С. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ: ЙОГО ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ…….....172
Кузьмич О.І. КВАЛІФІКАЦІЯ СТАДІЙ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ…….....175
Лакійчук О.С. ПСИХІЧНЕ НАСИЛЬСТВО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ ……..……..177
Ланцева К.В. ЗНАЧЕННЯ ДОГОВОРУ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА РЕСПУБЛІКОЮ КУБА ПРО ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ ТА ПРАВОВУ ДОПОМОГУ В ЦИВІЛЬНИХ ТА КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ ……...180

Легецька О.М. ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ …….183
Литвин В.В. ЗАПОБІГАННЯ ВІКТИМНІЙ ПОВЕДІНЦІ ЖІНОК …….187
Ломовський В.В. СТАН ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ……..189
Мазуренко Н.В. УЯВНА ОБОРОНА, ЯК ОБСТАВИНА, ЩО ВИКЛЮЧАЄ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ……....192
Макушов В.Р. ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ……..194
Малишко К.І. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ……197
Маркова В.О. АНТИАЛКОГОЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА В СЕРЕДОВИЩІ НЕПОВНОЛІТНІХ ЯК ПРІОРИТЕТНЕ ЗАВДАННЯ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ……...199
Мартинюк Ю.М. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНІ……203
Мархай І.В. ОРГАНІЗАЦІЯ І ТАКТИКА ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ЗА НЕВПІЗНАНИМИ ТРУПАМИ……...206
Медведєв В.В. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ ДСБЕЗ З ІНШИМИ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ У БОРОТЬБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ ……..208
Мельничук В.М. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ – ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ТА ОБІГ ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ……...212
Мельник Я.О. ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ… 216

Мельниченко О.О. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ АСПЕКТИ В НОВОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ КОДЕКСІ …….219
Моцюк В.В. ЕКСТРИМІСЬКІ ГРУПИ, ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА, ПРОТИДІЯ ПРАЦІВНИКАМИ ОВС…..222